מספר 1793 שנה 36 כ"ח טבת תשל"ב 12.1.1972 תמחיר 2.00 ל"י

העולם הזה

הפצצה של השנה

פרשת פרופיומו ישראלית

מאהבתו הסודית של משה דיין

אלישבע צ'יזים

קוראים כתבו

„איך זה לא נשרפו המיסמכים האלה בשריפה שהיתה אצלכם?" שאלו אותנו השבוע כמה וכמה ידידים, כשקראו בגליון האחרון את מכתבי בן־גוריון ורות דיין בקשר לפרשת־האהבה של משה דיין משנת 1959.

מיסמכים אלה היו בידי המערכת במשך שנים רבות. אבל דרושה מידה רבה של נאיביות כדי להאמין שמיסמכים מסוג זה יהיו מוחזקים במערכת, או בכל מקום אחר הקשור במערכת או בעורכים.

בשריפה הגדולה הושמד חומר ארכיוני עצום, שאין לו תחליף. אך לא הושמד אפילו מיסמך סודי חשוב אחד. שום מיסמך כזה פשוט לא היה מצוי במישרד.

הקשר שלנו עם פרשת המיכתבים התחיל ממש ביום הראשון. זהו קוריוז, שאולי כדאי לספר עליו:

פעם בשנה, ימים מועטים לפני ראש־השנה, אחרי שצוות המערכת מכין את כל החומר הדרוש, נוהג אורי אבנרי להתייחד במקום מרוחק, כדי לכתוב את מאמר־הענק על איש־השנה, שהוא מעין נסיון לכתוב היסטוריה־מיידית של השנה, על מאורעותיה.

בשנת 1959 החליטה המערכת לבחור ביעל דיין כאיש־השנה. יעל פירסמה באותה שנה את ספרה הראשון, פנים חדשות במראה, שנכתב על־ידה בשפה האנגלית. עובדה זו וגם תוכן הספר, עוררו רוגז עצום בחוגים שמרניים, והמערכת ראתה בפרשה זו הזדמנות טובה כדי לנתח תהליך חשוב — ניגודי־הדורות שהתחילו אז להתבלט במדינה.

כדי להתייחד במקום שקט, הזמין אבנרי חדר לשבוע בבית מינס, מלון קטן על הר־כנען, ליד צפת. כשהגיע לשם, הופתע להיווכח שבאותו יום עצמו הגיע לשם גם אורח נוסף: דויד בן־גוריון, עם אשתו ופמלייה גדולה.

באחד הבקרים, כשבן־גוריון נסע עם עוזריו ליישובי הסביבה, נתקל אבנרי בפולה בן־גוריון. למרות היריבות הקיצונית ששררה אז בין השבועון המסויים ובין מישטר בן־גוריון, היתה קיימת ידידות אישית רבה בין פולה ואבנרי. פולה שאלה את אבנרי מה מעשיו במקום, וכשנתברר לה שאבנרי עסוק בכתיבת מאמר שבמרכזו עומדת יעל דיין, שוחחה עימו כמה שעות על משפחת דיין.

פולה העלתה על נס את רות דיין, השמיצה את יעל, וגילתה יחס פחות ברור כלפי משה. מדבריה הבין אבנרי כי קרה משהו, וניתן היה לנחש את הכיוון. אך מובן שאבנרי לא חקר את פולה. השיחה היתה פרטית, ומובן שלא פורסמה מילה עליה.

כותרת המיכתב של נבון מ„בית מינס"

כעבור זמן־מה הגיעו לידי המערכת המיסמכים, שפורסמו בשבוע שעבר. מיכתבו של בן־גוריון נושא את הכותרת „הר־כנען", ואילו מיכתבו של מזכירו, יצחק נבון, כתוב על נייר־המיכתבים של בית־מינס.

מסתבר שבעצם הימים האלה, שבהם גרו בן־גוריון ואבנרי בשכנות בבית־המלון הקטן, התלבט בן־גוריון בפרשה זו. היה זה שנתיים אחרי שפולה בן־גוריון, אשה בעלת עקרונות פשוטים וחזקים, אסרה על משה דיין להתגרש מרות — תוך איום שאם יתגרש, היא תשים קץ לקאריירה הפוליטית שלו.

איני יכול לגלות, כמובן, איך הגיעו מיסמכים אלה לידינו. הדבר קרה זמן קצר אחרי כתיבתם, וזמן רב לפני שפירסמה גיבורת הפרשה, הדסה מור, את סיפרה, דרכים לוהטות. המתאר פרשה זו תוך שינוי השמות והפרטים. גם כשפורסם ספר זה, לא גילה העולם הזה את המיסמכים שבידיו.

✶ מדוע גנזנו את המיסמכים?

כאן המקום לענות על השאלה, שבוודאי ניקרה בלב קוראים רבים: „אם המיסמכים היו בידיכם שנים כה רבות, מדוע לא פירסמתם אותם מייד? מדוע גנזתם אותם?" היתה לכך סיבה פשוטה. היה ברור לנו שפירסום הדברים עלול להביא לפירוק נשואיהם של רות ומשה דיין. לא היה לנו שום עניין להתערב בחייה הפרטיים של משפחת דיין, ולא רצינו להרע בשום פנים לרות דיין — אשה שתמיד הערכנו אותה.

סיבה זו התבטלה, כמובן, ברגע שמשפחת דיין עצמה החליטה להתגרש.

מבחינה ציבורית, יש חשיבות רבה לתוכן חליפת־המיכתבים, מפני שהיא מוסיפה להבנת אישיותו של אדם שהוא מועמד בכיר להנהגה הלאומית העליונה. דעתם של אשתו ובעל־חסותו העיקרי, דויד בן־גוריון, חשובים במיקרה זה. מה גם שבן־גוריון עצמו מסביר במכתבו שאסור להסתיר חולשות של מנהיגים לאומיים.

העולם הזה עצמו לא נקט בשבוע שעבר בשום עמדה משלו בפרשה זו. הוא גם לא ראה כל צורך בכך.

אנו מפרסמים מידע — בלי מורא ובלי משוא־פנים — ומניחים לך, קורא יקר, להסיק את המסקנה הנראית לך.

מי שמחפש כוונות פוליטיות נסתרות בכל דבר, יתקשה למצוא כאלה בפירסום זה. כי — במיקרה לגמרי — יצאו הדברים די מאוזנים. מיכתבי דוב ירמיה ורות דיין משנת 1959 מדברים בגנות משה דיין, אך מכתבו הארוך של בן־גוריון מגן עליו בפירוש, והראיון הבלעדי שהעניקה לנו רות דיין בוודאי הצטיין ברמה אנושית גבוהה וביחס הוגן ביותר (ואף יותר מזה) כלפי בעלה־לשעבר.

שמחנו שרות דיין העניקה לנו את הראיון הבלעדי היחידי שנתנה אחרי גירושיה. הדבר מעיד על האימון שהיא רחשה לשבועון זה — אימון הנובע בוודאי, בחלקו, מן הצורה ההוגנת שבה טיפלנו במשך כל השנים במיסמכי פרשת 1959. רות ידעה כל העת שהם בידינו.

אגב, כדי לסלק כל ספק, יש לציין שרות דיין לא ידעה בשבוע שעבר שאנו עומדים לפרסם עתה מיסמכים אלה. הפירסום נבע משיקול מערכתי טהור, לאור הנסיבות שנוצרו. אותן נסיבות גרמו לכך שפורסמו באותו גליון בו פורסם גם הראיון עם רות.

אלי יעקב

כל שאמא מסוגלת לעשות את יכולה לעשותו טוב יותר... עם טיפ טיפת עזרה של קלצפת.

וזה כה קל.
כל אשר עליך לעשות הוא:
1. לחצי הזיז למטה
2. נערי המיכל
3. הפכי אותו כלפי מטה,
ולחצי את הפיה הצידה.
ראי !
לפניך קצפת טעימה ונחדרת.

זוהי קלצפת. המוצר החדש של מחלבות יטבתה. קלצפת הינה קצפת אמיתית. בארה"ב היא מפורסמת בשם Reddi Wip. זהו מוצר נהדר.
היא טריה תמיד ללא הגבלה בתנאי פשוט שתשמרי אותה בקרור. את מנצלת רק את הכמות לה את זקוקה בדיוק בזמן שאת רוצה אותה, אפילו אם מתחשק לך לאכול רק תות אחד עם קצפת. אין הדבר דומה כלל להכנת קצפת משקיות. הכנה משקיות לעיתים קרובות אינה מצליחה, ואפילו באם עלה הדבר בידך – עליך להשתמש בכל הכמות שהכנת, בבת אחת. קשה להאמין כי מיכל קטן בגובה 21 ס"מ בלבד – מכיל ליטר אחד של קצפת טריה. כן, ליטר שלם. ובכל פעם מובטחת לך קצפת נהדרת באותיות ללא תגאי של מחלבות יטבתה.

קלצפת-הציפוי שציפית לו.

קצפת טריה ואמיתית לציפוי בזמן ההגשה.

קלצפת - מוצר האיכות של מחלבות יטבתה.

Adv. Aroyo

תשקיף

המפד"ל תקבל עוד סגן־שר

נוכח כוונתה של צמרת המערך לצרף את יצחק רבין כשר בממשלה, נוסף למינויו של חיים בר־לב כשר המסחר והתעשייה, העלו נציגי המפד"ל טענה, כי מינויו של רבין, ישבש את יחסי הכוחות בייצוג כוחן של מפלגות הקואליציה בממשלה.

רבין, שיפסיק את כהונתו כשגריר בי־ארצות־הברית כנראה בחודש יולי הקרוב, יצורף כנראה לממשלה בקיץ, אם הנסיונות לחסום את דרכו יכשלו. המפד"ל תפוצה כנראה על־ידי הענקת עוד סגן־שר לנציג מפלגה זו.

סיבוך נוסף צפוי כאשר אנשי רפ"י לשעבר יטענו, כי מינויו של רבין מערער את מאזן ייצוג הכוחות הפנימי במפלגה.

דחיית הבחירות לרבנות - לשנת"ם לפחות

אין כל סיכוי לקיום הבחירות לרבנות הראשית במועד שנקבע, או בכלל בעתיד הקרוב.

קרוב לוודאי שהן לא תתקיימנה כי־שנתיים הקרובות.

שר־הדתות, זרח ורהפטיג, עורר רוגז רב, כאשר רמז באחת הישיבות שדרושה דחייה לשנתיים דווקא, מתוך הנחה שעד אז לא תתקיים עוד בעיית הרב אונטרמן, שבגלל גילו המופלג, ואי־רצונו להסתלק מתפקידו, אי־אפשר לקיים את הבחירות.

מסרבים לשרת בשטחים המוחזקים

תופעות ראשונות של סירוב חיילי חובה וחיילי מילואים לשרת בשטחים הכבושים — התגלו לאחרונה. עכשיו, אין מדובר יותר בחברי „מצפן", אלא בחירי תנועות נוער חוצניות ובעיקר „השומר הצעיר".

חבר קיבוץ שטרב לשרת במילואים בשטח כבוש, נידון ל־35 ימי מעצר ועכשיו מטפלת מחלקת הבטחון של השומר הצעיר באי קריאתו לשרות חוזר, כדי שלא יעצר שוב. הקיבוץ הארצי מטפל בתופעה החדשה בכפפות משי. כשהוא נעזר בשר־הבטחון משה דיין, כדי „לאתר את השריפה". ידוע כבר על יותר מעשרה מקרים כאלה.

בכתי־ספר תיכוניים אחדים בתל־אביב ובחיפה, קיימת תסיסה בשנתון העומד להתגייס השנה. מדובר בין התלמידים על חיוב הגיוס בצה"ל בכלותו, אך סירוב מוחלט לשרת בי־שטחים כבושים.

איך לטהר את הממזרים

סערה אחרת בחוגים הדתיים עלולה להתעורר בעיקבות רעיון של הרב שלמה גורן, שיבטל את קיום הממזרים על־ידי תחבולה הלכתית.

גורן מציע לבטל אוטומטית ורטרואקטיבית את הנשואין של אשה היודעת ממזר — ובכך יחדל הממזר מלהיות ממזר לפי ההלכה.

שלילת רשיון בגלל כתבה בגליון זה

שר־התחבורה שלל את רשיון חברת אוירובט להשכרת מטוסים וישלול כנראה את הרשיון להדריך טייס. שלילת הרשיון בוצעה בעקבות דו"ח ועדת־החקירה שמינה יהודה רבין, ראש מינהל־התעופה־האזרחית, בהרכב ארי אלוף, ראש מחלקת המיבצעים במינהל־התעופה וד"ר אליהו מרגליות, משפטן בלישכה המשפטית של משרד התחבורה.

שלילת הרשיון נעשתה בעקבות מימצאי החקירה שנתפרסמה בגיליון הכתבה המתפרסמת בגליון זה (עמודים 34—32).

מנבאים סערה סביב ספרו של „האדם השלישי"

„האדם השלישי" בפרשת לבון, שעזב את הארץ אחרי שריצה את תקופת מאסרו ואחרי שנכשל בנסיון לעסקים מסחריים בישראל, עומד להשלים את כתיבת ספרו, בו הוא עורך סקירה בהיבטים שונים של הפרשה ותקופת שירותו במצריים. **אנשים שקראו את הפרקים הראשונים בכפר, טוענים כי הוא מכיך שורת גיבורים העלולים לא רק לגרום להתלקחות סערות פוליטיות מחודשות בישראל, אלא גם „למנוע כל אפשרות של השכנת שלום בין ישראל למדינות ערב בעשר השנים הקרובות."**

הקונגרס הציוני הכ"ח

נסיונותיהם של גורמים ישראליים למנוע את הופעת הספר נכשלו עד כה. עד כה טרם הוחלט לאיזו הצעה להיענות מההצעות הרבות שהופנו ל־„אדם השלישי", להוצאה לאור של ספרו. מיספר עיתונים ישראליים כבר מתחרים בהשגת הזכויות להדפסת הספר בארץ.

אגב, התסריטאי קריץ, הכותב את הספר יחד עם „האדם השלישי" הוא בעלה של שחקנית הקולנוע הישראלית לשעבר, זיוה שפיר־רודן.

בן־אהרון מתכונן לפרוש?

גברו השמועות כי יצחק בן־אהרון הביע בחוג מקורביו את רצונו שלא להציג את מועמדותו לתקופת כהונה נוספת כמזכ"ל ההסתדרות. **לדברי מקורביו, הסיבה היחידה היא עייפותו מעול העבודה הכרוכה בתפקיד זה.**

חזן תוקף את צעירי מפ"ם

מנהיג מפ"ם, יעקב חזן, בחר לו מטרה חדשה בתוך מפלגתו: הדור הצעיר של מפ"ם. חזן התנפל לאחרונה בכעס על נציגי הדור הצעיר במזכירות, על שפירסמו גיליון־דעת הקורא לחזור מיד לשיחות יארינג ולהשיב בחיוב על השאלון שלו מפברואר 1971. באותו גילוי דעת היה גם גינוי חריף לממשלה על אולת ידה, בפיקוח על המשק הממלכתי, לאור פרשיות השחיתות האחרונות שנתגלו.

בעימות בין הדור הצעיר לחזן, צידד מאיר יערי בשקט בדור הצעיר. לצעירים הצטרפו חברי האגף השמאלי, הקשישים יותר. הדיון לא הסתיים והוא עבר גם לוועדה המדינית של המפלגה, כה גינה חזן בחריפות את גילוי הדעת של „התנועה לשלום וביטחון", שנוסח ע"י ועדה של תנועה זו, כה חברים גם דב בר־יוסף, המזכיר המדיני לשעבר של מפ"ם וטוביה דורי, אחד משני מזכירי הדור הצעיר של המפלגה.

מה מעכב את חיסול מק"י?

אחת הסיבות החשובות ביותר למחלוקים הזהירים של סנה ותומכיו בדרך לחיסולו, העצמאי של מק"י הוא הרכוש העצום של מפלגה זו.

למק"י נשאר, גם אחרי הפילוג עם רק"ח, רכוש רב בנכסי דלא ניידי, של מועדונים, בתים ובית דפוס. למפלגה גם רשת מסועפת של חברות יצוא ויבוא בתל־אביב, וינה וערים אחרות בכל העולם. חברות אלה, שעסקו לפני מלחמת ששת הימים ביצוא ויבוא לארצות הסוציאליסטיות, עוסקות עתה בסחר בינלאומי בכל חלקי העולם.

הרכוש של מק"י מנוהל ע"י „ועדה מישקית" בה חברים גם סנה וגם שמואל מיקונים. לאחרונה מומש חלק קטן מרכוש זה, ע"י מכירת בית הידידות בתל־אביב, כשההכנסות של מאות אלפי ל"י מהמכירה התחלקו בין מק"י לבין רק"ח.

למק"י יותר מחמישים עובדים שכירים, שהמפלגה תצטרך לדאוג לפיצויים להם אם תתאחד עם מפ"ם או תחוסל.

חבריה הוותיקים של מק"י לוחצים על שמואל מיקונים, שהוא להלכה עדיין המזכיר הכללי של המפלגה, לצאת למאבק גלוי נגד מגמות החיסול המפלגתיות של ד"ר משה סנה. מיקונים, שפירסם לאחרונה מאמרים והירים נגד סנה במעריב ובקול העם, מהסס עדיין לעשות זאת. בינתיים נמשכת עזיבת חבריה הוותיקים של המפלגה, בה לא נשאר כמעט אף חבר צעיר אחד מתחת לגיל 40, שאינו תומך של סנה.

Les Rubis שפתוני
כאבני אודם לשפתייך
ארבעה גוונים חדשנים, עשירים, עמוקים, משכרים

Le Lipstick
Helena Rubinstein

ייעוץ קוסמטי ניתן חינם במרכז ההדרכה של הלנה רובינשטיין, שדרות קק"ל 94 תל־אביב, בימי ב' ו־ד' בין השעות 3.30 — 6.00 אחה"צ.

מכתבים

כה לחי: דיין

שילם מכס

בתאריך 16.12.71 זכיתי לקרוא בהארץ ידיעה סנסציונית:

הגב' רות דיין בשובה לארץ הביאה עימה טלוויזיה ניידת ובעלה, מר משה דיין, שילם מכס בסך 1000 ל"י.

מני אז טרם מצאתי ידיעה נוספת, למרות עיוני המדוקדק בעיתון, על אזרח נוסף שבהביאו לארץ מוצר חייב במכס, שילם מכס כחוק.

האם פירושו של דבר שמאז 16.12.71 ועד 23.12.71 כל מוצר חייב מכס לא הובא לארץ? או שמא אף אזרח אחד, זולת מר משה דיין, לא שילם את המכס? או שמא, מי יודע, לגבי האחרים העובדה שהחוק חל עליהם איננה ראוייה לפירסום?

מ. כרמי, ראשון-לציון

תרדו

ממנו...

„העולם הזה" 1792—1787, הכת-בות על שוד העתיקות של דיין.

פתאום דן בן-אמוץ „גילה את אמריקה". כל הציבור בישראל ידע שלשר-הביטחון יש הובי לארכיאולוגיה, ושר-הביטחון עשה מה שעה לעיני כל, ובידיעת כל הציבור. בכל-זאת קיבלו זאת בעין טובה, כי בזה הפיג במקצת את המתח הרובץ עליו זה עשרות בשנים, כאחראי לביטחון המדינה הנמצאת כל הזמן במצב מלחמה.

גם דן בן-אמוץ וגם ח"כ אורי אבנרי, ידעו כל השנים ששר-הביטחון מתעניין בעתיקות ארכיאולוגיות, בכל זאת כל ה-

זלמן פורן
צדיק נשאר צדיק

שנים שתקו, פתאום נזכרו והתחילו להת-לבש עליו. אמנם בארץ דמוקרטית הכל מותר, אבל הפעם לדעתי עברתם את ה-גבול. יש לנו שר-ביטחון מוכשר ומבריק, זה ידוע לא רק לנו אזרחי ישראל, גם ברוב ארצות תבל, וכך הודות לו הגענו להישגים ביטחוניים שאין להתבייש בהם, ואשרינו שיש לנו שר-ביטחון כזה.

„אין צדיק בארץ שלא יחטא" ובכל זאת צדיק נשאר צדיק...

אני פונה לח"כ אבנרי ולדן בן-אמוץ, תואילו בטובכם לרדת ממנו, ובטוחני כי זו דרישת רוב הציבור בארץ.

זלמן פורן, ירושלים

זכות

טבעית?

ד"ר הרצל רוזנבלום כתב בעיתונו במא-מר מערכת, אני מצטט: „אלי אביבי מפר את חוקי העתיקות ויש צורך לתבוע אותו לדין על כך."

מר רוזנבלום הנכבד!

במדינתנו ישנו אדם המפר את חוקי העתיקות שנים רבות ואין פוצה פה ומצפצף.

יגאל אלון אישר זאת בנאומו בכנסת,

(המשך בעמוד 8)

בנק ברקליס דיסקונט בע"מ הוא בנק חדש בישראל ועם זאת גם בנק ותיק. ואך טבעי הדבר שהרי הוא נהנה מהידע והנסיון של מייסדיו - שני מוסדות בנקאיים ידועים - ברקליס בנק אינטרנשונל, אחד הבנקים הגדולים בעולם ואי די בי חברה לאחזקות בנקאיות בע"מ, חברת האם של בנק דיסקונט, אחד הבנקים הגדולים בישראל.

בנק ברקליס דיסקונט מעמיד לרשותך מכלול שרותי בנק ב-48 הסניפים לשעבר של ברקליס אינטרנשונל בְּרחבי ישראל.

בבנק ברקליס דיסקונט תיהנה משרות בנקאי יעיל ומתשומת לב אישית בניהול עניניך הכספיים.

תיווכח כי גם בבנק ברקליס דיסקונט הדגש הוא על שרות.

בבד BDB

בנק ברקליס דיסקונט

פרסום אהרון

גולדה סירבה שיציאו בול על שמה כי לא רצתה שמצד אחד ילקקו אותה ומצד שני ילטפו אותה.

אנשים

■ החרושת הדייניסטית ממשיכה לפברק בדיחות. לפי משל: כאשר קיבל **משה דיין** חבילת־פצצה מאוסטריה, הגיש **יגאל אלון** מחאה חריפה ודרש חבילה גם לו.

■ ובכלל, מניין ידעו המחבלים למי לשלוח חבילות? הם קיבלו, כמובן, את רשימת מקבלי טובות־הנאה של **יצחק שומינסקי**.

■ איך העשיר את יצחק שובינסקי, סיפר השבוע השגריר בדימוס **טוביה ארזי**, שכיהן ב־1950 כיועץ מדיני וכלכלי בנציגות ישראל בטוקיו, שבראשה עמד אז **אליהו ששון**: „נוסף לתפקידי כיועץ־מדיני, הוטל עלי לטפל בין היתר בעניינים כלכליים. משום־כך נקבע מקום מושבי בקושטא ולא באנקרה. שם, בקושטא, פגשתי לראשונה את יצחק שובינסקי ושותפיו, סוחרי דגי־לקרדה ודגים אחרים... בנסיעה שערכתי לאנקרה, בנתיב שאיננו מקובל, עלתה בידי אפי צחנה ליד אחד האגמים. לשאלתי, השיב הנהג כי מקור הסירחון הוא בערימות נרקבות של דגים. הסתבר, כי לאותו אגם משליכים הטורקים את הדגים, אחרי שהם מוציאים מהם את הביצים להכנת הקוויאר הצהוב שלהם. את הדגים אין הם אוכלים, משום שנידודו במים מתוקים. בשובי לקושטא, סיפרתי על־כך לשובינסקי. הלה מיהר למקום עם שותפו היווני **פיטי פיטיאדס** (כיום מיליונר היושב באתונה) והשניים לימדו את הדייגים כיצד לחתוך את הדגים בזהירות, לנקותם היטב מקיבריהם, ולהפכם לסחורה עוברת לסוחר. את הדגים הללו קנו השניים במחיר נמוך, יצאו אותם ליש־ראל. עיסקה זו היתה כגראה הבסיס להונו של שובינסקי.“

■ ועוד דיין: כשערך שר־הביטחון במוזיאון תל־אביב מסיבת־ענק לכבוד הרמטכ“לים היוצא והנכנס, הצליח במה שלא הצליח ד“ר **חיים גמזו** במשך שנה: למלא את הבנין באנשים.

■ לקבלת הפנים במוזיאון הוזמן גם ראש עיריית עזה **ראשד אל־שאווה**, ששאל את המזמינים אם עליו להביא גם את אשתו למסיבה. כשנאל מדוע לא, השיב: „עכשיו, כשדיין התגרש, אני לא יודע אם זה בסדר שאני אבוא עם אשתי.“

■ כשראו שונאיו של דיין את ראשד אל־שאווה במסיבה, שאלו: מדוע לא הוזמן גם **יאסר עראפת**?“

■ במסיבה אחרת, שערך המיליונר האמריקאי **אדי גינצבורג** בווילה שלו בקיסריה, בלט הבמאי ההוליבודי **אלטו פרמינג“ר**. הוא הלך מאיש לאיש ושאל: „אתה יודע שסייבין הוא ברנש בזוי?“ מסתבר שפרמינג“ר הוא ידיד־נפשו של **מאיר וייסגאל**, הרוח החייה של מכון וייצמן. וייסגאל חי מזה שנים רבות בבית השמור לנשיא המכון, והנשיאים הקודמים הירשו לו זאת בגלל זכויותיו בעבר. עד שבא הנשיא הנוכחי, הפרופסור **אלברט סייבין**, וסילק אותו מהבית. על־כך רגז פרמינג“ר, האוהב את וייסגאל כפליים מאז העיד זה ברבנות בחיפה כי כלתו של פרמינג“ר היא יהודיה — למרות שהדבר מוטל בספק חמור. אחרי שוויסגאל כתב על־כך בזכרונותיו, הוזמן לרבנות כדי לברר את העניין, אך סירב להופיע. הרבנות אמנם יכולה לכפות עליו את ההופעה, אך מבחינה מישפטית זהו דבר מסובך ביותר.

■ על ענוותה של ראשהממשלה **גולדה מאיר** סיפר השבוע הד“ר (לתאולוגיה) **יוסף רייזברג**, בהרצאתו בפני עולים מארצות־הברית: „רצו להוציא בארץ בול עם תמונתה ושמה של גולדה מאיר. אבל גולדה סירבה בטענה שהיא לא רוצה שמצד אחד ילקקו אותה ומהצד השני ילטפו אותה.“

■ **עזר וייצמן** נזכר השבוע מה היתה חוויתו הצבאית הראשונה. הוא התגייס לחיל־האוויר הבריטי, כשהיה עוד נער מפונק, בן בית בורגני מסודר, שלא הכיר את החיים. ביום הראשון הגיע לתחנת־הרכבת של קאהיר, בחברת חמישה טירונים אחרים. השישה שמו את הקיטבגים שלהם בפינה, והלכו לברר איך להגיע לייעדם. כשחזרו, חסר קיטבג אחד — זה של עזר.

פיטר יוסטינוב

ערך בשבוע שעבר מסע קניות בגלריות של יפו העתיקה. בגלריה של התכשיטאים רחל ואלי גרא הוא קנה שבע טבעות, לאשתו, לשתי בנותיו, לעוזרת שלו ולשכנות. המקח ומימכר בגלריה נערך בשפה הרוסית בין אלי גרא שהוא יליד רוסיה לבין השחקן־במאי השולט היטב בשפה הרוסית ושלסבו היה בית מגורים גדול ביפו.

■ מדוע אין התעשייה האווירית, שהיא המפעל התעשייתי הגדול ביותר בארץ, נתקלת אף פעם בבעיות פיננסיות? את התשובה לשאלה הזאת נתן השבוע מפקד חיל־האוויר **מרדכי הוד**, שסיפר בהומור: „מה הבעייה? כל פעם שבתעשייה האווירית צריכים כסף, הולך **אל שוויצר** (מנכ“ל התעשייה האווירית) **לפינחס ספיר** ומדבר איתו באנגלית. ספיר חושב שהוא משקיע זר ונותן לו כסף.“

■ בדיחת השבוע סופקה, בלי כוונה, על־ידי הירחון יש“ראל מאגאזין, בעריכת **הורד ארד בלייק**. ירחון זה, המשרת את הימין הקיצוני, מרפיע במהדורה יקרה ביותר, בשפה האנגלית, ומשמש בעיקר לרימום כוחות הימין בארץ ולהשמצת כוחות השלום, בעידוד הפעיל של מוסדות התעמולה הרשמית של ישראל. השבוע הופיע הגליון של חודש ינואר 1972, כשעל שערו תמונה אידילית של משה ו**רות דיין**, ובתוכו כתבת־ענק המתארת את חיי־המישפחה האידיאליים של משפחת דיין, בליווי תצלומים שבהם נראים בני־הזוג דיין כשהם חיים יחד בעושר ובאושר. מובן שהכתבה הוכוזה והודפסה לפני שקרה מה שקרה.

■ פרטים נוספים על גירושיו של שר־הבטחון משה דיין, נודעו השבוע. מסתבר כי את ההודעה על רצונה הסופי בגט, מסרה רות דיין לבעלה, בשובה לארץ לפני כשלושה שבועות, מביקורה בארצות־הברית. משה בא לקבל את פניה בנמל־התעופה, שילם 1000 ל“י מכס עבור מכשיר טלויזיה שהביאה עימה, ובמכונית, בדרך הביתה, הודיעה לו רות על רצונה להתגרש. למחרת היום, הזמין ראש לשכתו של דיין, **חיים ישראלי**, את הרב הצבאי הראשי, **מרדכי פירון**, וביקש ממנו להרכיב בית־דין של רבנים צבאיים שיערוך את טכס גירושיו של דיין. פירון לא רצה לקבוע תקדים לפיה עוסקת הרבנות הצבאית בבעיות גירושין, והציע לדיין לפנות לרב שלמה גורן.

■ תקרית משעשעת אירעה בשבוע שעבר למזכירת איגון הפלחה **נחמה שי**, אשתו של **שמואל** („שמיל“) **שי**. אירגון הפלחה ערך בשבוע שעבר ועידה במכון וייצמן ברחובות. אחד האורחים בוועידה היה שר־הביטחון משה דיין. נחמה, שהיתה בין מארגנות הוועידה, טילפנה למזכירת הכנסת ושאלה אותה אם דיין כבר הגיע. השיבה לה המזכירה: „דיין עוד לא הגיע, אבל נפרליון כבא בא.“ „תפסיקי עם החוכמות, אני שואלת ברצינות אם דיין כבר הגיע,“ ענתה נחמה. „בכל הרצינות, הוא עוד לא בא, אבל נפוליון כבר פה.“ השיבה המזכירה בהתכוונה ל־**לואי נפוליון בונאפרטה**, נצר ישיר לנפוליון המפורסם שבא לביקור בן שבועיים בארץ.

■ לתרומה בלתי־צפוייה זכה בשבוע שעבר בית־הספר לאמנות בצלאל. התרומה, בסך אלף ל“י, נתרמה על־ידי הצייר הצעיר **אהוד פקר**, המשתתף עתה בתערוכת פנים חדשות המוצגת בביתן אגודת הציירים בתל־אביב. מארגני התערוכה, בה מציגים 21 ציירים צעירים, ביניהם בני קיבוצים ומושבים, עירוניים וערבי מאום־אל־פחם, החליטו להעניק מילגה לאחד הציירים. ועדה שהורכבה מהציירים התיקים **יוסף זריצקי, יגאל תומרקין** ו**מיכה אולמן**, החליטה להעניק את המילגה לתל־אביבי אהוד פקר. זה ויתר עליה בו במקום, תרם את הסכום לבצלאל עבור מילגה לאחד מתלמידי בית־הספר.

■ בתוכנית גלי־צה“ל עם הזמרת **יפה ירקוני** הסתבר למאזינים כי העיתונאית **טלי לה בן־זכאי** היתה בעבר שחקנית והשתתפה בהצגות בתיאטרון זירה, באוהל ואפילו בהוא הלך בשדות בקאמרי.

■ למרות שמזה חודשים רבים הפך רב־סרן (מיל.) **משה ינוקא** לאילתי, שם הוא מנהל את מועדון נפטון, לא שכח את חבריו הרבים בצפון, פתח עבורם השבוע בגלריה ישראלי בתל־אביב, תערוכה נוספת של ציורי־שמן חדשים שלו. בפתיחת התערוכה, בה נאספה גלרית החתיכות של תל־אביב וחבריו של ינוקא, מאלוף פיקוד המרכז, **רחבעם** („גאנדי“) **זאבי**, ועד לצייר **אורי ליפשיץ**, הוגש גם כיבוד ומשקאות חריפים. אחד מידידיו של ינוקא שעבר ליד הגלריה וראה את השימחה, שאל אותו בתמיהה: „מה זה, פתחת דיסקוטק חדש?“

■ ואילו **יצחק ג'יבלי**, לוחם יחידת הקומנדו 101, שנכח באותו אירוע, ניסה לעשות מה שעשה לא מכבר בחניגות כפר חב“ד. הוא ניצב בפתח הגלריה, דרש 10 ל“י דמי־כניסה מכל אחד מהנכנסים. אחרי שהסתבר לו שידידיו של ינוקא היו מוכנים להשקיע סכום זה, ללא טענות ומענות, הפסיק מיד עם המתיחה.

פיטר פונדה

(מימין) הבמאי־שחקן־מפיק של הסרט „אדם בעיקבות גורלו“, הפיק וביים עבור הטלוויזיה הגרמנית אחד מתוך 13 סירטונים שהוקדשו לתרבות הנוער. בתמונה: פונדה נותן הוראות לשחקני התוכנית „בשביל מבוגרים שהתרגלו לשיער ארוך“, כפי שהסביר.

מכתבים

(המשך מעמוד 6)

וכבודו אינו מוצא לנכון לכתוב על כך. כאילו שזה הדבר הטבעי ביותר ששר מפר חוק.

יניב שחר, תל־אביב

איך לבלות

כסילבסטר?

בברים כליף, קסבה וכו', אי־אפשר היה להשיג מקום אפילו ב־200 ל"י כדי לבלות את הסילבסטר.

המקומות היו תפוסים על־ידי מנהלי חברות ממשלתיות והפקידות הגבוהה של הממשלה, ומשלם המיסים משלם.

קורא, תל־אביב

אופנת חסידים

הנני שולח לכם דוגמא של אופנת החסידים בירושלים. אני מקווה שתוכלו להשתמש בצילום זה.

תרומתי המינימלית למען בנייתו מחדש של הארכיון שלכם שנהרס.

אופנת חסידים בירושלים
תדהמה

קראתי על כך בתדהמה.

עמנואל פרת, ירושלים

כינוי

גנאי

„העולם הזה" 1790, „זונה רק לשבתות וחגים!" על חישישה שהואשמה בניהול בית־בושת.

בכתבתכם אתם מכנים את בית־הזונות בכינוי הגנאי הממוסד והמשפיל: „בית בושת".

אם כבר, אז כל העולם הוא בית־ב ו ש ת אחד גדול. מדינת־ישראל היא מדינת בושת ומשלחת ממשלת בושת, והאנשים שבוחרים בה מדי ארבע שנים הם אנשי בושת.

להעולם הזה, שלא כמו לדבר, הצופה או הארץ — יהיה יאה לכנות את בית הזונות בשם עניני וללא גידופים.

למה לא מישגליה (כמו מאפיה), או מישגליון (כמו מוזיאון), או בית־שכב (כמו בית־ספר), אפשר גם טיפת־זרע (כמו טיפת־חלב), או קופת־בועלים (כמו קופת־חולים).

ז. שור, יפו

גברים חיוביים

וגברים שליליים

להלן כמה הערות לדיעות של „ידועות בציבור", גרושות, שמסקנתן היא בערך כך:

במדינת־ישראל אין גברים, ומי שרוצה להכיר גבר, צריכה לחפשו בחו"ל.

לדעתי קיימים אצלנו, בדיוק כמו בארצות אחרות, סוגים שונים של גברים ששייכים לשני סוגים: 1) גברים חיוביים; 2) גברים שליליים.

אני חושב שנפגשתן לצערכן רק עם גברים שליליים ומאחל לכן, שתיפגשו בהקדם בישראל, עם גברים חיוביים.

את מתחתנת?
אינך צריכה ל„התחתן" גם עם חברת-הגז!

כן, פעם לא היתה לכלות הצעירות ברירה, והן נאלצו "להנשא" גם לחברת הגז. לך יש, ברירה!

כאשר את מתכננת את המטבח החדש וחושבת על הכירה או תנור הבישול, חשבי גם על חברת הגז המתאימה - "פטרולגז".

גם אנחנו צעירים, ומעונינים לרכוש את הזוגות הצעירים. אבל, לא בהתקשרות כובלת שאי אפשר לנתקה. אנחנו מאמינים בשרות טוב ויעיל ובהסכם לשנה אחת בלבד! אותו תוכלי לחדש או לסיים לפי שביעות רצונך. חברתנו אמנם צעירה, אך לנו צוות מומחים בעלי נסיון של שנות דור בענף הגז בארץ.

לפני שאת מחליטה, בואי עם בעלך לעתיד, לראות את מבחר מכשירי הבישול המשוכללים והיפים שאנו מציעים.

לזוגות צעירים הנחה מיוחדת

פטרולגז

משרד ראשי-תל-אביב
רח' רמב"ם 24,
טל. 623340

סניפים וסוכנויות בכל רחבי הארץ

פטרולגז PETROLGAS

שרות • מסירות • מהירות

אני אישית קורא את דעתכן השלילית על כל הגברים בישראל כפליטת פה.
ברנרד קובנו, רמת־גן

■ מרד

הנשים

סוף־סוף הוקמה גם בישראל „התנועה לשיחרור האשה".

בין יתר תופעות הדיכוי והניצול עליהן הכרזנו מלחמה, מצוייה התופעה הבולטת של תעשיות ומפעלים העושים רווחים על חשבוננו. משתמשים בנו ומנצלים אותנו כיפליים: כצורכות של מותרות באמצעות שטיפת־מוח דרך העיתונות והרדיו; וכאובייקט מיני, כמוצרים, כדי להיטיב ולמכור את סחורותיהם — בין אם זה סכין־גילוח עם בחורה מתמוגגת, ובין אם זה „השבועון המסויים".

כשבועון אמון על מאבק למען חופש וקידמה — אנו מצפות כי תשמיטו מ־מהדורותיכם הבאות את השער האחורי ותוכן דומה לו בתוך השבועון, כולל פירסום מודעות בעלות אופי זהה.

נא לא לטעות: אנחנו בעד חופש מיני

סמל התנועה לשיחרור
אובייקט מיני

מוחלט. אולם אנחנו נגד שימוש בבני־אדם — נשים כגברים — כסחורה.

„התנועה לשיחרור האשה",
ירושלים

● הסמל של התנועה לשיחרור האשה — ראה תמונה.

■ אופרה

מפוארת

„העולם הזה" 1790, „סיקורת — אופרה", על הצגת האופרה הישראלית „החטיפה מהארמון".

בסוף הרשימה כתוב: „...ומעל לכל עיקר: לאוהבי אופרה זו (הכוונה להצגת האופרה החטיפה מהארמון ע"י התזמורת הפילהרמונית) תמורה בריאה ונדירה בדייאטה המפוקפקת של הבית שעל הטיילת התל־אביבית."

אני חייב לקבוע כי במשך כל שנות קיומה של האופרה שזכתה השנה להגיע למחצית יובלה — העיתון שלכם לא היה בין אלו אשר מדי פעם זרקו אבנים באופרה הישראלית.

אני משוכנע כי כתב העיתון או שלא יודע מה זה אופרה או שאף פעם לא ביקר בהצגות האופרה ויותר נוח לו להצטרף לרשימת המשמיצים.

יבוא אלי הכתב לשיחה גלוייה ואז אולי יתגלו לו דברים שלא ידע עליהם, כי אופרה זו שהוא משמיצה — יש לה שם מפואר דווקא בחוץ־לארץ ומאות אמנים פונים ורוצים להופיע דווקא כאן, והרבה מהאמנים שקיבלו הדרכתם כאן — הם כיום בין הזמרים המפורסמים בלה סקאלה ומטרופוליטן אופרה בניו־יורק.

מה קל לכתוב ולהשמיץ, אבל קשה מאוד לבנות.

ש. אבן־זהר,
המנהל האדמיניסטרטיבי של האופרה הישראלית, תל־אביב

קוראים חשוחים מכתבים מתבקשים לנסח אותם בקצרה. עדיפות תינתן למצרפים תמונות למכתביהם.

מראה חדש לשפתייך ולצפורנייך.

כשמרי קוונט מחליטה לשנות דברים, היא עושה זאת בהצלחה. למשל השפתונים: מרי ראתה שהשפתונים הקודמים פשוט נמאסו. לכן יצרה 18 שפתונים חדשים לגמרי, בצבעים מרהיבים ומקוריים - בחלקם בהירים, בחלקם מוכספים ובחלקם שקופים. לשפתונים של מרי קוונט מעלה נוספת - הם אינם משנים את צבעם גם כשאת מתנשקת (והם נעימים למגע השפתיים) ומה עוד צריך?

עוד משהו. לכה תואמת. ובכן, גם זאת עשתה מרי עבורך, 18 גוונים משגעים התואמים את השפתונים או משלימים אותם. באריזה קטנה במיוחד. מדוע? כי במילא עד שאת גומרת בקבוק כבר מתחשק לך להחליף צבע.

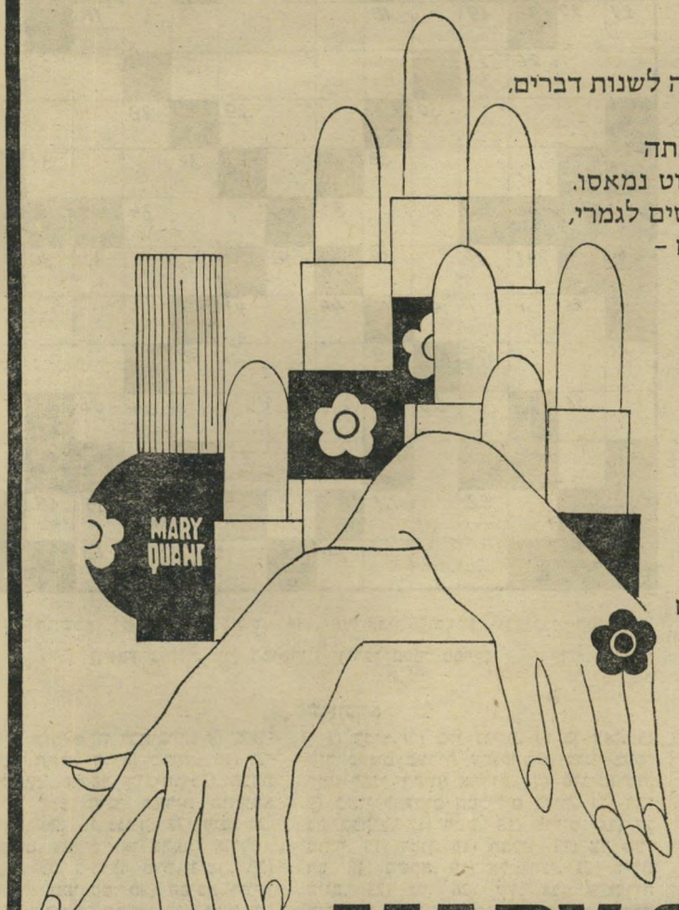

MARY QUANT

פורום-יחסי ציבור בהט/מולכו

NATIONAL בירושלים:
● כתיבה במכונה — חודש!
● קורספונדנציה, קצרנות, פנקסנות.
ביה"ס „הפקיד", — י. פורמן
— בצלאל 18 —

מי אתה?
מבחנים פסיכולוגיים יגלו זאת. מבחני אישיות, מבחני משכל (I.Q.) ומבחנים לבחירת מקצוע.
פנו לת. ד. ע/852 ר"ג, ותוזמנו לפסיכולוג מוסמך.

יעוץ פסיכולוגי
טיפול בבעיות —
ולימוד היפנוזה
המשרד בת"א: רח' המלך ג'ורג' 45
בשעות 15.00—18.00
המשרד בחיפה: טל: 04/69300

איזה מין אדם אני?
גרפולוג מומחה מנתח את אישיותך לפי כתב־ידך. ומייעץ בענייני מקצוע, נישואין ושאר בעיות החיים. שלח כתב יד לת. ד. 4133 ירושלים.

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב קרליבך 12, טלפון 260134, תא־דואר 136 • מען מברקי: עולמפרס • „הדפוס החדש" בע"מ, ת"א, רח' בן־אביגדור • הפצה: גד בע"מ • גלופות: צינקוגרפיה כספי בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

תשבץ העולם הזה 1793

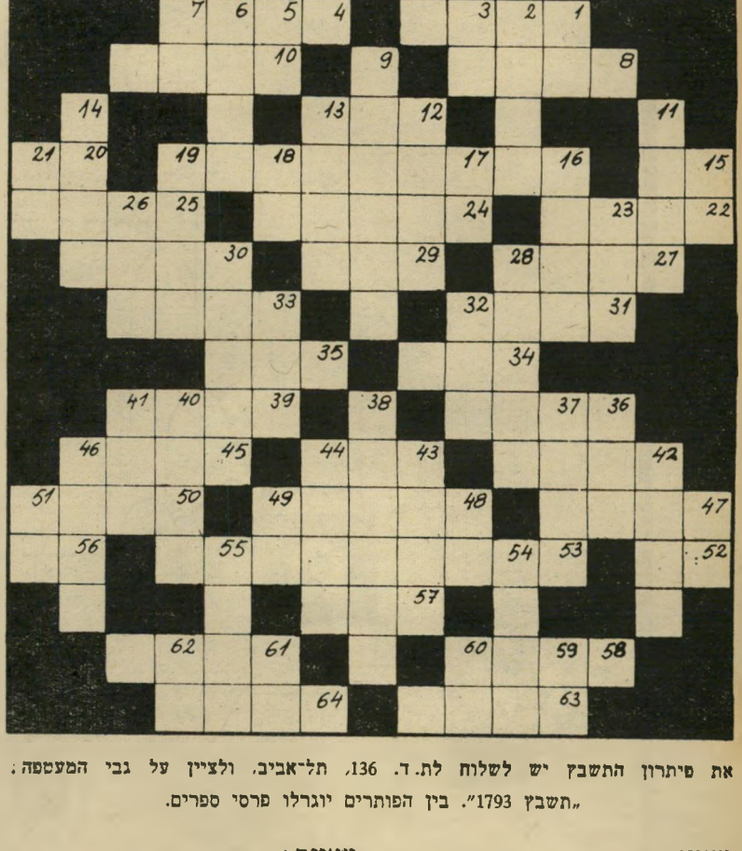

את פיתרון התשבץ יש לשלוח לת.ד. 136, תל־אביב, ולציין על גבי המעטפה: „תשבץ 1793". בין הפותרים יוגרלו פרסי ספרים.

מאוזן:

1) תפקיד בתיאטרון ובאופרה. 4) משורר בתקופת ההשכלה. 8) מדווה. 10) שׁ־אינו בשל. 12) אשפת חיצים. 15) חברת נפט גדולה. 16) מלכה מצרית בתקופת יוליוס קיסר. 20) תו נגינה. 22) פגם. 24) הר בירושלים. 25) מחזאי צרפתי (פדרה). 27) הוויכוח על פירוקו טרם נגמר. 29) פדאגוג אנגלי מפורסם. 30) הפיכת רעיון למעשה. 31) אחד ה־שבטים. 34) שכבה. 35) עוף לילי. 36) הצגה. 39) בירה ערבית. 42) החלקיק ה־קטן ביותר של יסוד. 43) קצת. 45) בית המקדש. 47) הר גבוה הנזכר בספר ברא־שית. 48) תקרובת. 50) נהר. 52) מס־פיק. 53) שחקן ובמאי קולנוע אמריקאי מפורסם (האזרח קיין). 56) מצבה. 57) אלה יונית, אשת צאוס. 58) מין עוגה. 61) מתכת. 63) מוריד מדרך הישר. 64) כלי נשק.

מאונך:

1) רכוב. 2) כלי נגינה. 3) בן צאן. 5) עיר כהנים מצרית עתיקה. 6) כינוי מוסלמי לבני דתות אחרות. 7) סוג אדמה. 9) כינוי למלחים המכילים כלור. 11) דרגה בצה"ל. 12) רעש. 13) פרזיט. 14) דג טורף. 15) דמון. 16) תבלין. 17) צד מערב. 18) משקה. 19) אל יווני. 21) מילת חיבור. 23) נס. 26) קץ. 28) אימפריה מוסלמית שנחרבה במאה השלוש עשרה על ידי ג'ינגיס חאן. 30) שליט 28 מאונך. 32) חומר וולקני. 33) יסוד. 36) מידת מרחק. 37) עושה דבר אסור. 38) רפסודה. 40) כיסוי ראש נשי. 41) כותל. 42) בלטה. 43) תפילה נוצרית. 44) מידת משקל. 46) ענק. 47) מים באחד ממצבי צבירתם. 48) שדה מרעה. 49) תו נגינה. 51) עמוד מים. 54) כלי דם. 55) אמריקאי שהפך למנהיג המשתמשים בסמים משכרים. 59) אויב. 60) גנרל דרום וייט־נאמי. 61) קומפוזיטור גרמני. 62) סוג.

חשבץ 1793

זוהי חידה חשבונית. כל ריבוע מסמל סיפרה. לאותן הספרות יש אותם סימנים. בעזרתן של פעולות חיבור, חיסור כפל וחילוק יש למצוא איזו סיפרה מייצג כל סמל של ריבוע.

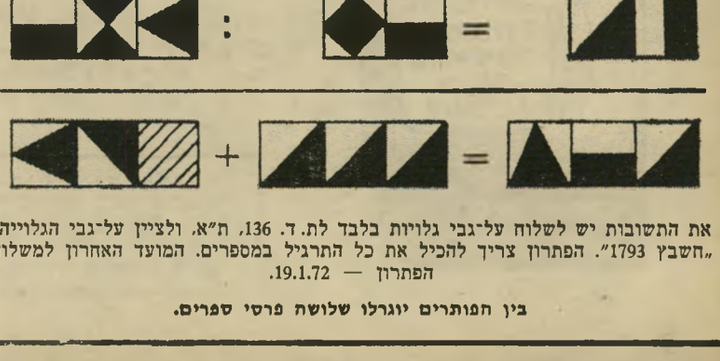

את התשובות יש לשלוח על־גבי גלויות בלבד לת.ד. 136, ת"א, ולציין על־גבי הגלוייה: „חשבץ 1793". הפתרון צריך להכיל את כל התרגיל במספרים. המועד האחרון למשלוח הפתרון — 19.1.72.

בין הפותרים יוגרלו שלושת פרסי ספרים.

סיקורת

אין נביא בעירו. „ישו כוכב עליון" התקליט שהכניס עד היום יותר כסף מכל תקליט אחר לתעשייה הבריטית (כ־20 מיליון דולר) הצליח בכל רחבי העולם — פרט לבריטניה עצמה, שם נמכרו בקושי 40 אלף תקליטים.

זאת הסיבה לכך שההצגה המבוססת על התקליט לא הועלתה באנגליה עצמה עד עצם היום הזה. הבריטים אינם מאמינים כנראה בישו מתוצרת עצמית.

מחול

להקת ענבל משולה בעיני רבים כרבידי כסף בעבודת בצלאל או כחולצות רקומות של משכית; ישנם אוהבים לסיגנון מזרחני זה וישנם הסולדים ממנו בטענם שזהו פולקלור למטרות מישרד־התיירות. אך אפילו זה יהא זה פולקלור לתוריסטים הרי ענבל היתה במשך עשרים־ושתיים שנה שגרירה אמנותית במדרגה ראשונה. בבחירה קפדנית של רקדנים ובעבודת קודש עם רבנית אחת, שרה לוי־תנאי, הביאה תמונות יפהפיות מחיי אחת העליות הצבעוניות ביותר בישראל, התימנים.

אברהם בן־יוסף ב„הן לא תקחהו עימך"
שנון שווייצרי ושמפניה ורודה

הפתעתה המבורכת ביותר של ענבל בתוכניתה היא דווקא הסטייה הפתאומית היחידה ממה שנקרא עד היום סיגנון ענבל. אמנם קטעי הפולקלור משעממים אף כי הרקדנים נעים להפליא. אבל החוויה הוא הריקוד על מות לוחם שחיברה **אישרה אלקיים־רזין** (חברת להקת בת־שבע, לשעבר, וכוריאוגראפית מוכשרת) בהשראת גופות חברי הלהקה, אבל בהפלגה רבת־דימיון אל פולחנים אקזוטיים רחוקים.

התפאורה של **יגאל תימרקין** והמוסיקה שבחרה הכוריאוגראפית מאחד הקטעים המזרחיים המיוחדים ביותר של המתופף **ארט בלייקי** יוצרים את אחת מהצגות המחול המדביקות שאפשר לראות בארץ.

תיאטרון

שונאי ימי הראשון ילקקו את אצבעותיהם למישמע מוסר־ההשכל הבלתי־מוסרי, והבלתי־חדש, אבל גם הבלתי־מתישן של מצחיקון משוכלל המועלה בהצגת־בכורה של הקאמרי, **הן לא תקחהו עימך.**

מחבריו **ג'רג' ס. קאופמן ו מוס הארט** שנודעו בשל בקיאותם בעיתוי ובכמויות התבלינים המדוייקות שצורכת קומדיה־תפורה־היטב, רקחו בשעתו לקח לאמריקאים שהחלו להראות סימני טירוף־לוזהב ותסביכי רדיפה של וול־סטריט. לכן, הוכיחו דרך מישפחת מרטין ואנדר־הוף, כי מוטב להיחשב כמשוגע מאושר מאשר להיות שפוי־אומלל, ולכן אם אין חשק ללכת לעבודה ביום ראשון, אפשר לרבוץ בבית בלי יסורי־מצפון: „תמיד יימצאו כמה חמורים האוהבים לעבוד. אז למה לא להשאיר להם את העונג המפוקפק הזה?"

מי יודע מה היה קורה להן לא תקחהו עימך לו כתבוהו היום. האם היה עדיין כה מצחיק ובעל רוח טובה, לאחר שאמריקה השפוייה כבר הוכיחה שהיא אינה מטורפת וחולה בכל מחלות הנפש האפשריות?

אבל הירהורים מעין אלו אינם אלא מנת חלקו של הבוקר שאחרי ההצגה. בשעת הבילוי בתיאטרון כשעל הבימה מופגנים זיקוקין דינור למעשה, מתפוצצות פצצות וקורים כל הדברים המפוצצים מצחוק שקורים בקומדיות הסלפ־סטיק של הסרט האילם, זה שמח, זה טוב, זה מצחיק, זה מבויים עם הרבה המצאות ובדיוק של שעון שוויצרי משוכלל ומשוחק כמו שמפנייה ורודה.

■ ■ ■

מי שאמר כי הפשע אינו משתלם, לא חי כנראה בעידן התיקשורת ההמונית. כי בימינו וילי סאטון הוא גיבור ספרותי, קאריל צ'סמן עושה מיליונים מספריו לפני שהוא עורך ביקור בתא הגזים, סירחן סירחן צובר כסף ופירסומת ומחכת לגזר־דין סופי, והאחרון שעלה אל נתיבי התהילה הוא צ'רלס מאנסון.

רוצחה של שרון טייט עומד להיות גיבור של מחזמר בשם „22 שנה" המבוסס על מעללי „משפחת ההיפיז" של מאנסון וכולל בין היתר שני שירים שנכתבו על־ידי מאנסון עצמו. כך שאם ית־מזל מזלו ובסופו של דבר יחליטו כי הוא סתם משוגע, יש סיכוי שבעוד כמה שנים ייצא מבית חולי רוח ויקבל סכום נאה ונכבד בזכויות יוצרים. גם זאת דרך אל התהילה.

תקליטים

לא רק פראנסואז סאגאן אוהבת את ברהמס. גם **ארתור רובינשטיין** אוהב אותו, כפי שמסתבר מתקליט חדש המכונה אותו ברהמס שאני אוהב (RCA 186) והכולל צרור יצירות לפסנתר של המלחין הגרמני הדגול.

אם צריך להבין מתוך השם כי מר רובינשטיין מברר בין ברהמס שהוא אוהב לבין ברהמס שהוא לא אוהב, או שמא זו סתם יוזמה מיסחרית מפוקפקת נוספת, זה כבר עניין משני. מה שחשוב הוא שאפשר לשמוע כאן את ארבע הבלדות אופ. 10, מיצירות הנעורים של המחבר, שתי הראפסודיות, המוכרות מאד, המציגות את ברהמס בשיא יצירתו הבוגרת, קאפריצ'יו בסי מינור — שהוא דוגמא נדירה למדי לברהמס שובב (אם כי לא תמיד), ועד ליצירות מהוהרות והמופנמות של ימיו האחרונים (שלושה אינטרמצי).

רובינשטיין מנגן את כל הרפרטואר הזה באהבה אמיתית. קנאי־ברהמס עשויים אומנם לדרוש יתר עצמה וקצת יותר חוש ארכיטקטוני של המוסיקה, אבל על רגש איש אינו יכול להתלונן. זה שופע.

(המשך בעמוד 12)

הנהלת חשבונות

דליה ושר־הבטחון

ברשימה בשם „הקיסר והים", שנתפרסמה ביום השישי שעבר ב„ידיעות אחרונות", נשתחררה סוף־סוף המשוררת דליה רביקוביץ' מן המעוקה שרבצה עליה מפאת הצורך לנקוט עמדה בעד משה דיין או נגדו בעניין חפירותיו הארכיאולוגיות, ויצאה בעוז־רוח להגנתו של שר־הביטחון המותקף.

על אף העובדות והצילומים שנתפרסמו בעיתונים סביב עיסוקיו הפליליים של דיין, אין הגברת רביקוביץ' יודעת אם אמנם חפר דיין את עתיקותיו בניגוד לחוק, אם כי היא מניחה בגודל־לבב שהשר אינו נקי מחסרונות פעוטים כאלה, ואולי אפילו גדולים יותר, שטרם הובאו לידיעת הציבור.

הגברת רביקוביץ' אינה מוטרדת במיוחד מן העובדה ששר בממשלת ישראל עובר על החוק באופן גלוי ושיטתי, זה שנים רבות. היא אינה מוצאת אפילו לנכון להגיב על הידיעות בדבר הציוד הצבאי, כלי־התובלה וההליקופטרים, בהם השתמש שר־הביטחון לצרכיו הפרטיים, או להגיד מילה על המיסחר בעתיקות, שהעשיר את דיין. השימוש המיסחרי שדיין עשה בחתימת ידו (שכל ערכה, אגב, אינו נובע מהישגיו האישיים, כי אם מן התפקיד שהמדינה הטילה עליו) אינו מעסיק את דליה רביקוביץ', בדיוק כפי שלא מעסיקה אותה השאלה אם דיין משלם מס־הכנסה ככל סוחר אחר במדינה. השאלה, לדעתה, איננה אם דיין יוסיף לחפור או לא יוסיף לחפור. „השאלה," היא קובעת, „איננה מה לעשות בדיין, אלא מה נעשה אנחנו בלי דיין."

הגברת רביקוביץ' מטילה ספק, כנראה, באימרתו הקלאסית של דה־גול, בדבר בתי־הקברות המלאים אנשים שלא היה להם תחליף.

אני, למשל, אינני זוכר את המשברים החמורים שפקדו את המדינה, שעה שדיין שימש כשר־החקלאות (חוץ ממשבר המרגימיקר), או שעה ש„פוס־סטאר" שלנו חבש את ספסל הלימודים באוניברסיטה. אינני מניח שהמדינה תרד לטמיון, ושנצח ישראל יתחיל פתאום לשקר, אם דיין יחזור לאוניברסיטה (ארכיאולוגיה, כמובן ארכיאולוגיה!) ואם את מקומו ימלאו אנשים קטנים וחסרי כאריזמה כיצחק רבין, חיים בר־לב או ישראל טל. שלא לדבר כבר על יגאל אלון, שמעון פרס ואפילו פינחס ספיר.

אך נחזור רגע להתמוגגותה של המשוררת מאישיותו המופלאה של השר. כמו כל גימנזיסטית מאוהבת, גם העלמה רביקוביץ' איננה מוצאת מילים כדי לתאר בהן את מעלותיו של דיין באוזני קהל האדיש לקסמיו. נו באמת! איך אפשר לתאר לעיוור את גוון האפרסק הבשל, ולתתרן מלידה את ניחוח המאנגו? כל מה שיש לעלמה המוקסמת להגיד על נסיך חלומותיה הוא שדיין הוא כזה מין... נו איך להגיד את זה? הוא פשוט נהדר! מה יש פה לדבר הרבה? מי שדיין הוא בחיר־לבו, יבין ודאי על נקלה לרחשושי לבה של המשוררת.

„יש בדיין," היא אומרת והייתי נותן הרבה כדי לשמוע את הרעד בקולה ואת נשימתה הנחטפת מהתרגשות, „אותה איכות מיוחדת של גדולה טבעית (איזו דליה? איזו? נסי לתאר אותה!) שממשלות אולי יכולות להתקיים בלעדיה, אך עמים לא." קשה לתבוע ממשוררת מאוהבת הנמקות לקביעותיה ההיסטוריות, אך הייתי מאוד רוצה את רשימת העמים שנתנוונו והגיעו לעברי פי פחת, רק משום שבראש מערכות־הבטחון שלהם לא עמדו שרים בעלי איכות מיוחדת של גדולה טבעית, כזו של משה דיין.

גדולתו של דיין, מסבירה לנו העלמה רביקוביץ', נובעת בכך „שהוא לעצמו ניתן בחירות רוח בלתי־רגילה ובעוצמה אישית מיוחדת." ושוב אין המעריצה טורחת לפרש את מחמאותיה, ולהשליך לעבר אטומי־לב כמוני איזו דוגמה קטנה שתחזק את טענתה. במעשי־השוד הגלויים של דיין, ובמכירת אוצרות התרבות והאמנות של המדינה, רואה מן הסתם דליה רביקוביץ' „חירות רוח בלתי־רגילה", וזילזולו בחוק הוא, כנראה, הוכחה ל„עוצמה אישית מיוחדת".

„שתי תכונות אלה," ממשיכה המשוררת לפקוח את עינינו, „בתוספת קסמו האישי ואותו דבר בלתי־נתפס ובלתי ניתן לשיחזור, המכונה כאריזמה, גורם לנו שנהיה זקוקים לו כל־כך."

יורשה לי להזכיר כאן, לאלה מכם שלא זכו לקרוא את התמוגגותה של דליה רביקוביץ', שדברי פיוס אמורפיים אלה נכתבו בפרוזה עתונאית, ולא בשירה, כך שהליציניה־פואטיקה אינה יכולה במיקרה זה להצדיק את התפעלויותיה המעורפלות. אולי העלמה רביקוביץ' יודעת למה היא זקוקה לדיין. אני, למקרא דברי־השבח שהרעיפה על ראשו, איני תופס למה בדיוק אני זקוק לו, על אף מעשיו הפליליים ושקריו החצופים. אני, ונציב שירות בתי־הסוהר מר אריה ניר, מכירים עברייני אחדים שנתברכו בחירות־רוח, עוצמה אישית מיוחדת, קסם אישי וכאריזמה, ובכל זאת איני חושב שאנחנו זקוקים לילדי־השעשועים המקסימים האלה ושלא נוכל להתקיים איכשהו בלעדיהם.

אינני מעלה על דעתי, כמובן, להשוות את דיין עם סתם עברייני. השוואה כזו תהיה בלתי־הוגנת, ולרעתו של דיין, שכן עבריין המתגלה כמצביא גדול עדיף בעיני על מצביא גדול המתגלה כעבריין, בדיוק כפי שגובר שהוא בעצם משורר סימפטי בעיני לאין־ערוך על משורר שהוא בעצם גנב, אם כי בתיק הפלילי מצבם של שני אנשים אלה זהה לחלוטין.

אני בטוח שמר דיין איננו נטול מעלות כשר־ביטחון — לא אחת הצטרפתי גם אני למקהלת משבחיו — ואין לי ספק שדליה רביקוביץ' היתה מצליחה להבהיר לנו מה היא מוצאת בדיין, שמעורר בה „יראת־כבוד והשתאות", אילו עשתה זאת בכוחותיה האנאליטיים והאינטלקטואליים, במקום להרעיף עלינו את רגשותיה, הכנים אולי אך הבלתי־ניתנים לביסוס הגיוני כרגשותיהם של כל המאוהבים.

בין שאר מיקסמי־השווא, רואה העלמה רביקוביץ' בנסיך חלומותיה „גאווה שקטה שאינה יהירות !... עמידה של ענוה וגיבורי־רוח בפני ההיסטוריה היהודית." את ענוותו המפורסמת של דיין מצאתי בכל פרקי זכרונותיו, שפירסם בעיתונים ובספרים. נמיכות־רוח לא ראיתי אצלו אך צילומים רבים המנציחים את חפירותיו הארכיאולוגיות בהחלט מעידים על נמיכות־קומה, תכונה שבלעדיה קשה היה לתאר את פליטותיו לקברים מצריים וכאלכוליטים.

השאלה, איפוא, איננה מה נעשה אנחנו בלי דיין. השאלה המטרידה אותי, ושצריכה להטריד גם את האוהבת רביקוביץ', היא מה נעשה עם הפרא־אדם, עם השובב המקסים הזה, העובר על החוק, המתעשר ממכירת רכוש הציבור, והמזלזל לא רק במבקריו, אלא אפילו במשטרה — שלאחד מקציניה הבכירים הוא הבטיח עוד בשנת 1965 לחדול מעיסוקיו הארכיאולוגיים.

איך לשכנע את שר־הביטחון שלנו שעליו לחדול מהפרות החוק, שאותו אנחנו, בני־התמותה חסרי־הכאריזמה, מצווים לשמור — זו שאלה שצריכה להעסיק, נדמה לי, את כולנו.

הוכחה

השבוע, תוך כדי הרחבת רחוב בעכו, נתגלה שם בית־קברות יהודי מתקופת בית שני. על אחד הקירות — כך טוענים אנשים המבקשים לחבל במצבנו הביטחוני — נמצאת כתובת עברית בזו הלשון: „...לא חפר(תי) כאן (עתי)קות. משה ד(יין)."

תזכורת למשה שמיר

לפני שבועות מיספר, כאשר פורסמו בעיתונות שאלות מיבחן־הסקר, הביע מר אהוד בן־עזר ב„הארץ" את סלידתו מן השאלה הגזענית, שקבעה כי תושביה המוסלמיים והנוצריים של ארץ־ישראל נבדלו מן היהודים בכך ש„לא יצרו שום יצירות". הסערה הציבורית שהתעוררה סביב שאלה מטופשת זו גרמה לכך ששר־החינוך יבטל אותה, לאחר הנזק שכבר גרמה, ויכריז כי התשובות על שאלה זו לא יובאו בחשבון בשעת סיכום תוצאות המיבחן.

כולם נשמו בהקלה מסוימת, חוץ מסופרה הרשמי של תנועת־ארץ־ישראל־השלמה שפירסם בעיתונו של עובד בן־עמי, סוחר קרקעות ארץ־ישראל־השלמה, התקפה נגד אהוד בן־עזר.

„חבל," כותב שמיר, „כי חושף־השקרים המומחה לא האיר עיני הדיוטות באר־תה הזדמנות, ולא ציין מי ומה היו הי־צירות והיוצרים הערביים בארץ־ישראל, שאת עלבונם הוא בא לתבוע. פטריוטיז רבים של ארצנו, על כל גוניהם, היו שמחים לשמוע, כי ארץ־ישראל הערבית תרמה לתרבות האיסלאם הרחבה והעשירה משהו, שיתקרב בערכו לתרומה, שארץ ישראל היהודית תרמה לי־הדות, גם במשך אותן מאות שנים, שבהן היתה היהדות בגולה, כגון: ניקוד טבריה, פיוטי הקליר ויניי, תורת הסוד של האר"י, שירתו של אלקבץ, שולחנו הערוך של יוסף קארו."

ובכן בתגובה שלי לשאלה זו כבר ציינתי שתי דוגמאות מהישגיהם של הערבים בשטח הארכיטקטורה (כיפת־הסלע ושערי־דמשק בירושלים). בשטח זה זרועה ארץ־ישראל עד עצם היום הזה יצירות פשוטות אך מופלאות, שאף אחד מן האר־כיטקטים היהודיים לא הצליחו ליצור.

הערבית הפלשתינאית נתברכה בשירה עממית מפוארת ועתיקה, שגם היום ניתן לשמוע אותה בכפרים בימי חג ומועד. עצם העובדה ששירה זו לא הגיעה לאוזניו של שמיר, עדיין אינה מבטלת את ערכה. (לדוגמה: שיר ההודייה של העניים לצמח החלמית: „יה חוביזה בואדיות / המחייכת כעני הנערות, / דגלים אניף לך, יה חוזבי־זה, / בשנות בצורת ורעב", או עצת הזקנים לרווק: „קערת מישמש / אל תיקח / לעץ השקד שא עיניך, / נערה יפה / אל תיקח / לעץ המשפחה שא עיניך.").

אינני מטיל לרגע ספק בחשיבותם של פיוטי הקליר ויניי ושירתו של אלקבץ (שאני אמות אם אני יודע מי הם בכלל. כנראה שאת יצירותיהם לימדו דווקא ב־שעורים מהם נעדרתי.) אבל דבר אחד ברור: את השיר־ים שלהם איש לא שר היום בכפרים היהודיים ב־ימי חג ומועד.

הערבים, כפי שכבר אמרתי, חיברו בארץ־ישר־אל לא פחות חיבורים משע־ממים וספרים בלתי־חשובים משעשו זאת היהודים כאן, אך גם אם היו יוצרים כאן יצירות מופת כשירתו של אלקבץ, לא היתה עובדה זו מוכיחה עדיין את עליו־נותה של התרבות הערבית על התרבות היהודית. הערבים תרמו לנו את הקפה, הסוכר, הכותנה, וגם זו תרבות שאין לזלזל בה.

ועכשיו, כדי לא להשיב ריקם את בקשתו של משה שמיר, יורשה לי להזכיר לו שבמאה ה־11 (1113—1085) חי כאן היסטוריון, יליד ירושלים, בשם אבו אל־פאדל מוחמד אבן אל־קייסאראניי, שמחקריו מצויים עד היום בספרייה הראשית של ברלין.

במאה העשירית כתב ופעל בארץ־ישראל סופר ומשורר יליד רמלה בשם קשאג'ם.

ואם שתי דוגמאות צנועות אלה אינן מספיקות למר משה שמיר, יועיל בטובו לעיין באנציקלופדיה של אנשי רוח ושם באיסלאם, שחוברה על־ידי סלח א־דין חליל אבן־אביק אל ספאדי, שנולד בצפת בשנת 1269 ומת בשנת 1363.

אני יודע שיוצרים אלה אינם עושים רושם רב על איש־הרוח משה שמיר. אך כשיפרתי למשורר ערבי על תרומתם של הקליר ויניי ואלקבץ ליהדות, גם הוא לא סטר על מצחו, וקרא „נכון! איך יכולתי לשכוח את הגאונים האלה?"

תחי המישטרה

למה אתם אומרים שהמישטרה פועלת בחיפזון, שהיא פותחת וסוגרת תיקים, בלי מיקרים מסויימים, תוך 24 שעות? הנה, את כתב־האישום נגד אנשי „הבימה", הנאשמים בגניבת כחצי מיליון לירות, הכינה המישטרה במשך שנתיים. כשהמישטרה רוצה, היא יכולה להיות יסודית מאד, כפי שאתם רואים.

זה נכון שבמיקרה של דיין עבודתה היתה הרבה יותר קלה. החוקרים פשוט ביקרו בביתו, ואחרי שראו במו עיניהם שהעתיקות באוספו לא נגנבו — הם סגרו את התיק. אילו דיין היה סתם שחקן ב„הבימה", הוא לא היה יוצא מזה כל־כך מהר כל־כך נקי.

הכן לך מעיל לחורף ומעילה לקיץ!

דן בן אמוץ
מנהל חשבונות

סיקורת

(המשך מעמוד 10)

אם ישנם הורים המוכנים לשים נפשם בכפם ולהחליף למשך 40 דקות את דייאטת פופאיי וסאמנטה (הגיבורים הטלויזיואינט־ליגנטיים של ילדיהם החמודים), יעשו נא ניסיון נועז מאין כמותו: יושיבו את צאצאיהם במקום אחד וישמיעו להם, במכשיר המיושן הקרוי גרמופון, את הסיפור החביב ביותר על עמיתיהם ילדי צרפת: באבאר הפיל (ז'אן דה־ברונוף).

היות והנוסח העברי של תלמה אליגון הוא קל, המוסיקה של דפנה אילת קליטה והעיבודים של אלכס וויס חכמים ולא מתוחכמים, מתקבלים עלילותיו של באבר משעשעים, ומתנגנים כמו האגדה המוסיקלית על הנס כריסטיאן אנדרסן ותקליט זה (סי. בי. אס. 64747) **מזכיר בצלילים אותו מחזמר מוסרט.**

מהמאות גם לדליה פרידלנד וחיים יבין המצליחים לשמור על התכונות המיקצועיות והילדותיות שלהם (הטובות) כאחד.

בקיצור, הפיל־פילון הזה לא אוכל תרד אבל הוא בריא בהחלט לצברים בעלי דימיון.

■ ■ ■

ג'ין לנון חזר מארץ המהפיכות הפסיכדליות והסערות הציבוריות ותקליטו החדש, המוכר כבר היטב מן הרדיו, הוא אוסף של פיזמונים אשר יפריעו אפילו לסבא. אין זאת אומרת שהם משעממים. להיפך.

לנון הצליח למזג מלודיה עם שליחות השלום והאחווה שהוא רוצה למסור בשיריו, ועם כמה מן המיקצבים המקובלים היום, וכל זה בטעם רב ובחוש מוסיקלי שאין להתפלא, כמובן, על קיומו.

מן ההירהור הנוגה של תאר לך, דרך

ג'ין לנון
שליחות שלום

הבאלדה המערבונית ומכות פנימיות (השם מדבר בעד עצמו), בעזרת צלילי רוק שלא השתחררו עדיין מצלילי ניו־אורלינס (זה קשה) ועד לרוק עממי נוסח דילאן (שיר אהבה לירקו), מתגלה ג'ין לנון סימפטי, נעים לשמיעה ומומלץ בהחלט למי שאינו מצפה עוד לחדשנות־חיפושית כמו בימים עברו.

■ ■ ■

יש אמרגנים ויש אמרגנים. אמרגן אמריקאי בשם ג'וזף קיפנס התכונן להעלות בשיקאגו מחזמר בשם „מחיאות כפיים" עם כוכבת הסרטים לורן באקאל בתפקיד הראשי, לאחר שהחצגה זכתה להצלחה גדולה מאוד בניו־יורק.

הכל היה מוכן לערב הבכורה, אלא שבמקום מחיאות הכפיים, הסתיימה הצגה לאחר המערכה הראשונה כאשר האמרגן החזיר את הכסף לצופים באולם.

הסיבה: מערכת רם־קולים משובשת.

קיפנס המסכן, אילו היה בישראל לא היה צריך לדאוג כלל. כאן היה מגיע להצגת האלף ופוטר את בעיתו בהתנצלות יומית: על „תקלה זמנית ובלתי צפוייה."

הנדון:

המונהג

במיכתבה של רות דיין מלפני 12 שנה, שפירסם עיתון זה בשבוע שעבר, יש פסוק אחד המעורר ל־מחשבה.

באותו מיכתב קצר, שנכתב בלהט הרגע, אמרה: „אני רק מתפללת על הסיפשים שעוד מאמינים בו ונרשאים אותו על כפיים."

רות דיין דיברה על אדם שהכירה, אדם שהוא בשר ודם, על מעלותיו וחולשותיו. היה נדמה לה שהמוני המעריצים נושאים את האדם ה ז ה על כפיים.

אך זוהי טעות.

„האשלייה הנקראת משה דיין כבר מזמן איננה," קבעה אז רות.

וגם זאת טעות.

האשלייה היה. היא חזקה הרבה יותר ממשה דיין האיש. ו א ו ת ה נושאים המעריצים על כפיים.

■ ■ ■

דבה ונשכח לרגע קט, את המנהיג. הבה ונחשוב, לרגע קט, על המונהג.

מי יוצר בעצם את מי — המנהיג את המונהג, או המונהג את המנהיג?

מרבים לדבר על „כאריזמה", מילה יוונית שפירושה מתת־חסד. האלים נתנו לאדם סלוני מתת־חסד זו, המאפשרת לו למשוך אחריו המונים.

מה טיבה של כאריזמה זו?

האם היא טבועה באופיו של המנהיג? האם היא מתבטאת בתכונותיו?

או שהיא קיימת בלי כל קשר לאופיו ולתכונותיו?

אולי היא קיימת בכלל בנפרד מאישיותו, ואפילו חרף אישיותו?

אולי אינה חלק מאישיות המנהיג, אלא דווקא מאישיות המונהג?

■ ■ ■

בחשבה אפיקורסית זו עלתה בלבי למראה תו־פעה, שמשום־מה לא עמדו עליה די צורכה.

כל עוד היה דויד בן־גוריון בשילטון, חזר דנב אחריו תמיד זנב ארוך של מעריצים שומים.

עוד לפני שמונה שנים מלאה הארץ אנשים, גדולים וקטנים, שחיקו כמו קופים כל תנועה וכל שגיון של האיש הגדול.

כשהכריז בן־גוריון מלחמה על המילה „את", מיהרו אלה להשמיט המילה המיסכנה ממיכתביהם ולחקות ה־סיגנון של המנהיג. (ביתתיים החזירו א ת המילה בשקט, ומחקים א ת הסיגנון של מישהו אחר).

כשהפך בן־גוריון את התנ"ך לסמל המישטר, צצו חו־גי־תנ"ך וחידוני־תנ"ך כפיטריות אחרי הגשם, ואנשים שלא הציצו בספר מאז נטשו את ספסל הלימודים הת־מוגגו לשמע אמרות־השפר ההיסטוריות של המנהיג.

מה קרה לכל האנשים האלה, כאשר בן־גוריון נטש את השילטון?

הם עברו לדיין ומזדנבים מאז אחריו.

היו שעשו זאת מייד. היו שעברו שלב דו־מנהיגי, עד שהפכו דייניסטים מושבעים ובלעדיים. היו שעברו את הדרך רק לאחרונה, כשנסתלק בן־גוריון רשפית וסו־פית מן הבמה הפוליטית.

אולם כימעט כולם עברו את חדרך, במוק־דם או במאוחר. הבן־גוריוניסטים של אתמול הם הדייניסטים של היום.

■ ■ ■

זכאורה זה טבעי. הרי דיין הוא ילד־טיפוחיו של בן־גוריון. ואם בן־גוריון עצמו בחר בו, מדוע לא יעשו זאת גם חסידיו?

אך מחשבה שניה מגלה כאן תעלומה מסויימת.

שחרי שני אישים אלה — בן־גוריון ודיין — רחוקים זה מזה בכל. אין להם כימעט תכונה משותפת אחת.

בן־גוריון הוא דמות של אבא. דיין הוא דמות הנער הנצחי.

בן־גוריון היה שומר־חוק ומקפיד על שמירת־החוק. דיין הוא מפר־חוק מושבע, ולא רק בפרשות ארכיאו־לוגיות.

בן־גוריון היה מציב־חפיות. דיין הוא מזיז־חפיות.

בן־גוריון קיבל על עצמו עול של עקרונות, מהם לא זז ולאורם פעל. דיין בז לעקרונות, וטועל אך ורק כפי שמתחשק לו בכל עת.

אפשר היה לחשוב שמי שסגד לבן־גוריון, אינו יכול להעריץ את דיין, ולהיפך. אם תכונותיו של המנהיג הן המושכות את המונהג, לא יכלו המונהגים של מנהיג א' הנ"ל לעבור למחנה מונהגיו של מנהיג ב' הנ"ל.

אך הנסיון מוכיח את החיפך. מונהגי בן־גוריון עברו בהמוניהם ובחתלהבות לחיות מונהגיו של דיין.

ולא זו בלבד, אלא שברגע שביצעו מעבר זה, חדל הזקן לעניין אותם. הוא הפך בעיניהם קוריוז. הכרזותיו, שעוד תמול־שלשום גרמו להם רטט של חרדת־קודש, מעוררות בהם עתה חיוך נבוך. ואילו אותה חרדת־קודש מעבירה בהם עתה צחרמורת בראותם את הרטייה ה־שחורה על גבי המסך הקטן.

■ ■ ■

עובדה זו מוכיחה, כך נדמה לי, שתשוקת־המונהג אינה תלוייה כלל באישיות המנהיג.

המעריץ אינו נושא את המנהיג על כפיו מפני שהוא אדם דגול מרכבה. המעריץ מוכ־רח לשאת מישהו על כפיים, והוא בוחר לעצ־מו את האוביייקט הקרוב או המתאים ביותר.

מיהו? מדוע אובייקט זה, ולא אחר?

אני חושב שזהו דבר די מיקרי. אילו מינה לוי אשכול ב־23 במאי 1967 את יגאל אלון כשר־הביטחון, יתכן שאלון היה כיום המנהיג התורני.

אך יתכן שבכל זאת יש דבר שראוי לקרוא לו כא־ריזמה. אולי בכל זאת יש לדיין ולאנשים כמוהו תכונה

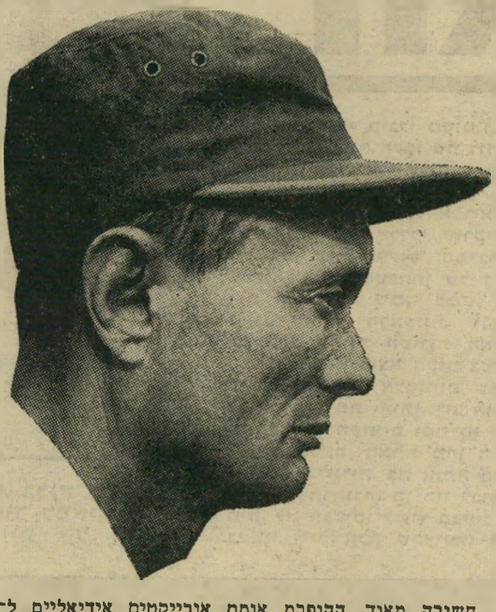

חשובה מאוד, ההופכת אותם אובייקטים אידיאליים ל־הערצת־גיבורים.

אני מתכוון לתכונה של היערות, יותר מאשר לתכונה של נוכחות.

דון קישוט היה זקוק לאהבה גדולה. הוא בחר בדול־צ'יניאה, נערה שלא ידע עליה דבר, שלא דיבר עימה מעולם. משום כך יכול היה לדמיין לעצמו את דמותה של דולצ'יניאה כאוות נפשו, להדביק לה בדמיונו כל תכונה שנראתה לו, לצייר לעצמו תמונה מושלמת לפי ערכיו — בלי קשר לאישיותה האמיתית של הנערה, ש־היתה בוודאי נערה רגילה לגמרי.

יש אומרים שכל אהבה רומנטית גדולה היא כזאת — אהבה היונקת מנפשו של האוהב, ואינה תלוייה כלל בנפשה של הדמות הנאהבת.

יתכן שזה נכון גם לגבי אותה אהבה מיו־חדת, המתכטאת כחערצת גיבורים.

■ ■ ■

דמותו של דיין מתאימה במיוחד לאהבה כזאת. בגלל מה שאין בה.

דיין הוא איש רחוק. אין לו קונטאקט עם בני־אדם. אין לו עקרונות ברורים, דיעות ברו־רות, השקפות ברורות.

יש לו פמל בולט — הרטייה השחורה, המסיחה את הדעת מכל השאר. יש לו הבעה קבועה, שאינה משתנית.

מי שזקוק למנהיג, יכול לאמץ לעצמו את דיין בלי כל קשיי. הוא יכול להכניס לדיין כל תכונה וכל דיעה הנראית לו.

אפשר להביביש עליו כל לבוש.

רצונך במנהיג מלחמה? יש דיין. רצונך במנהיג שלום? יש דיין.

שומר על הגחלת? דיין. מהפכן שישנה את הכל? דיין.

האיש שיספח את השטחים? הנהו. האיש שיחזיר את הכל בלי בעיות? הנהו.

יד חזקה, שתשים קץ להפקרות של שביתות והפג־נות? זהו זה. אדם מבין, גמיש, דואג לשלום הנדכאים והמקופחים? זהו זה.

דיין לכל עת, דיין לכל איש, דיין לכל טעם.

הדיין האמיתי אינו מפריע. כי אינו קיים.

ישנה רק הדמות החלולה, שאפשר לצקת לתוכה כל תוכן.

■ ■ ■

מי זקוק לדמות כזאת? מי זקוק לגיבור נערץ? בתקופות מסויימות, בעת צרה וסכנה, זקוקים כימעט כל הבריות לגיבור. בימים של פחד ומורא, דרוש מישהו שאפשר להתלכד סביבו, הנוסך ביטחון בעדר המבוהל.

זהו אינסטינקט חייתי עמוק, עתיק יותר ממשפחת היונקים, שנולד אי־שם בשחר החיים הביולוגיים.

ראינו את פעולתו במאי 1967.

בימים כתיקונם, קטן מיספר הזקוקים למנהיג הרבה יותר. המחנה מצטמק לאותם שאינם שלמים עם עצמם, שאינם בוטחים בעצמם, הזקוקים למישענת מתמדת ב־דמותו של איש שיש לו כל מה שחסר להם עצמם: חוכמה, דעת, כוח, תבונה, עוצמה, כושר־החלטה, יעד נוקשה.

הקאתונים אוכלים את גוף משיחם. מערי־צי־הגיבורים נוגעים כדמיונם בשוליי־הבגד של גיבורם, המורם מעם, ועל־ידי המגע הם מש־תתפים באורח מיסתורי בכל תכונותיו חנפ־לאות.

קח מהם את הגיבור, ולקחת מהם משהו שהם זקוקים לו לעצם מהייתם, לאיזון נפשם. הם יתנפלו עליך בשצף־קצף, בזעם קדוש, כאילו גנבת מהם את סם־החיים.

ואכן, עשית זאת. בלי דמות המנהיג חשמר־רה בלבכם, הם אנשים מיסכנים, פגומים, עלו־בים. רק הכוח, התבונה והגדולה של המנהיג ממלאים את מחסורם.

המוזר הוא שמעריצי־הגיבורים מאמינים שהם חזקים יותר מאחרים, שהרי הם יונקים מכוחו הדמיוני של ה־גיבור הדמיוני. דומה הדבר לבעל־קביים המדמה לעצמו שהוא בריא יותר ממי שנאלץ להסתפק בשתי רגליים בריאות.

■ ■ ■

בשבועות האחרונים התפרסמו במדורי המיכת־בים של העיתונים כמה וכמה מיכתבים מעניינים של קוראים נרגזים, המגיבים על הטענה שמשה דיין מפר באופן שיטתי את החוק על־ידי חפירת עתיקות והמיסחר בהם.

כימעט כל המיכתבים האלה חוזרים על פיזמון אחד: דיין נושא על כתפיו את גורל העם. בגלל דאגתו העיל־אית לביטחון המדינה, הוא חי במתח מתמיד. את המתח הזה הוא פורק בחפירות. רק בני־בליעל לא יפרגנו לו תחביב תמים זה, אפילו אם יש בכך הפרה פורמלית של החוק.

אין טעם להתווכח כאן עם ההגיון של הדברים, או עם המסקנה המסוכנת שהחוק נוצר לבני־תמותה פשו־טים, וכי המנהיג המורם מעם עומד מעל לחוק. (עוד צעד גדול אחד, ונגיע כאן לעיקרון המישפטי של הרייך ה־שלישי: „לפקודת המנהיג יש כוח של חוק.")

בהקשר לדברים שאמרנו, חשובה כאן עצם הראייה של הדברים — של מנהיג דגול, החרד יום ולילה לגורל האומה, שעצבי מתוחים תמיד בגלל אחריות היפסטורית כבירה זו. ואנו, בני־אדם קטנים ועלובים, לא נוכל לתת לו תמורה. אנו יכולים רק להניח לו להתפרק כדרכו, ולא חשוב אם הדבר פותר כל כלל של חוק ומוסר וצדק רגילים.

זוהי ראייה רומנטית. מי שמכיר אך במעט את משה דיין יודע שיש פער גרוטסקי בין תמונה זו ובין מציאותו של האיש. אבל לגבי המונהג, המציאות כלל אינה חשובה.

הוא זקוק לאגדה. שום דבר בעולם לא יפ־ריע לו לחיות בה.

מאת אורי אבנרי

הקיצה של השנה

פרשת פרופיומו ישראלית?

מאהבת בין גדולי האומה

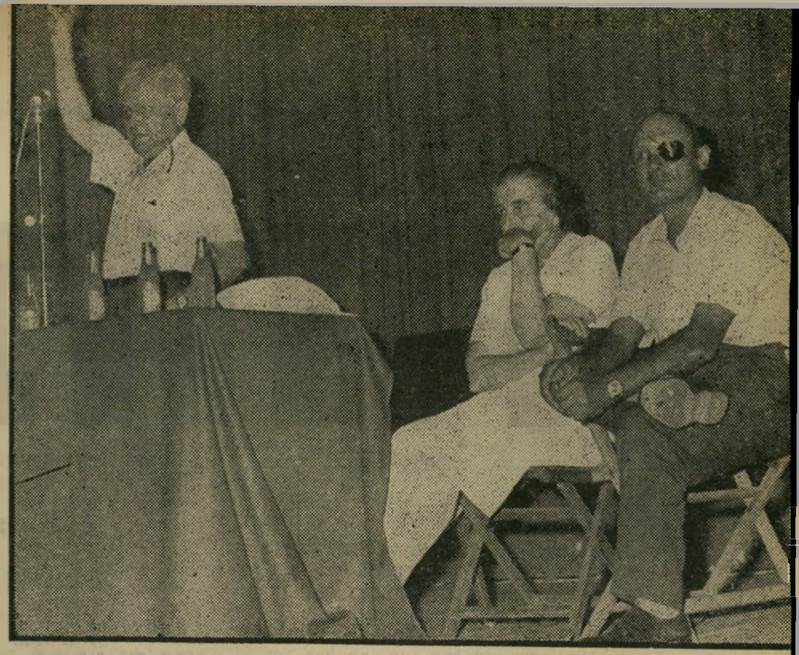

„כנס הסינרמה" של עסקני רפ"י לשעבר במפלגת העבודה, ביולי 1969. על הבמה יושב משה דיין, כשילדו ראש-הממשלה גולדה מאיר. לפני המיקרופונים מנסה השר ישראל גלילי, לשכנע את אנשי רפ"י שלא לפרוש ממפלגת העבודה. אבל שעה שגדולי האומה ציפו למוצא פיו של דיין, היה דיין עצמו טרוד בהרפתקת אהבים נוספת.

אסי דיין, בנו של שר-הבטחון, ליד אמו, רות דיין, בכנס הסינרמה, מקשיבים לדבריו של משה דיין מעל הבמה. בניגוד למאהבתו של דיין ואמה, ישבו הם באחת השורות האחוריות של האולם.

מנחיגי רפ"י קיבלו מקומות של כבוד בשורה הראשונה. ישבו שם דוד בן־גוריון, שחיה אז חבר כנסת עצמאי, שלא הצטרף עם חבריו למפלגת העבודה; גד יעקובי, עוזרו של דיין; אחוד אבריאל, מראשי רפ"י, וחח"כים מרדכי סורקיס ומרדכי בן־פורת, שהיו מראשי המדברים, למען פילוג. אפילו למשפחתו של דיין, אשתו רות ובנו אסי, שבאו לכנס, לא נמצא מקום בשורה הראשונה, והם נאלצו להסתפק באחת השורות האחוריות.

לעומת זאת נמצא מקום בשורה הראשונה לשתי נשים אלמוניות, שרק מעטים באולם ידעו את זהותן. רוב הנוכחים לא ידעו מי הן השתיים ומה הן עושות בין גדולי המדינה. האחת מהן היתה אשה מבוגרת ובלונדית. בת זוגתה היתה אשה צעירה ושחרחורת. הן היו לבושות אלגנטית, לא חפשיקו לנעוץ מבטים מעריצים במשה דיין. אלא שהערצתן לא היתה הערצה למנחיג מדיני, אלא הערצה לגבר.

אלישבע (אליזבט) ציזיס, אז כבת 24, היתה אז מזה שנה תמימה אהובתו הסודית של משה דיין. האשה שליוותה אותה היתה אמה. המקום בשורה הראשונה סודר להן על ידי משה דיין עצמו.

■ ■ ■

זה יתה זו אחת ההופעות הפומביות הבודדות של אהובתו הסודית של משה דיין באירוע ציבורי. הפרשה עצמה, למרות הסודיות שאפפה אותה, היתה ידועה לרבים.

הרפתקת אהבים זו של משה דיין נמשכה כשנתיים, בין השנים 1968 ו־1970, הגיעה לסיומה בצורה דרמתית: משה דיין הפסיק את יחסיו עם אלישבע בפתאומיות. היא איימה לחגיש נגדו תביעה על הפרת הבטחת נשואין, שנית־

והי הפרשה שתכה בתדהמה אפילו את מעריצי המושבעים של משה דיין.

ביולי 1969 עקבה המדינה כולה אחר מוצא פיו של שר־הבטחון משה דיין. היה זה חודשים מספר לפני הבחירות לכנסת השביעית. משה דיין שיגע את המדינה ואת ראשיה. כולם עסקו בניחושים כדי לפענח את החידה: האם יפרוש משה דיין ממפלגת העבודה ויתייצב בראש רשימה עצמאית לבחירות?

תומכיו של משה דיין הקימו אז את התנועה משה דיין לראשות הממשלה. ואילו חברי רפ"י כינסו בראשית חודש יולי את מה שנודע כ„כנס הסינרמה" — כינוס רב משתתפים של תומכי משה דיין במפלגת העבודה, שנועד לדחוף את דיין לפילוג ולהקמת מפלגה עצמאית.

מלחמת ההתשה היתה אז באחד משיאיה. למרות זאת התכנסו ובאו לאולם הסינרמה בתל־אביב, ראשי המדינה. דוד בן־גוריון כיבד את הכנס בנוכחותו. גולדה מאיר וישראל גלילי הגיעו לתל־אביב במסוק מיוחד, כדי להופיע בפני משתתפי הכנס ולשכנעם כי אין מקום לפילוג וכי מקומם הוא במסגרת מפלגת העבודה.

הפופולאריות של שר־הבטחון היתה אז בשיאה. מאז ימי חזוהר של דוד בן־גוריון, לא ראתה המדינה גילויים כאלה של פולחן אישיות, כמו אלה שנראו בכנס הסינרמה. כל אנשי רפ"י שנאמו בכנס, כינו את משה דיין בתואר „נכס לאומי", זכו מיד במחיאות כפיים סוערות.

המאהבת בשורה הראשונה. שעה ששר־הביטחון משה דיין מנצל את ההפסקה בכנס הסינרמה של תומכיו, לדיון עם שמעון פרס ועם אלקנה גלי (גבו אל המצלמה), יושבת מאהבתו, אלישבע צ'יזיס, בחברת אמה בשורה הראשונה. למרות שלשתי הנשים לא היה מושג בחיים המפלגתיים של ישראל, הם נשארו בכנס עד תומו. דיין עצמו נמנע לשוחח עימן מפחד הצלמים שבמקום.

אהבתו החשאית של משה דיין (במרכז) תופסת מקום בין ראשי האומה

שלושה בשורה אחת: משה דיין, האם אלפרידה ברשל, והבת אלישבע (אליזבט) צ'יזיס, בשורה הראשונה של כנס הסינרמה ב-1969. צילום זה הוא קטע מהתמונה העליונה, בה נראית השלישיה בחברת גדולי האומה, כשמימין לשמאל ניתן לזהות את: אלקנה גלי, מעוזריו הראשיים של דיין; מרדכי בראון, שהיה קצין חינוך ראשי בצה"ל; ח"כ מרדכי סורקיס; ח"כ מרדכי בן-פורת; אלישבע צ'יזיס; אמה; משה דיין; גד יעקבי; אהוד אבריאל ודוד בן-גוריון. היה זה דיין שסידר לאוהבתו ואמה מקום בשורה הראשונה.

נה לה, בעוד משה דיין נשוי לרות דיין וידוע בציבור כמאהבה של רחל כורם (רבינוביץ'). כדי למנוע את הגשת התביעה נגדו, שילם משה דיין לזכותה של אלישבע צ'יזיס סכום של עשרת אלפים ל"י.

יתכן ופרשה זו היתה נשארת בתחום חייו הפרטיים של משה דיין, שלא צריך להיות בהם כל ענין לציבור הרחב. יתכן והיה צורך להחיל עליה את הכללים שקבע דוד בן-גוריון במכתבו על פרשת אהבים אחרת של דיין, לגבי ההפרדה ה־מוחלטת בין חייו הפרטיים האינטימיים של מנהיג לאומי לבין עיסוקיו הציבוריים (העולם הזה 1792). אלא שפרשה זו חרגה הרבה מעבר לתחום הפרט של משה דיין. יש לה השלכות רבות מבחינה ציבורית ולאומית המעניקות לה חשיבות מעבר ליחסים שבין גבר לאשה. כי מה שמתגלה בהקשר לפרשה זו, מעלה את האפשרות שעסקי האהבים של משה דיין, יחד עם עיסוקיו בארכיאולוגיה, הפכו לעיסוק מרכזי של חייו, כשעיסוקיו הציבוריים והממלכתיים הפכו כמעט לעניין שולי.

הפרשה, המזכירה בחיבטים רבים שלה את פרשת שר התגנה הבריטי פרופיומו, שהסתבך בניאופים ובשקרים ונאלץ להת־פטר מתפקידו, מעוררת כמה שאלות חמורות ביותר לגבי שר־הבטחון משה דיין:

- **האם שר־הבטחון ממלא כראוי את תפקידו ומקדיש את הזמן, המרץ, וה־כוחות הנדרשים ממנו בתפקיד זה בשעת חירום?**
- **האם אין תקציב משרד־הבטחון מנוצל לצרכים שלא נועד להם?**
- **האם אין שר־הבטחון מעמיד את עצמו במצב עדין ומסוכן בו ניתן להפעיל נגדו סחיטה?**
- **האם אין שר־הבטחון נותן בקלות־דעת ובחוסר אחריות, המאפשרים לאנ־שים שלא הוסמכו לכך, לגלות פרטים על סודות מדינה כמוסים ביותר?**

בנסיון למצוא את התשובות על שא־לות אלה עסק „העולם הזה" השבוע. על צורת הטיפול בפרשה ועל מה שאירע במהלכה, קרא בעמודים 19—18 בגליון זה.

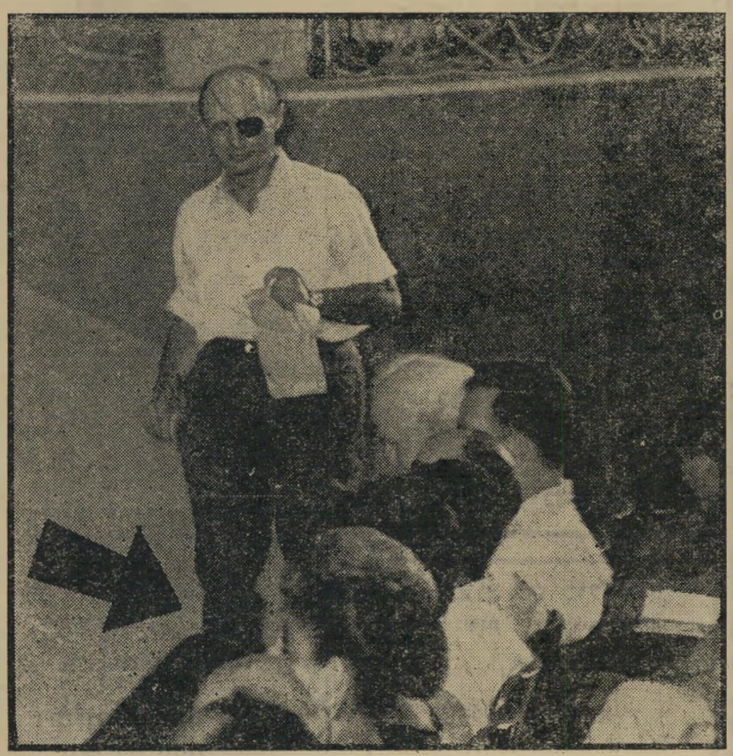

פנים מול פנים. משה דיין יורד מהבמה בכנס הסינרמה, אחרי שסיים את נאומו, כשניירות הנאום עדיין בידיו, חולף על פני דוד בן-גוריון כדי לתפוס מקום בקירבת אהובתו הסודית, אלישבע צ'יזיס, בשורה הראשונה (מול החץ). אנשים בודדים באולם ידעו על הקשר ביניהם.

במדינה

העם

חבילות שי

בדואר חוזר

הבדיחות על חבילות־הפצצות שהגיעו לצמרת המדינה החליפו השבוע, לפחות זמנית, את הבדיחות על פרשות משה דיין.

מיטב ההומוריסטים נתנו את דעתם על המישלוחים מוזרים. הציבור כולו חייך בקראו על יגאל אלון, שדרש כביכול מן הפידאיון לקבל שי דומה לזה של דיין, והתחכמויות דומות.

ההומור היה סימן של בריאות. הציבור לא נבהל.

אך הפצצות לא היו מצחיקות כלל.

נגד חפים מפשע. אין נשק פחדני יותר מחבילות־פצצות. הוא מעורר, בצדק, סלידה כללית.

קודם כל, מפני שהמשלח אינו מסתכן במאומה. אפילו הפדאי הזורק רימון־יד על מכונית פרטית בעזה הוא גיבור בהשוואה לחברו, השולח פצצה מוזינה העליזה.

שנית, מפני שאין נשק פחות מדוייק ממנו. חבילת הנשלחת למנהיג ציבורי, קרוב לוודאי שתיפתח על־ידי מזכיר או מזכירה. הנשק פוגע כמעט תמיד בחפים מפשע.

המזכירה התעוורה. רק מעטים זכרו השבוע כי היה בעבר שימוש בנשק פסול זה בסיכסוך הישראלי־ערבי.

בראשית שנות ה־50, שלחו ביד רחבה חבילות־פצצות לנספחים צבאיים מצריים, שאירגנו סיי־דאיון במקומות שונים במרחב. לאחר מכן נשלחו חבילות כאלה למדענים הגרמניים במצריים. מזכירתו של מדען אחת התעוורה כשפתחה חבילת כזאת, וכמה פקידי־דואר מצריים נפגעו.

כיום, כשנשק זה מופעל נגד ישראלים, מותר להרהר שנית בשיטה זו. היא פסולה תמיד — תהיינה זהות המוען וזהות הנמען כאשר תהיינה.

פרופסור נאמן*
כוונה בלתי מודעת

הממשלה

מה ירצה

העם?

היה זה נשיא אוניברסיטת תל־אביב, הפרופסור יובל נאמן, שגנב את ההצגה בפסטיבל דיין, שנערך בשבוע שעבר בבית שלום עליכם בתל־אביב. בין הנואמים, שהתחרו זה בזה ובדיין עצמו בדברי שבח וקילוסין לאישיותו ומפעל חייו של דיין, היה יובל נאמן היחיד שחשף גילוי חדש.

שנה וחצי לפני פרוץ מלחמת ששת הימים, סיפר נאמן, בפגישה בת נכחו קציני צה"ל, הועלתה הדעה שאם תפרוץ מלחמה או משבר בטחוני אחר, לא יצלח ראש־הממשלה לוי אשכול לנהל את המערכה. אז עלתה השאלה, המשיך נאמן וסיפר, את מי ירצה העם לראות מתמודד עם האתגר הזה ורבים, כולל הוא עצמו, השיבו כי האיש היחיד המתאים הוא משה דיין.

נאמן, שבתקופת כהונתו של דיין כרמטכ"ל נשלח לחיות נספח צבאי של צה"ל בשגרירות ישראל בלונדון, ושאחר־כך שרת כסגן ראש אגף המודיעין במטכ"ל בימי מבצע קדש (בדרגת אלוף־משנה), לא חישב אולי את משמעות דבריו. אולם תוך זמן קצר הם הופצו מחוץ למסגרת בה הושמעו, גרמו לסערה בצמרת.

יוזמה לפוטש. למעשה גילה נאמן, כי עוד זמן רב לפני שמלחמה כלשהיא עמדה באופק, ולפני שאימון העם פג במנהיגותו הצבאית של לוי אשכול כשרי־בטחון עקב שידור הנימנום המפורסם שלו, כבר דנו בנוכחות של קצינים בכירים בצה"ל בהחלפתו של אשכול, — שנבחר לתפקידו בצורה דמוקראטית — במשה דיין.

למרות שנאמן לא גילה אם רעיונות אלה חרגו מגדר חילופי דיעות, הרי עצם השמעתם והדיון בהם בנוכחות של קציי־נים בכירים, כמוהו כיוזמה לפוטש. חטעי־נה שקצינים בכירים שקלו ביניהם את מי רוצה העם לראות כשר־בטחון מבלי להתחשב בתוצאות הבחירות, תיתה אי־שום חמור כלפי קציני צה"ל.

הרבה יותר חמורה מעצם הדברים, היי־תה המסגרת בה הושמעו. נאמן לא היסס לגלות כי הדיון בהחלפתו של אשכול נערך בביתו של יצחק רבין, שכיהן אז בתפקיד הרמטכ"ל.

האם הסתתרה מאחורי גילוי זה כוונה לפגוע ביצחק רבין לקראת מינויו הצפוי כשר בממשלה? האם היתה למישהו כוו־נה להחשיד את רבין בחוסר נאמנות?

ייתכן ולנאמן לא היתה כוונה מודעת כזאת, אך דבריו התקבלו בצורה זו.

חפיר שוטה. כאשר הושמעו דבריו של נאמן, עדיין היה השגריר יצחק רבין בארץ, אחרי שהגיע ליום הזכרון השלו־שים למות אביו. דווקא ידידיו של רבין מבין שרי הממשלה, הם שמיהרו להתקשר עמו, לבקש ממנו הסבר לגילויין של יו־בל נאמן.

רבין לא הכחיש את דברי נאמן. הוא טען כי זכותם של אורחים בביתו להשמיע דיעות ככל העולה על רוחם. כל זמן שאינו מתווכח עמם ואינו מביע את דעתו, אין פירוש הדבר כי הוא מזדהה עמם.

מאוחר יותר, סיפר רבין, כשמשה דיין התמנה כשר־בטחון, הושמעו בביתו די־עות גם נגד משה דיין והוא לא הזדהה עמם או הסתייג מהם.

כשככה הסערה, נותר צל רק על דמות אחת: דמותו של יובל נאמן, שהתגלה כחסיד שוטה של דיין, שאינו מדקדק בני־גונים של דמוקרטיה, סדר טוב וטעם טוב.

דיעות

מלחמת

הנשים

שתי נשים בשורה הראשונה של מפ־לגה אחת הן יותר מדי, אפילו אם מדובר במפלגת העבודה. זאת למדה שולמית אלוני על גבה. אחרי שביקרה בשעתו, כחברת כנסת של מפא"י, את מת שמת־בשל ב„מטבח של גולדה", היתה זו גול־דה שגישלה אותה מחברות בכנסת הבאה.

אבל המלחמה בין שתי הנשים לא תמה. גולדה רק חיכתה להזדמנות לתפגין את יחסה לעסקנית האופוזיציונית וגורמת ה־צרות במפלגתה. כאשר הסתערת גולדה על אמצעי התיקשורת ועל מבקרי הממשטר, כללה בנשימה אחת את שמה של שולמית אלוני, עם שמם של אורי אבנרי, דן בן־אמוץ ועורכי הארץ, שלדעת ראש־הממ־שלה סוללים את הדרך לפאשיזם בבני־קורתם על המשטר.

שולמית אלוני לא נשארה חייבת. לפני

(המשך בעמוד 22)

* במדי־ייצוג של צה"ל.

פגישת
תא הסטודנטים
של
תנועת העולם הזה —
כוח חדש בירושלים,
תתקיים ביום א', ח־16.1.72,
בשעה 8.30 בערב, ברח' תארי 10 א'
(צומת עזה מטודלה).
על סדר־היום:
1. דו"ח ממוסדות התנועה;
2. הפגנה ביום פתיחת הקונגרס הציוני ב־18.1.72;
3. בחירת מוסדות תא.
בדבר פרטים נוספים להתקשר לטל.
02־68040

עצור!
האם עוד לא קראת את ספרה של
אלה ברקת
אל שום מקום?!!

יעוץ פסיכולוגי
טיפול בבעיות — ולימוד היפנוזה.
★
המשרד בתל־אביב:
רח' המלך ג'ורג' 45
בשעות 18.00 — 15.00
חיפה, טלפון 04־69300

התקפת הנגד של חסידי דיין

נגד גל ההאשמות נגדו

פסטיבל הצביעות

חרי שכותבים ספר על אדם חי, אותו אדם כבר אינו חי," אמר השבוע שר־הביטחון משה דיין. היה זה בשיאו של מסע קילוס ורימום חסר תקדים, שנועד לשפר את תדמיתו הציבורית של דיין, שנפגעה בצורה כה חמורה בגלל שערוריית חפירת העתיקות שלו, גירושיו והפירסומים על עסקי הנשים שלו.

להתקפת הנגד, שנועדה לשטוף את מוחו של האזרח הישראלי, גוייסו עיתונאים, אנשי יחסי־ציבור, לחשנים ומטיפים. לא עבר כמעט יום השבוע, מבלי שאמצעי התיקשורת הישראלים יספרו על מעלליו של משה דיין, בעבר או בהווה, יציגו אותו בצורה, אותה ביטאה השבוע המשוררת דליה רביקוביץ' במאמר בידיעות אחרונות: „השאלה היא מה נעשה אנחנו בלי דיין."

שיאו של פסטיבל הצביעות, בו התעלמה מקהלת המהללים מכל הפגמים, הכישלונות והעבירות של משה דיין, היה הכנס שנערך בסוף השבוע שעבר בבית שלום עליכם בתל־אביב, בו התכנסו כל חסידי דיו של דיין כדי להתחרות זה בזה בדברי חנופה וליקוק, עד שרק חתן השימחה עצמו היה זה שתפס כי למעשה מספידים אותו כבר מעריציו בחייו. כשאמר דיין: „אותו אדם כבר אינו חי..." ביטא למעשה בכנות, שעלתה על כל דברי השבח של חבורת חסידיו, את תחושתו ואת אופיה האמיתי של החינגא הנערכת סביבו, דווקא כשהוא נמצא בשפל הקאריירה שלו מבחינה ציבורית־מוסרית.

* * *

ה פארדוכס הבולט ביותר בפסטיבל הצביעות, היתה העובדה שהסיבה הפורמאלית לעריכתו, היתה הופעת הביוגרפיה של משה דיין, מפרי עטו של חסידו, העיתונאי שבתי טבת.

נראה, כי מרבית החוגגים עדיין לא קראו את הספר, אחרת היו מבחינים כי טבת עשה בספרו את מלאכתו של בלעם במהופך. בנסיון להפוך את משה דיין לדמות של בשר ודם, חיבר למעשה שבתי טבת, את אחד מכתבי הקיטרוג הספרותיים החריפים ביותר, שהודפסו על איזו אישיות ישראלית שעודה בחיים.

מבלי שהתכוון לכך ומבלי שהבחין בכך, תוך שהוא סבור שהוא משרת את תדמיתו של דיין, עשה לו טבת שירות דב. היה זה דווקא טבת שבביוגרפיה חצי רשמית חשף את הצדדים האפלים באישיותו של דיין, ביקר את האופי השערורייתי בעסקי העתיקות והנשים שלו. עוד יותר מזה: ניתוח הקאריירה הצבאית של דיין, כפי שהוא מופיע בספרו של טבת, הוא האוסף המפואר ביותר של כישלונות וטעויות, המוביל למסקנה כמעט אחת ויחידה: שבמרבית שעות ההכרעה הגורליות, כי שעמד בלחץ של נטילת אחריות אישית, עשה דיין כמעט תמיד את אותה פעולה עצמה: הוא ברח, בריחה מודעת או תת־הכרתית.

התעלמותם של חסידי דיין מצדדים אלה בביוגרפיה של טבת, והתרכזותם רק בפרקי השבחים והרימום בספר, מבלי להתייחס אפילו במילה אחת לגינוי או לנסיון הסבר של התופעות השליליות בחיי דיין, היו שיא של צביעות. צביעות זו הת־בטאה גם בדברי דיין עצמו, שפירט את שלושת הנושאים המרכזיים של חייו, כפי שהוא רואה אותם: החקלאות ונהלל, חסותו של דויד בן־גוריון, ויחסי יהודים־ערבים. ללא ספק ביטא תיאור זה את האור בו רוצה משה דיין עצמו להישאר חרות בזכרונה של האומה. אלא שלרוע המזל היו הנושאים המרכזיים של חייו שונים לחלוטין מאלה.

* * *

ד כך אחד הצליח פסטיבל דיין לעשות: הוא האפיל על ההתפתחויות האחרונות במערכה נגד המעשים הפליליים בחפירות העתיקות של דיין. הידיעות בתחום זה נדחקו לקרן זווית, לא זכו עוד כמעט בפירסום. אבל המערכה נמשכה.

לסקוב משבח

רב־אלוף (מיל.) חיים לסקוב, מי שהיה אלוף בצה"ל כשדיין היה הרמטכ"ל, נושא נאום בשבחו של דיין המצביא, בחגיגה לרגל הופעת הביוגרפיה של דיין. לידו, גרשום שוקן, עורך „הארץ".

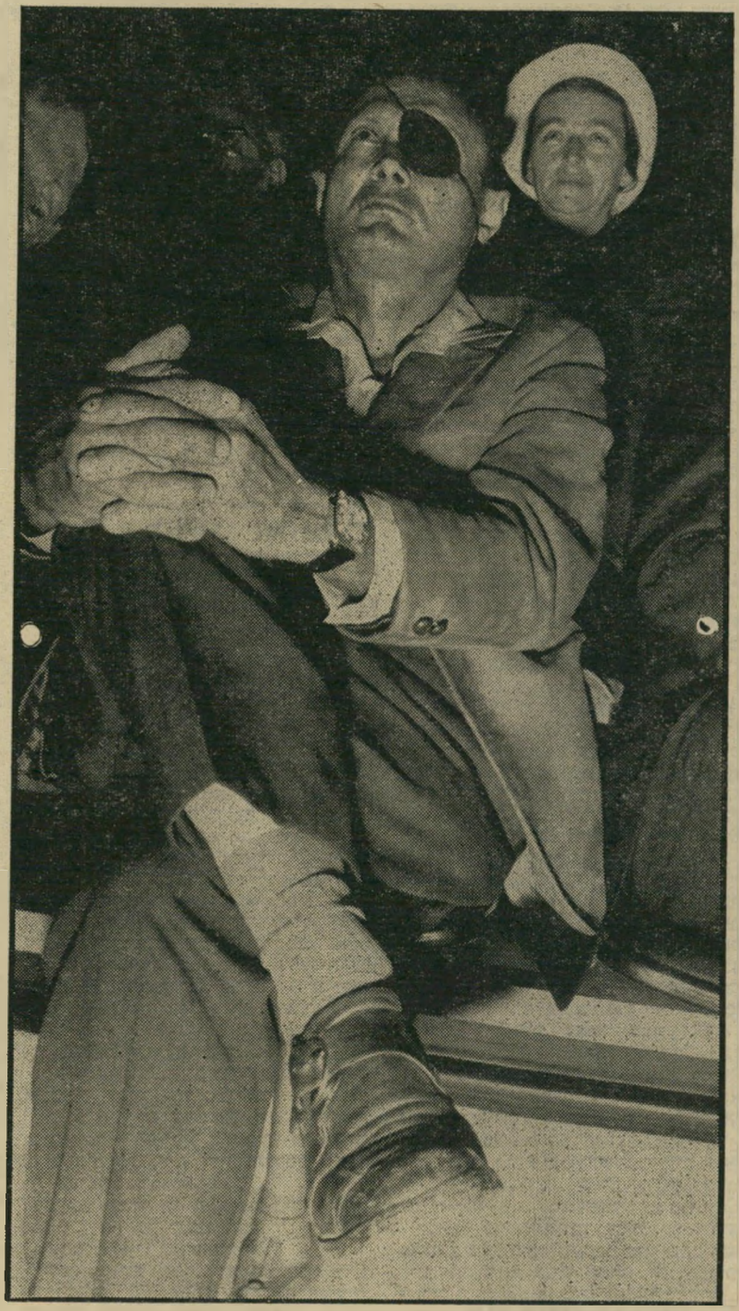

חתן השמחה

משה דיין מאזין לדברי הקילוס וההילולים שמשמיעים לו אנשי המימסד הישראלי, לרגל הופעת ספר שהוא אולי כתב האישום החמור ביותר נגד משה דיין כמדינאי, מצביא ואיש־ציבור. מאחורי משה דיין נראית הרבנית צביה גורן, אשתו של הרב הראשי לתל־אביב, שלמה גורן).

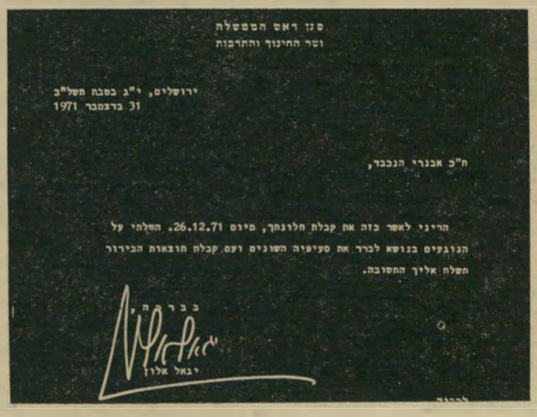
סגן ראש הממשלה
ושר החינוך והתרבות

ירושלים, י"ב בטבת תשל"ב
31 בדצמבר 1971

ח"כ אבנרי הנכבד,

הריני לאשר בזה את קבלת תלונתך, מיום 26.12.71, השלמי על הנזקים בנושא לברר את סעיפיה השונים ועם קבלת תוצאות הבירור תשלח אליך התשובה.

בברכה
יגאל אלון

הודעתו של יגאל אלון

סוף סוף, זז משהו

● ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, המשיכה לעסוק במרץ בתיקון תקנות פקודת העתיקות, לאור הסערה שעוררו הגיליונים על חפירות דיין. בצעד חסר־תקדים המליצה הוועדה להעלות את הקנס על חפירת עתיקות ללא רשיון, מ־200 ל"י ל־30 אלף ל"י. כל מי שיודע את רגישותו של משה דיין לכסף, יעריך אולי כי קנס צפוי זה ירחיקו בעתיד מחפירת עתיקות ללא רשיון. צעד זה היה רק ראשון משורת צעדים עליהם תמליץ ועדת החינוך, העומדת להמשיך השבוע בדיוניה.

● סגן ראש־הממשלה ושר־החינוך יגאל אלון, הודיע כי הורה לפתוח בחקירה על תלונתו של ח"כ אורי אבנרי בקשר לחפירות בלתי חוקיות ומיסחר בלתי חוקי בעתיקות של משה דיין.

משהו זז סוף סוף. ההשלמה עם הרעיון ששר־הביטחון עומד מעל החוק, ושמותר לו לעשות מה שאסור לאזרח רגיל, הוכת ומתגדפת.

הנערה של השנה

„קיבלנו ממשה

עליו לאתר את הצעירה ששמה הפרטי הוא אלישבע ולפנות אליה. שניים מכתבי העולם הזה מיהרו מיד לכתובת שנמסרה להם. אחד מהם, מרסל זוהר, זיהה מיד את הנערה עמה נפגש לפני שנה בקפה ורד, לידה היתה האשה המבוגרת שנכחה באותה פגישה. אלישבע הציגה אותה כאמה.

נך השתקה המאהבת

אחובתו של שר-הביטחון, אלישבע צ'יזיס, היתה מוכרת בקולה לכל קציני משרד הביטחון, בגלל שיחותיה התכופות עם לשכת השר. במשך שנתיים בילתה אלישבע עם דיין במקומות שונים, ואף ביקרה בביתו שבצהלה, עד שהיחסים ביניהם נותקו בחודש מאי 1970.

ב עמודים אלה עמד להתפרסם השבוע הסיפור המלא על אלישבע צ'יזיס ועל פרשת יחסיה עם שר-הביטחון משה דיין, שהגיעה לסיומה בצורה דרמתית בחודש מאי 1970, אחרי שאלישבע איימה להגיש נגד משה דיין תביעה על הפרת הבטחת נשואין.

מערכת העולם הזה, אחרי ששקלה היטב את כל הבחינות הכרוכות בפירסום זה, הגיעה למסקנה כי המשמעויות הנובעות ממנו הן בעלות חשיבות ציבורית ולאומית עליונה ועל כן יש להביא את סיפור הפרשה במלואה בפני הציבור. אולם ערב הופעת גליון זה תתרחשו כמה מאורעות, שטיבם טרם הובררסופית, אשר מנעו את פירסום הסיפור. השתלשלות המאורעות המדוייקת שהביאה את מערכת העולם הזה להחלטה לפרסם את הפרשה במלואה ושגרמה להשתקת הפירסום, תפורט להלן. חשיבותם של מאורעות אלה אינה נופלת מעצם סיפורה של אלישבע.

„סיפור עולמי"

ב חודש נובמבר 1970, או במועד סמוך, התקשרה צעירה אלמונית למשרדי מערכת העולם הזה. הכתב התורן שנכח במערכת אותה שעה, מרסל זוהר, הרים את שפופרת הטלפון. על הקו נשמע קולה. הצורמני במקצת, של הצעירה.

„אני מבקשת לדבר עם עורך העולם הזה," אמרה האשה.

כאשר נענתה כי העורך איננו במשרדי המערכת, המשיכה באותה נשימה: „כמה תהיו מוכנים לשלם עבור סיפור שכמוהו טרם התפרסם בעתון שלכם? אמרו לי שתהיו מוכנים לשלם עשרת אלפים ל"י. האם זה נכון?"

מרסל זוהר, שסבר תחילה כי זוהי אחת משיחות ההטרדה או המתיחה המתקבלות בתדירות במערכת, רצה לסגור את המכשיר. אולם הוא ידע, כמו כל אחד מחברי המערכת, שאסור לנתק אף שיחה. לעולם אין לדעת מה מסתתר מאחורי כל הודעה או ידיעה, ואסור לנטשה לפני שמבררים את טיבה. אפילו היא נשמעת מוזרה.

„באיזה סיפור מדובר?" שאל מרסל את קול האלמונית.

„זהו סיפור עולמי," אמרה הצעירה, „כל העיתונים בעולם יצטטו אותו. זהו סיפור הדמה לפרשת תדי קנדי בארצות-הברית. כמה אתם מוכנים לשלם?"

מרסל התעקש לדעת, מבלי להכנס לפרטים, באיזה סיפור מדובר. האשה סרבה למסור פרטים נוספים בטלפון, אולם היתה מוכנה לפגישה נוספת עם חברי המערכת. ברגע זה היה ברור כי אין המדובר במתיחה. הפגישה נקבעה למחרת היום בקפה ורד ברחוב דיזינגוף בתל-אביב.

למחרת היום באו אלי תבור ומרסל זוהר לפגישה בקפה ורד. לפי סימנים מוסכמים מראש הם זיהו את הדוברת האלמונית. פניה של הדוברת היו מוכרים כמי שנודעה כידידתו האישית של משה דיין. היתה זו צעירה שחורת-שיער ובעלת עיניים כהות מבריקות, שהיתה בחברת אשה מבוגרת ממנה, בלונדית ומאופקת. האשה המבוגרת דיברה רק גרמנית. הצעירה הציגה את עצמה כדוברת בשם המבוגרת. לדבריה מוכנה האשה המבוגרת למסור לפירסום סיפור חשוב הקשור באישיות ציבורית ראשונה במעלה בישראל. האלמונית, שבשלב זה סרבה להזדהות בשמה, ביקשה לדעת, כמה תהיה מערכת העולם הזה מוכנה לשלם עבור הסיפור.

העולם הזה אינו נוהג לשלם עבור אינפורמציה הנמסרת לו. רוב האינפורמציה הזורמת למערכת נמסרת בידי אזרחים, ידועים ואלמונים, חרואים במסירת מידע חובה ציבורית ואזרחית ראשונה במעלה. לעיתים נדירות ביותר, כאשר השגת המידע היתה כרוכה בהוצאות, או בגלל סיבות מיוחדות אחרות, מפצה העולם הזה, כפי שעושים עתונים אחרים במדינה ובחלקי העולם, את מוסרי האינפורמציה.

ברור היה באותה פגישה שאין מה לדבר בכלל על תשלום. מבלי לדעת אפילו באיזה סוג מידע מדובר. לבקשה לקבל מושג מפורט אודות המידע שהן רוצות למסור, התעטפו שתי הנשים בשתיקה. הן הודיעו שיתקשרו למחרת היום עם המערכת, יודיעו על אפשרות פגישה נוספת לשם מסירת המידע שברשותן. השתיים לא הסכימו שישולם עבור הכיבוד שלהן בקפה, ונעלמו.

כשעה אחר כך, צילצלה הצעירה שוב למשרדי המערכת, הודיעה שהמשך המגעים יידחה, מפני שאישיות נוספת שהיתה צריכה להשתתף במשא-ומתן נסעה לחו"ל. היא הבטיחה להתקשר שוב כעבור מספר ימים.

מאז לא שמענו ממנה יותר. אולם במרוצת השנה הגיע לאנשים שונים במערכת מידע שהיה קשור באותה צעירה. מידע זה לא פורסם מכיוון שהוא נגע לתחום הפרט, ולא נראה היה כי יש בו ענין ציבורי.

„רוצים לחטוף אותנו!"

ק ולה המיוחד במינו של הצעירה, חזר ובקע מבעד למכשיר הטלפון במערכת לפני כשבועיים. היא הזכירה את דבר הפגישה בקפה ורד שנערכה לפני כשנה, ביקשה לחזור ולהפגש עם נציגי המערכת באותו מקום.

נקבעה פגישה. לפני שהתקיימה, טילפנה האלמונית שוב וביטלה אותה. כעבור כמה ימים נמסר למערכת באמצעות מתווך, כי צעירה, שניהלה רומן אהבים ממושך עם שר-הבטחון, מוכנה למכור מיסמכים והקלטות הקשורים בסיפור זה.

קישרנו מיד את הפרשה לסיפור אשר היה ידוע לנו ונודע גם בקרב חוגים מצומצמים מזה מספר חודשים. חוגים אלה, הקרובים לשר-הבטחון, ידעו לספר כיצד ניצל שר-הבטחון ממצב מביך ביותר, אחרי שצעירה, עמה קיים יחסים במשך קרוב לשנתיים, איימה לתבוע אותו לדין על הפרת הבטחת נשואין. אותם חוגים ידעו לספר כי משה דיין נאלץ לשלם סכום של 10.000 ל"י לאותה צעירה, כדי למנוע את הגשת התביעה נגדו.

לא היה לנו ענין בסיפור הנוגע לתחום אינטימי בחייו של שר-הבטחון. אולם כיוון שנרמז לנו שהסיפור שבפי הצעירה מכיל גילויים הזורקים אור חדש על דמותו הציבורית של משה דיין, החלטנו לברר מה מסתתר מאחוריו.

למתווך נמסר כי המערכת מוכנה לשמוע את הסיפור שבפי הצעירה, ותשקול אם הוא ראוי לפרסום.

חלפו שלושה ימים ללא כל סימן חיים מהאלמונית. ואז, לפתע, החלו המאורעות להתגלגל בצורה מהירה ביותר.

ביום השלישי שעבר נמסר לאחד מחברי מערכת העולם הזה כי עליו לפנות מיד לאחד ממשרדי הנסיעות בתל-אביב, לשם קבלת מיסמכים הקשורים בסיפורה של המאהבת של משה דיין. נמסר לכתב כי אלישבע נראתה חיוורת כסיד. היא היתה מבוהלת ורעדה מהתרגשות.

„אנחנו לא יודעות מה לעשות," רעד קולה, „רודפים אחרינו... כל היום רודפים אחרינו. עכשיו אלה, אלה שרודפים אחרינו, נמצאים בתוך ומהכים לנו." ליד אלישבע ניצב עורך-הדין יעקב הגלר, שהוזעק באופן פתאומי למקום על ידי שתי הנשים, למרות שאינו כרקליטן ואינו מייצג אותן. גם הוא, כמו כתבי העולם הזה, ביקש לדעת מדוע הוזעק למקום.

„רוצים לחטוף אותנו! רוצים לחטוף אותי ואת אמי!" פרצה אלישבע בשטף של רגשנות. „רוצים לחסל אותנו, להרוג אותנו." בעיניה עמד פחד מוות. „מה לעשות? מה לעשות?" מילמלה.

האיש בז'אקט הכחול

ע ורך הדין הגלר, ביקש לדעת במה הענין. הוא נכנס עם אחד הכתבים אל תוך המשרד, שם גילתה להם אלישבע כי היא חוששת ששליחים של שר-הבטחון משה דיין רודפים אחריה, במטרה להשתיק אותה ואת אימה. גם אז לא הבין עורך-הדין הגלר במה המדובר. רק אז גילתה אלישבע כי היא היתה המאהבת של שר-הבטחון...

הגלר נדהם. הוא קם על רגליו, כמי שאינו מאמין למשמע אוזניו והודיע בהחלטיות שאינו רוצה להיות מעורב בענין זה. הוא הציע לאלישבע לפנות למשטרה ולהתלונן כי עוקבים אחריה. אלישבע פרצה בצחוק היסטרי. המשטרה, היא אמרה, הרי משתפת פעולה עם אלה שעוקבים אחריה.

עורך-הדין נשמע מפקפק בסיפורן. „אם אתן רוצות," אמר, „אני אצא ואפנה לאנשים שלפי דעתכן רודפים אחריכן. זה כל מה שאני יכול לעשות." הגלר יצא את המשרד, וניגש בלוויית כתב העולם הזה אל אחד האנשים ששהסתובבו, מאז הגיע למקום, בפתח המשרד, ושעליו הצביעה אלישבע כמי שעוקב אחריה.

„אתה מהמשטרה?" שאל הגלר.

הגבר, שהיה לבוש מכנסיים בהירים וז'אקט כחול השיב בשלילה. הגלר פנה והסתלק מהמקום. הגבר בז'אקט הכחול חזר והתישב ליד שולחן על המדרכה, ליד משרד הנסיעות. הוא גמע משקה קל מבקבוק ובמבט אדיש בחן את הכניסה למשרד הנסיעות. כאשר הבחין באחד מכתבי העולם הזה, קם ממקומו, ניגש אליו, ביקש ממנו גפרור, בחן היטב את פניו מקרוב כשהציע לו סיגריה, ואז חזר ובאדישות מופגנת תפס שוב את מקומו בכסא על המדרכה.

אלישבע היתה מבוהלת שבעתיים אחרי עזיבתו של הגלר. „מה הם יכולים לעשות לנו?" לא הפסיקה לשאול בגימגום.

לפתע, כמי שנותנת דרור למצוקה, פרצה בשטף דיבור: „האם נכון שהם רשאים לעצור אותנו? אנחנו לא יכולות לסבול יותר. הם עוקבים אחרינו כל הזמן... ברחוב, בגלוי, כשהם כמעט צמודים אלינו. הם נשארים קרובים אלינו כל הזמן כדי שלא נוכל להתקרב אל אף אדם ולמסור משהו. אתמול הם היו בפתח הבית שלנו. הרבה אנשים. אולי עשרים, עם מכוניות. אני מפחדת. איך אתם יכולים לעזור לנו?

דיין 10.000 ל"י כדי לשחוק – כמה נקבל כדי שנדבר?"

מה אתם יכולים לעשות כדי להציל אותנו? אתם מוכרחים לפרסם את הסיפור. אתם לא מסתדים לפרסם אותו? רק אם תפרסמו יניחו לנו."

אל המשרד נכנס בעלה של האם (שאינו אביה של אלישבע, אחרי שהאם נישאה בשנית). הוא אישר שגם הוא נתון במעקב בלתי פוסק.

בו במקום סוכם להעביר את שתי הנשים למשרדי המערכת, כדי שיוכלו לספר שם ללא חשש מה מתחולל סביבן. הכתבים יצאו לדרך. שתי הנשים היו צריכות להגיע עם האם אחריהם. הן לא הגיעו. תחת זאת התקשרו בטלפון, ביקשו משני חברי המערכת לחזור למשרד הנסיעות. כאשר הגיעו הכתבים למקום, נראו שתי הנשים והאב נסערים עוד יותר מאשר קודם לכן.

„אתם לא יודעים מה קרה כאן," אמר הבעל, „הם מחכים לנו בחוץ. הם רוצים לתפוס אותנו ברגע שנצא החוצה."

„רק אתם יכולים לעזור!"

דקתבים ניסו להרגיע את השלושה. להסביר להם כי לא ניתן לחסוף שלושה אנשים לאור היום ברחוב ראשי, וכי אם הין רוצים לעצרם היה ניתן לעשות זאת במשרד. אבל הנשים סירבו להירגע.

„אתם לא יודעים שום דבר," אמרה אלישבע, „הם יודעים שאנחנו רוצות למסור חומר להעולם הזה על מה שמשה דיין עשה לנו. לא נצא מפה בשום אופן. קחו איתכם את החומר שיש לנו פה. אם אינכם מפחדים. יש לנו הרבה העתקים מזה המפוזרים במקומות רבים."

אמה של אלישבע נכנסה לחדרי הנחיות במשרד. היא חזרה כעבור דקות מספר. כל אותו זמן לא הפסיקה אלישבע לרעוד מפחד: „מה הם יעשו לנו? מה הם יכולים לעשות לנו?" היא נראתה כמי שנתונה בחרדה עמוקה ביותר. „רק אתם יכולים לעזור לנו, אם תפרסמו את הסיפור."

כאשר יצאה אמה של אלישבע מחדרי הנוחיות, היא מסרה לאחד הכתבים מעטפה גדולה, שהכתב החביאה במעילו. „תפרסמו את זה" אמרה „וזה יציל אותנו." סוכם עמה שאחרי הפירסום, אם ימצא החומר ראוי לפירסום, היא תקבל את התשלום שביקשה.

כעבור מספר דקות כבר היו הכתבים ברחוב, בדרכם למכונית שהמתינה להם והסיעה אותם מיד למערכת.

סיפורה של אלישבע נשמע עד אז דמיוני ולקוח מעולם ההזיות. קשה היה להאמין למה שסיפרה. אולם כאשר נפתחה המעטפה שמסרה בידי כתבי העולם הזה, נמצאו שם הוכחות בדוקות שאישרו כי יש יסוד לסיפוריה וכי אין הם אמצאה. בתוך המעטפה היו סלילים של רשמקול, עליהם היו הקלטות של שיחות טלפוניות בין אלישבע לבין משה דיין. היו בהם הקלטות של שיחות טלפוניות עם עורכי־דין ידועים ביותר, מתוכן התברר המשא־ומתן שנוהל עם משה דיין לקבלת עשרת אלפים הל"י בתמורה להפרת הבטחת נשואין. מלבד סלילי ההקלטות היו שם תמונות של משה דיין עם הקדשות אישיות לאלישבע, צילומי צ'קים לפקודתה של אלישבע, העתקי מכתבים של אלישבע למשה דיין ומסמכים נוספים, שהיה בהם כדי לאשר כי הרומן בין הצעירה בת ה־26 לבין שר־הבטחון בן ה־56 לא נולד בדמיונה.

המיסמכים וההקלטות הועברו מיד, לפי בקשת אמה של אלישבע, למקום מבטחים, אחרי שהועתקו במספר העתקים שפוזרו במקומות שונים, שוב לפי בקשת אמה של אלישבע.

באותו ערב התקשרה אלישבע שוב למשרדי המערכת. היא ביקשה מאחד הכתבים לבוא מיד למקום הימצאה — בית המלאכה לשמלות השייך לאמה, הנמצא בבנין בו נמצא קפה כסית ברחוב דיזינגוף בתל־אביב. היא סיפרה כי היא חוששת לחייה.

שני כתבים וצלם יצאו למקום המחבוא של אלישבע ואמה. מספר כתב העולם הזה, מרסל זוהר, שניהל את הקשר עם אלישבע ואמה:

„הגענו למקום. על הדלת היה קבוע שלט: סלון אלפי. בחלון זכוכית קטן במרכז הדלת היה קבוע פתק, עליו נרשם: „היום סגור". במרכז הפתק היה חריר קטן. מבעדו השקיף עלינו מישהו מבפנים. עברו מספר דקות עד שהדלת נפתחה, אחרי שנשמע צלצול הסרתם של מספר בריחים. במסדרון הצר היה חושך מוחלט. נכנסנו לחדר של בית־מלאכה, עמוס קוצבים עם שמלות. ליד אלישבע עמדה אמה. ליד האם ניצבה כלבת־ציד חומה בעלת מראה אימתני. האם נעלה את הדלת מאחורינו, הגיפה את כל הבריחים.

„זה היה מקום המיסתור של שתי הנשים בימים האחרונים. החדר היה מוגף, ללא חלונות. דלת המרפסת נאטמה. בחדר ניצבו מכונת תפירה, שולחן גזירה, שולחן גיהוץ ומספר שרפרפים. האם והבת היו מוכות חרדה."

במחבוא ברחוב דיזנגוף

„איך אתם יכולים להגן עלינו?" שאלה אלישבע. אמה, אלפרידה, התעניינה אם ניתן לשכור שומר מזוין שישהה עמן בחדר יום ולילה. „כבר שבוע ימים שאנחנו לא עובדות פה," אמרה האם, „שלחנו את כל העובדות הביתה, איננו נותנות לאיש להכנס ואין אנו יוצאות החוצה. כל הזמן לא מפסיקים להטריד אותנו בטלפונים. אין מה לעשות. אנו רוצות שתפרסמו את הפרשה בהעולם הזה ובעתוני העולם — אולי כך יורידו את הלחץ מעלינו."

„קיבלנו 10 אלפים ל"י ממשה דיין כדי לשתוק," אמרה האם, „כמה נקבל כדי לספר את כל מה שעשה לנו?" היא הבהירה כי הכסף נועד לפצות אותה ואת בתה על הנזקים שנגרמו להם כתוצאה מכך שנאלצו לסגור את הסלון לתפירה שלהן ולחיות במיסתור ובפחד. הוסכם עמן שוב שהן תספרנה את פרטי הפרשה, ואם יוחלט לפרסמה, יקבלו פיצוי כפי שיוסכם עמן.

רוטטת ונרגשת, כשדמעות בעיניה, החלה האמה של אלישבע לספר את פרטי הרומן שהתנהל במשך שנתיים בין משה דיין לבתה. סיפורה נמשך כשלוש שעות וחצי, נרשם מפיה. הצלם צילם את אלישבע ואמה בתוך מקום המחבוא שלהן. כשסיימו את סיפורן, שנשמע דמוני ודמיוני, ביקשו לחעמיד לרשותן פרקליט כדי לשקול באיזה דרכים משפטיות ניתן לנקוט כדי להסיר את הלחץ מעליהן, שלדעתן נועד למנוע מהן למסור את הסיפור.

למחרת, ביום רביעי בערב, הגיע עורך־הדין אמנון זכרוני למקום מחבואן של שתי הנשים. הן גוללו בפניו את פחדיהן וחששותיהן, גילו כי קיבלו איומים טלפוניים, מאנשים שזוהותם מוכרת להן, כי יציתו את ביתן. כאשר השתכנע עורך־הדין זכרוני כי סיפורן של שתי הנשים הוא מבוסס ורציני, נקרא למקום גם ח"כ אורי אבנרי, להתייעצות כיצד ניתן להבטיח את חייהן של שתי הנשים. במשך קרוב לשלוש שעות גוללו אלישבע ואמה בפני הפרקליט והח"כ את השתלשלות הפרשה ואת ההיבטים השונים שלה.

אלפרידה האם, ילידת וינה, טענה כי גם בתקופת הכיבוש הנאצי לא ידעה פחד כפי שהיא חוששת בימים האחרונים. אלישבע, שהיא ילידת הארץ, היתה לא פחות נפחדת מאמה.

בתום ההתיעצות הגיעו הארבעה לכלל סיכום לפיו רק פירסום פרטי הפרשה, מפי האם, בהעולם הזה — ובעתונים אחרים בארץ ובחו"ל שיסכימו לפרסם את הפרשה — עשוי לשים קץ לרדיפתן ולחיי הפחד והמיסתור שלהן. סוכם עם האם והבת כי אם יזדקקו לעזרה מיידית, יוכלו לפנות בכל אחת משעות היום והלילה ישירות לח"כ אבנרי ולעו"ד זכרוני.

היה זה אחד השבועות הארוכים שהכירו אנשי המערכת לאחרונה. הטלפון לא חדל לצלצל בבתיהם של אותם חברי מערכת שקיבלו על עצמם לטפל בפרשה. אלישבע לא פסקה להתקשר בטלפון, כשמדי פעם היא מזעיקה עזרה מיידית. חמישה מאנשי המערכת ביקרו במרוצת השבוע במקום המיסתור של אלישבע ואמה.

אותה שעה נבדק החומר שפסרה אלי־

(המשך בעמוד 22)

מקום בצמרת. אלישבע צ'יזיס ואמה ב„כנס הסינרמה" שנערך בחודש יולי 1969, כשליד בשורה יושבים ח"כ מרדכי בן־פורת, מראשי רפ"י לשעבר, וזאב יוסיפון, איש תל"ם. גילויה של פרשת אלישבע היה לדעת כמה ממקורביו של דיין, אחת הסיבות לתביעת הגט של אשתו, רות.

מקום במיסתור, אלישב צ'יזיס ואמה, אלפרדה ברשל, כפי שצולמו השבוע במקום המיסתור שלהן, אחרי שהתקשטו במיוחד לצורך הצילום במגפיים ובכובעי פרווה. במקום זה בילו השתיים כשבוע ימים, מבלי לצאת מפתח הבית, כשבעלה של האם מביא להן את מזונן אל מקום המחבוא. עתה נעלמו השתיים ואין יודעים היכן הן.

השכנים הסתכלו נדהמים בבלונדית המ

דירת הדולצ'

לא רק מוסררת והתקווה סובלות ממתחים חברתיים. גם תל־אביב — ולאו דווקא כרם־התימנים. באחד האיזורים האקסקלוסיביים ביותר של העיר, ברחוב של"ג, עלה השבוע המתח החברתי למימדים מסוכנים. גרמו לכך ההתרחשויות, בליל השישי האחרון, בדירה מיספר 6 שבבית מיספר 7. השכנים האריסטוקרטיים, הרגילים לשקט ואורח־חיי
המוארים, בצעיו
שחורת־שיער, הח
באמצע החדר, ה
שתדחים את חש

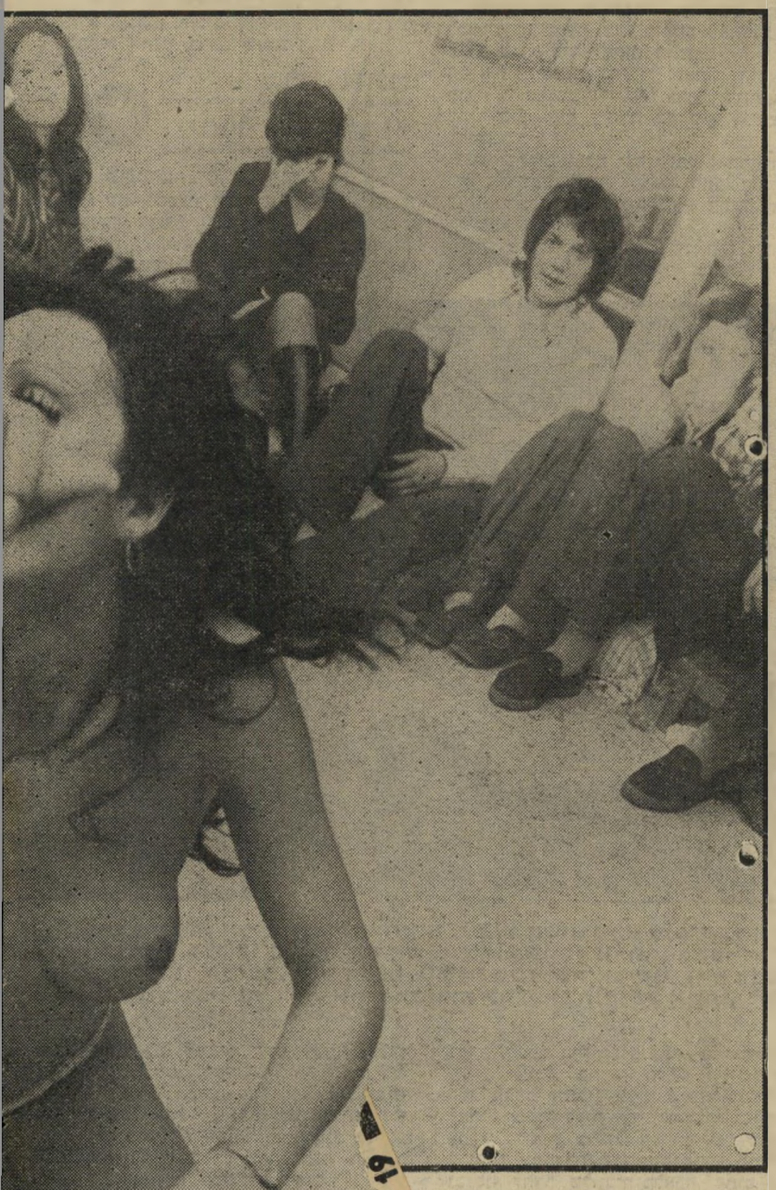

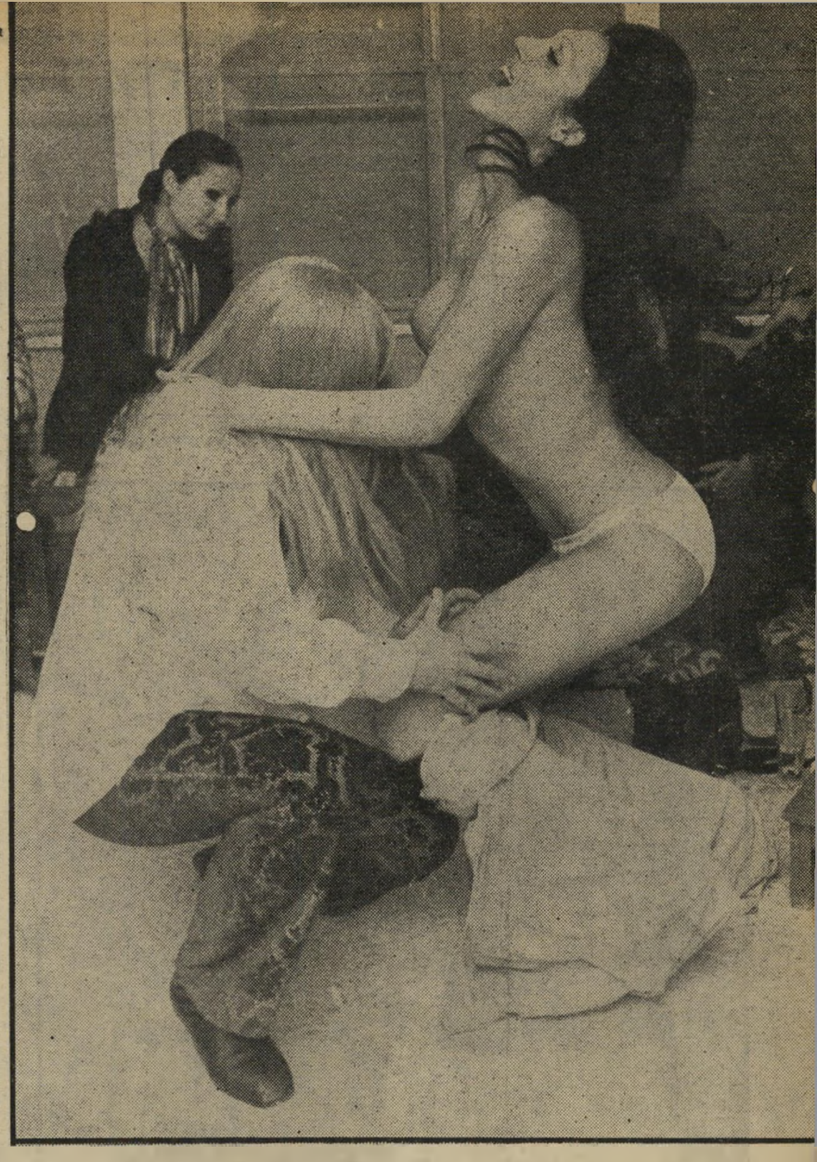

באקסטאזה בראון החלה להפשיט את לינדה פרקר. ברקע: אשתו של המתופף זוהר לוי. במרכז המסיבה עמד הריקוד הסוחף של שתיים מהאור־חות, תיירות מגרמניה שנכנסו לאקסטאזה, עד שאינגריד

בפעולה אינגריד מתאמצת, מאל: הקהל צופה: משמאל עדה ליפשיץ, נעמי אדווה ואלמוני.

המוצר הסופי לינדה, דוגנ
לחיעתר לר
כשנותרה בתחתונים וסליפ בלבד, כשחיא מ
בשלהם — בים משקאות וביבוד שכלל כבד

ל דית דירת הדולצ'ה ויטה מסעירת השכנים מתנוסס השם שטוצנר. אבל ספק אם אדון שטוצנר האלמוני היה מת־אפק מהתקפת־לב, לוא היה יודע את המתרחש בדירתו.

האחראית למתרחש שם היתה לא אחרת מאשר נעמי אדווה, ששכרה את הדירה מאריה קוגוט, האוהב להיקרא מתווך ה־בוהמה. נעמי היתה גם האחראית לתמונה של תומרקין על הקיר — מתנה שקיבלה מניסים עזיקרי, שקיבל אותה במתנה מ־תומרקין לפרמיירה של גודו — לצילום של נוראייב, פוסטר של דלי, ציור של כושי ענק, ולמיזרונים הרבים שהיו מונחים על הריצפה.

היא גם היתה האחראית לאורחים ש־זרמו לדירה ללא הרף מאז עברה לגור שם: אפשר היה למצוא שם, מפה לשם,

ישיטה את השחרחורת

ה ויטה

סולידי ברחובם, הסתכלו מחופנטים דרך החלונות
ת הבלונדית שחיזרה בהתלהבות אחרי יפהפיה
ה מפשיטה אותה, אט־אט, בתנועות ריקוד חיננית,
ואירה אותה לבסוף עירום וכמעט ערייה. האירוע
נים היה חלק מהמשך מסיבת סילבסטר ארוכה.

דבקות במטרה רגע במסיבה: נעמי אדווה מתייגעת בחיסול בקבוק ויסקי. לצדדיה הלגה, תיירת מגרמניה, ושמואל, קיבוצניק מתל־יוסף. למסיבה, שנמשכה שבוע תמים, הגיעו, בשיאה ביום שישי, כל המי־ומי של החברה והבוהמה, שנהנו מהופעה בלתי שיגרתית ביותר.

את מבקרת הארץ הדה בוסס, את מייק בראנט, כשהוא בארץ, את להקת אחרית הימים משחקת עץ או פלי — אבל לא על אגורות — ואת מי לא.

והיא גם היתה האחראית למסיבת יום השישי האחרון — מסיבה שנמשכה ב־ עצם ללא הרף מאז הסילבסטר. הסיבה: הוויסקי שקיבלה נעמי לסילבסטר במתנה לא נגמר, והיה צורך לגמור אותו. המא־ מץ ההירואי נמשך שבוע תמים — עד שבקבוק הוויסקי האחרון נסתיים.

צמודים המשורר דויד אבידן ואשתו לילי, שנפרדו ועומדים להתגרש, נראו צמודים במסיבה.

קהל הצופים זוג אור־חיים עוקב בדריכות אחרי הריקוד המרתק. למטה: אחרי המופע המרהיב שנערך בדירה עקב גם זוג של שכנים נדחמים.

התיירים דבי, תיירת מארצות־הברית, שיגעה את הנוכחים ברגליה הנהדרות, עטופות המגפיים והשורטס, ובפיאה חנוכרית שלה. האורחים במסיבה חיו דוגמה לקואקטייל קלאסי שמכינה נעמי אדווה: קציני צח"ל, קיבוצניקים, תעשיינים וחתיכות־זוחר המבלים יחד בחברותה.

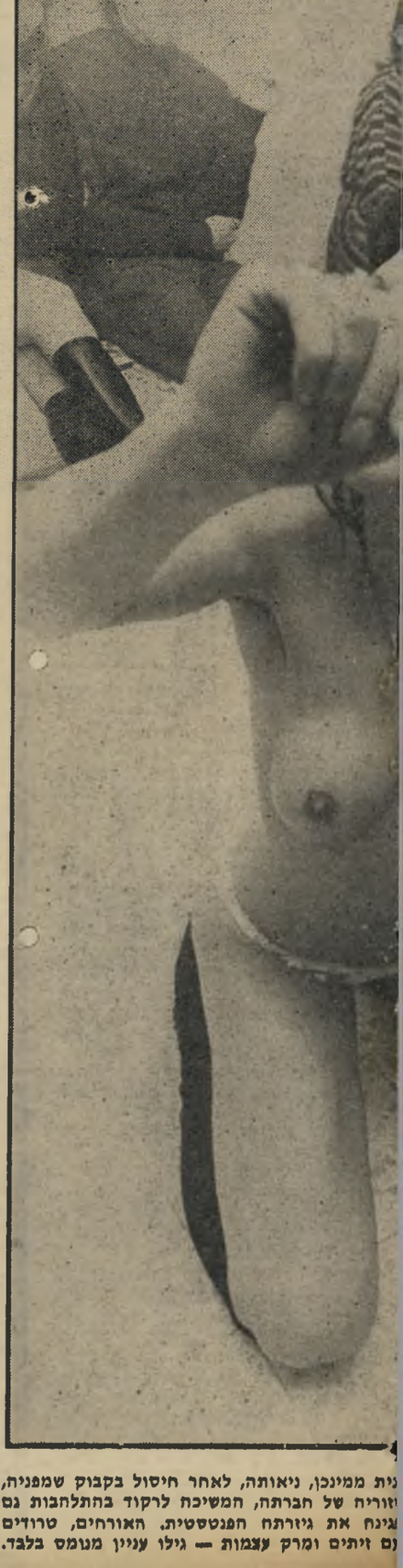

נית ממינכן, ניאותה, לאחר חיסול בקבוק שמפניה, זוריה של חברתה, המשיכה לרקוד בהתלהבות גם אינה את גיזרתה הפנטסטית. האורחים, טרודים ם זיתים ומרק עצמות — גילו עניין מנומס בלבד.

הנציגה של השנה

(המשך מעמוד 19)

שבע להעולם הזה בקפדנות ובזהירות רבה. פרטים רבים מסיפורה אומתו באמצעות מימכים והקלטות אוטנטיות, שאי אפשר היה לפקפק באמינותן. פרטים רבים אחרים אושרו ואומתו על ידי חקירה נמרצת שהקיפה עדים רבים. ככל שהתאשר הסיפור והתגלה כאמיתי, צצו ממנו יותר ויותר משמעויות ציבוריות ולאומיות, שחייבו את פירסום הפרשה במלואה.

גם הצורך להגן על אלישבע ואמה ולהסיר מהן את הלחץ שנועד למנוע מהן לפרסם את פרטי הפרשה, חייב את פירסום הסיפור. לשם כך, נעשו צעדים החורגים מהנוהג המקובל בהעולם הזה. בעוד שבדרך כלל חלים כללי סודיות על החומר העומד להתפרסם בעתון, הרי שהפעם היה ענין בכך שהגופים בדבר בין אלישבע ואמה מצד אחד ובין מערכת העולם הזה מצד שני. סיפור הפרשה וחלק מהמיסמכים המוכיחים אותו, היו כבר בידי העולם הזה ולגבי פירסומם לא התעוררה שום בעיה. הבעיות שהתעוררו היו לגבי פירסום הסיפור האישי המלא מפי האם, על מה שעולל שרי־הבטחון לבתה. סיפור זה היה צריך להתפרסם הן בהמשכים מעל דפי העולם הזה והן בצורת ספר. לגבי סיפור זה הוסכם שהאם, אלפרידה ברשל, תקבל סכום של 10.000 ל״י. כל פרטי ההסכם סוכמו בדיון שנערך בין האם ובתה לבין עורך־דין זכרוני וח״כ אבנרי, שבאחת הפגישות אף הביאו עמם נוסח כתוב של ההסכם עליו הוסכם מראש.

נותר רק האקט הפורמאלי של חתימת החוזה, שנדחה בגלל סיבות טכניות. האם ובתה רצו להוסיף עוד מספר פרטים טכניים בחוזה לגבי צורת התשלום. בינתיים, הן נתנו להבין, לא רק שהסכמתן נתונה לפירסום המלא של הסיפור, אלא שהן רואות בפירסום זה אמצעי חיוני להפסקת הלחץ והאיומים עליהם במטרה למנוע את פירסום הפרשה.

כפי שסוכם, היה החוזה צריך להחתם ביום השבת האחרון. באותו יום היה צריך גם להשלים את הסיפור שכבר נמסר קודם לכן במלואו. כפי שסוכם היה העולם הזה צריך גם לשכור על חשבונו שומר חמוש מיוחד, שיתייצב בפתח מחבואן של שתי הנשים כדי להגן עליהן מכל נסיון של התנכלות לשלומן ובטחונן.

ואז, בבוקר יום השבת, כשנראה היה שאין עוד שום מניעה לפרסום הפרשה, וכשכל הסידורים לפירסומה כבר חושלמו, אירעה תפנית של 360 מעלות במצב.

בבוקר יום השבת התכונן כתב העולם הזה מרסל זוהר לצאת לדירת שתי הנשים, כדי לפגשן בשעה 10 בבוקר, כפי שנקבע. לפני שיצא מביתו, התקשרה אליו אלישבע, ביקשה אותו לדחות את בואו לשעה 11.

כעבור כמה דקות צילצלה אלישבע לבית של ח״כ אורי אבנרי. קולה נשמע היסטרי. ״אתה מוכרח לבוא מיד! זה חשוב ביותר!״ אבנרי הודיע לה כי יגיע תוך חצי שעה. אלישבע נשמעה מבוהלת, תבעה כי יבוא מיד.

״ידיד המשפחה״ בחדר

ב יתיים, בשעה 11, הגיע מרסל זוהר לבית־המלאכה מאחורי כסית, ששים מקום מיסתור לאם ובתה. הוא הופתע למצוא בחברתן גבר אלמוני, בלתי מוכר לו, מקריח ומרכיב משקפיים כהים.

אלישבע ואמה נראו מפוחדות ומבולבלות, כפי שלא נראו קודם לכן. לשאלת מרסל בדבר זהותו של האלמוני, השיבה: ״אני ידיד המשפחה.״ אלישבע סיפרה לכתב כי טילפנה לאבנרי לביתו, ביקשה ממנו להגיע מיד, אך הוא טרם הגיע. כשצילצל מרסל לאבנרי מהמקום, נמסר לו כי אבנרי יוצא מיד למקום.

״אני מוכרחה לדבר איתו,״ אמרה אלישבע.

״האם קרה משהו?״ שאל מרסל, שהבחין שמשהו מוזר התחולל בחדר.

״אני חייבת לדבר איתו!״

האם ישבה לידה עצובה ושותקת.

הכתב יצא מהדירה, המתין בכניסה לבית לאבנרי. כעבור עשר דקות הגיע אבנרי למקום. הם ניגשו לפתח דלת המחבוא, צילצלו בפעמון. מהעבר השני של הדלת לא נשמעה כל תשובה או תזוזה.

מישהו הציץ מבעד לחריר שבדלת, אך לא גילה את זהותו. כעשר דקות המשיכו השניים לצלצל בפעמון. שום תשובה לא נשמעה מהחדר. הם ניגשו לטלפון הקרוב, טילפנו למספר הטלפון של מקום המחבוא. מהעבר השני של הקו נשמע קולו של גבר בלתי מוכר.

״אפשר לדבר עם אלישבע?״

״היא יצאה,״ השיב הגבר, ״היא תחזור בעוד שעה.״

היתה זו תשובה מורה, שכן איש לא יצא מהדירה. אין גם אפשרות לצאת ממנה בדרך אחרת. כעבור שעה, כשחזר מרסל לדירה, לא נשמע ממנה כל סימן חיים. כך קרה גם כשחזר למקום פעמים נוספות במשך היום.

היה ברור כי מישהו הפעיל לחץ כבד כדי למנוע כל קשר נוסף בין שתי הנשים לבין העולם הזה, בנסיון נואש למנוע העברת מידע נוסף על זה שכבר הועבר. אלישבע ואמה נעלמו מאז כאילו בלעה אותן האדמה. הטלפון בדירתן ובמקום המחבוא שלהן מצלצל מבלי שאיש יענה. אף אחת מהן לא התקשרה ולא נתנה סימן חיים. רק בערב יום הראשון השבוע, הגיע מכתב מוזר, בכתב בלתי מזוהה, עם חתימה של ״אמה של אלישבע״, שביקש לשלוח אליה חזרה את ״החומר״.

כך, בצורה מיסתורית, שחלקים ממנה עדיין אפופים חידה, נעשה נסיון להשתיק את אלישבע ציזיס ואמה, ולמנוע מהן את פירסום הפרשה.

איומים ורמזים

ב חשתקתן ובחעלמותן של אלישבע ואמה, לא הסתיימו הנסיונות למנוע את הפירסום בהעולם הזה. למרות שלא היתה כל פניה ישירה להימנע מפירסום החומר, נשלחו רמזים ואיומים מכיוונים שונים ומחוגים שונים. בין השאר הושמע גם האיום לפרסם ״במיליון עותקים״, פרטים מחיי הפרטיים של אורי אבנרי.

איומים אלה, כמו נסיונות אחרים, אין בכוחם למנוע את הפירסום. העולם הזה, מתוך אמונה עמוקה, ש״פרשת אלישבע״ של משה דיין, היא פרשה בעלת חשיבות ציבורית ממדרגה ראשונה, שיש להסיק ממנה את מלוא המסקנות המתבקשות כדי למנוע בעתיד אפשרויות פגיעה באינטרסים לאומיים, סבור כי חובתו היא לפרסם מה במלואה.

אחרי שייבחנו הצדדים המשפטיים המלאים של הפרשה, ואחרי שיאומתו כל הפרטים ופרטי הפרטים הקשורים בה, יפרסם העולם הזה בגליון חקרוב, את חפרק חראשון ב״פרשת אלישבע.״

במקום המחבוא, שם הסתתרו אלישבע ואמה בימים האחרונים, אחרי שהפכו מטרה לאיומים ולעיקוב, נראית אלישבע כשלצידה כלבת־הצייד המנומרת החומה שלה. ברקע נראים הקולבים של בית־המלאכה לשמלות השייך לאמה, שם עוזרת אלישבע בניהול העסק.

ידעו כי החומר המסויים הזה, הנוגע לפרשת יחסי משה דיין ואלישבע הגיע לידי מערכת העולם הזה, וכי הוא יפורסם בהעולם הזה. ידיעה כזאת היתה מורידה מיד כל נסיון לחעטלת לחץ נוסף על אלישבע ואמה.

מסקנות אלה הביאו לגיבוש החסכם

במדינה

(המשך מעמוד 16)

שבוע פירסמה ״מכתב גלוי לחברה גולדה מאיר״ בשבועון מפלגת העבודה אות.

אימה מפני נקמנות. כתבה אלוני, בין השאר, באותו מכתב: ״אנחנו יודעים, שבחברה דמוקרטית בוטחת לא הביאה ביקורת על סדרי השלטון ופעולות הרשות המבצעת לפאשיזם. רק אדישות של הציבור וחעתונות, או פחדם מפני הרשות, השונאת ביקורת ומחפשת דרכים לסתימת פיות, תרמו לערעור הדמוקרטיה ולעליית שלטון טוטאליטארי. כשאת מדברת על אנשים ש״נזרקו״ מגלי צה״ל ומתמרמרת על שניתן להם להביע את דעתם במסגרת אחרת, כשאת מתמרמרת על העתונות באופן כללי, כשאת טוענת נגד חברי מפלגה שהם שותקים לחברה שמדברת וכו׳, אז אומנם מתגבב הפחד, שחופש הביעה נמצא בסכנה בארץ, וכי יד נקמנית הטפל במעזים לבקר.״

״...הערות אחרות עושות רושם, שאת מטילה את האוטוריטה שלך למטע החרמה. האומנם זהו בדיוק מה שאת מכנה דמוקרטיה ... האינך יודעת שבארץ זו יש אימה מפני נקמנות. הרוצה שאספר לך מה רב מספר האנשים שהשביעו אותי לשתוק ולהזהר מפני שבעלי ״עובד מדינה״ ועוד יתנקמו בו בשל דברים שאמרתי אני.״

״ענין של מה בכך.״ המשיכה שולמית אלוני וטענה במכתבה הגלוי לגולדה: ״כנראה שבתוך כת המובחרים, הכת המשפחתית מימים ימימה, שם מותר לריב, לבקר, להזדעזע, לכנות את המפלגה טאמאני־הול ואחר־כך להתפייס, להשלים ולגונן זה על זה. לאזרחים אחרים אסור! הם חייבים לציית, לתת אמון, ובעיקר חובתם לתת אמונם בהנהגה, להלל ולשבח ולענות אמן, וכל המעז אחרת, יש להשתיקו, שמא יביא את הפאשיזם.״

בישיבת לשכת צמרת העבודה, ביום ה׳ המישי האחרון, שהתכנסה לדון בענייני שבועון המפלגה דל התפוצה, לא יכלה ראש־הממשלה שלא להתייחס למכתבה הגלוי של שולמית אלוני. היא עשתה זאת בצורה דמוקראטית למופת, שאין בה אפילו נימה של פאשיזם. ״לא חשוב מה שהגברת אלוני חושבת עלי,״ אמרה גולדה, ״הדיון איננו על ענייניים של מה בכך.״

מפלגות

חדולצ׳ה ויטה של דולצ׳ין

גח״ל כימעט התפוצץ. ויחד עימו — מכעס — מנהיג־חרות מנחם בגין.

מאחורי גבו, כרתו שותפיו הליברליים הסכם עם שני פלגים קטנים — המרכז החופשי והרשימה הממלכתית — להקמת ״גוש טכני״ בקונגרס הציוני הכ״ח. לא בטוח אם היה בכך הפרת ההסכם בין שותפי גח״ל. אך אין ספק שהיתה בכך פרובוקציה גלוייה כלפי בגין עצמו.

כי שינאתו הלוהטת של בגין לשמואל תמיר, שניסה לפני חמש שנים לנערוך סכין בגבו, ידועה לכל.

המקום השישי. האיש שיזם וביצע פרובוקציה זו הוא עסקן ליברלי ממושקף ובריא־מידות, גיזבר הסוכנות אריה דולצ׳ין.

דולצ׳ין, שחי במכסיקו, בא במגע עם הציבור הישראלי רק כאשר נבחר להנהלה הציונית והשתקע בארץ. אך מאז היתה עלייתו מהירה. כאשר הוקמה ממשלת הליכוד הלאומי, כבר היה די בכיר כדי לזכות בכהונת שר בלי תיק מטעם הליברלים — השלישי בצמרת המפלגה.

נראה כי לא בטח באריכות ימי הממשלה, כי הוא דאג שמקומו בגיזברות הסוכנות לא ייתפס. כשפירק בגין את הליכוד הלאומי, על אפס ועל חמתם של דולצ׳ין וחבריו, חזר דולצ׳ין לכהונה הציונית.

ה־11 הגואלים. אולם, כמומחה ציוני, ידע דולצ׳ין שגם כהונה זו נתונה בסכנה. כי בגלל שינויי־הכוחות במחנה הציוני, עמדה מפלגתו הליברלית לרדת בקונגרס מן המקום השני למקום הרביעי — כפי שאכן קרה השבוע, עם היוודע תוצאות חלוקת המנדאטים האמריקאיים.

כהונת הגיזבר מגיעה, לפי המסורת, לסיעה השניה או השלישית בגודלה בקונגרס. כנציג הסיעה הרביעית, אין לדולצ׳ין כימעט סיכוי לחזור לכסא הגיזבר.

לכן כרת את ההסכם החשאים עם המרכז החופשי (4 מנדאטים) וע"מ (7 מנדאטים). ה־11, כך קיווה, יקפיצו את הגוש הטכני על פני סיעת המפד"ל, לפחות.

השבוע נסתבר שגם זאת היתה טעות. ה־11 לא יכלו לתקן את המצב.

חזרה לממשלה. השאלה העיקרית היא: מדוע לא הקים דולצ'ין גוש טכני עם תנועת החרות, שהיא גדולה הרבה יותר משני הפלגים?

לכך יש לאנשי חרות תשובה: דולצ'ין רוצה לפוצץ את גח"ל. הוא מקווה, לדבריהם, שאחרי הפילוג יצטרפו הליברלים לממשלה — ואז יחזור לכהונת שר בממשלה.

פלסטין

מדוע

הם באו?

היה זה מסמר הערב, נצחון אישי של שר־הביטחון.

במסיבה של משה דיין לכבוד החלפת הרמטכ"לים, בלטו בין האורחים העליזים רשאד אל־שאווה, ראש עיריית עזה, ועלי

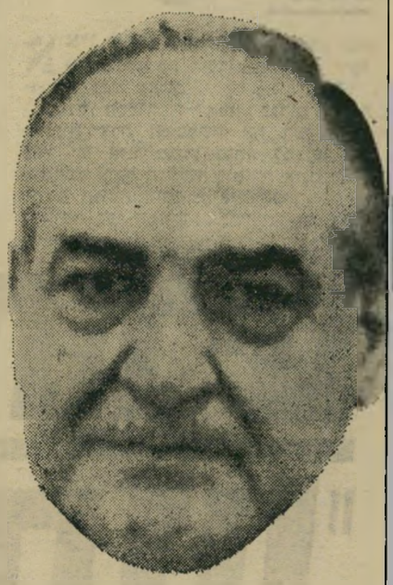

אל־שאווה
מושפל

מוחמד אל־ג'עברי, ראש עיריית חברון. ראש עיריית שכם סירב לבוא. אולם חיוכם היה מאולץ.

למה באו ראשי עזה וחברון לשימחת האלופים הישראליים?

השפיה עצמית. השניים ידעו היטב שהופעתם ההפגנתית במסיבה זו, לאור המצלמות, תנחית מהלומה ללא־תקנה על מעמדם. כי בעיני הפלסטינים השפילו את עצמם בהופיעם בחג הכובש, ונתנו בידי אויבי ההגדרה העצמית הפלסטינית — המישטר הירדני והפידאיון — חומר אידיאלי להכתמתם כמשתפי־פעולה עם הכובשים וכסוכני ישראל.

אם כן, למה באו?

התשובה הפשוטה: לא היתה להם ברירה.

אל־שאווה היה נתון בחקירה, עקב גילוי הפדאי המתאבד בביתו. ניתן היה לדון אותו למאסר, לפוצץ את ביתו. תחת זאת יצא בלי עונש. אין ספק כי הופעתו במסיבה, כמיצוות דיין, היא תשלום חלקי על חשבון זה.

אל־ג'עברי השתדל למען אל־שאווה, ונראה כי חש התחייבות דומה.

מי מעוניין? מבחינה זו, היה זה בעמת נצחון לדיין. הוא הוכיח שהוא יכול לכפות את רצונו על ראשי־הערים האלה.

השאלה היא: איזה עניין היה לממשלת ישראל „לשרוף" שני ראשי־ערים אלה, שהם מן הנציגים הבולטים ביותר של הזרם הפלסטיני, ומועמדים טבעיים לתפקידי־מנהיגות, כאשר ייפתח משא־ומתן לשלום בין ישראל והפלסטינים?

האם היה דיין מעוניין רק בנצחון רגעי, כדי לבצר את מעמדו אחרי הפיכסמים השליליים על עסקיו — או שהשפיל את המנהיגים בכוונה כדי להנחית מכה נוספת על רעיון השלום הישראלי־פלסטיני?

מה לעשות היום בכספי?

כל תוכניות "יתרון" של בנק דיסקונט מעניקות לך שמירה על ערך כספך ע"י הצמדה למדד המחירים לצרכן, תוך הבטחה לקבלת הכנסה גבוהה פטורה ממס־הכנסה. הכסף עומד לרשותך בכל עת עם מתן הודעה מוקדמת של 30 יום. בחר את התוכנית המתאימה לך ביותר לפי צרכיך ואפשרותיך.

יותיך: חשבון "יתרון", "יתרון ביטוח", "יתרון־הכנסה־שוטפת", "יתרון־ביטוח הכנסה שוטפת", "יתרון־לכל".
פרטים מלאים בכל אחד מסניפי בנק דיסקונט.

אחרי שעות העבודה תוכל להתקשר עם בנק דיסקונט באמצעות ה"דיסקונטופון". פנייתך תוקלט ותענה דבר ראשון למחרת בבוקר. חייג תל־אביב טל. 54572, ירושלים טל. 53 2650, חיפה טל. 521285.

בנק דיסקונט

הוא לא רק בנק-הוא עם יודיד

זקף

תעריפון המנויים של העולם הזה
החל מ־1.12.1971

	לשנה בלירות			ל־½ שנה		
	מחיר העיתון	הוצאות משלוח	ס"ה	מחיר העיתון	הוצאות משלוח	ס"ה
● דמי המנוי בארץ	70	+ 12 =	82	37	+ 6 =	43
● לכל ארצות תבל בדואר רגיל	70	+ 17 =	87	37	+ 9 =	46
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אוויר						
● לכל ארצות אירופה ואיראן	70	+ 45 =	115	37	+ 23 =	60
● לקפריסין	70	+ 36 =	106	37	+ 18 =	55
● לארצות־הברית וקנדה	70	+ 76 =	146	37	+ 38 =	75
● לאוגנדה, טנזניה, אתיופיה, גאנה, קניה, ניגריה, חוף השנהב, תאילנד	70	+ 80 =	150	37	+ 40 =	77
● לדרום אפריקה, זמביה ורודזיה	70	+ 105 =	175	37	+ 53 =	90
● למקסיקו ופנמה	70	+ 100 =	170	37	+ 50 =	87
● ונצואלה, ברזיל, ארגנטינה, קולומביה, פרו ויפאן	70	+ 135 =	205	37	+ 68 =	105
● לאוסטרליה וניו־זילנד	70	+ 150 =	220	37	+ 75 =	112

זוגות צעירים יליד הארץ,

מה הניא קבוצת צעירים ישראלים להחלטות כה קיצוניות, הגובלות ב־מרד בממשלת ישראל?

מדווחת כתבת „חעולם חזה" אילה ברקת:

„בואי תראי בעצמך מה גרם לנו להחליט ככה," הזמין אותי זכריה חראל (29), צבר ממוצא תימני.

המקום הראשון אליו הוא לקח אותי, היה הצריף של רפי (26) ורחל (24) אידן — זוג צעיר במדינת ישראל. זוג טיפוסי, שאין לו אבא עשיר, ולא הכנסה גדולה.

דלת הכניסה נפתחת לתוך דירה מיניא־טורית — 20 מ"ר. הדיירונת מחולקת לשני חדרונים ומטבח, מסדרון צר ונו־חיות. הכל מיניאטורי: שתי מיטות סוכ־נות דבוקות זו לזו, דבוקות לקירות החדר הצר — ודלת.

כמו חיות בכלוב

אין מקום בחדר אפילו לכיסא. כאן ישנים שלושת הילדים של רחל ורפי, — דור שני בארץ.

בחדר הסמוך — ארון בגדים ומיטת סוכנות צרה המשמשת את רפי ורחל. חדר זה אינו סגור, נפתח למטבח צר, ששולחן אוכל ושלושה כיסאות אינם מאפ־שרים תנועה חופשית ליד הכיור.

אומר רפי המזוקן: „כשהיינו זוג צעיר

„הפנתרים יהיו חתולים לעומתנו!"

ההחלטות, שקיבלו חמישים הצעירים והצעירות שהצטופפו בחדר הצר, היו חמורות ביותר: בשלב ראשון יפלשו לבניין חמו־עצח המקומית, יישתקו את עבודתה, יתנגדו לחוצאתם משם בכוח — עד כדי שפיכות דמים. בשלב שני, ישרוף כל איש את ביתו, ייוותר עם משפחתו תחת כיפת השמיים. במקביל, מרגע תחילת המאבק, יפסיקו כולם לשרת במילואים, ידאגו להוריד את הפרופיל הרפואי שלהם לב.כ.ת. ואם כל זה לא יעזור — ינקטו באלימות גלוייה: „ניהפך לפושעים," ביטא הרצל כחלוני את דעת חבריו. „אני אשתמש בכל אלימות שהיא כדי להשיג את מטרתנו. יותר גרוע מעכשיו, בין כה לא יכול להיות לנו."

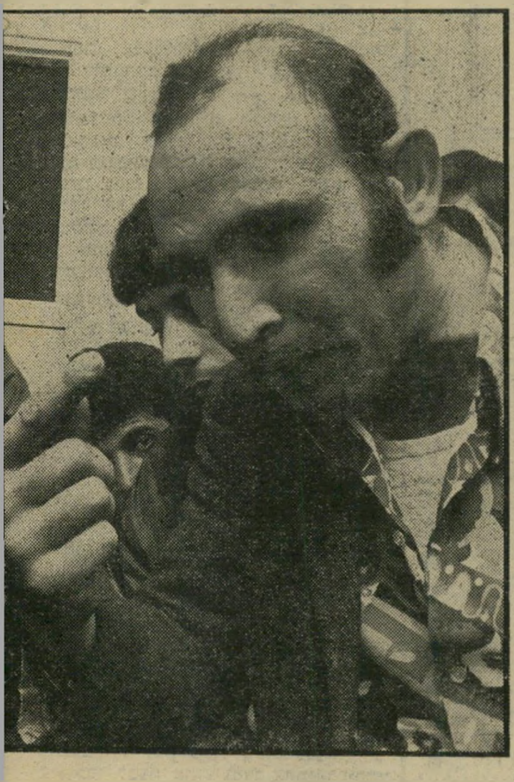

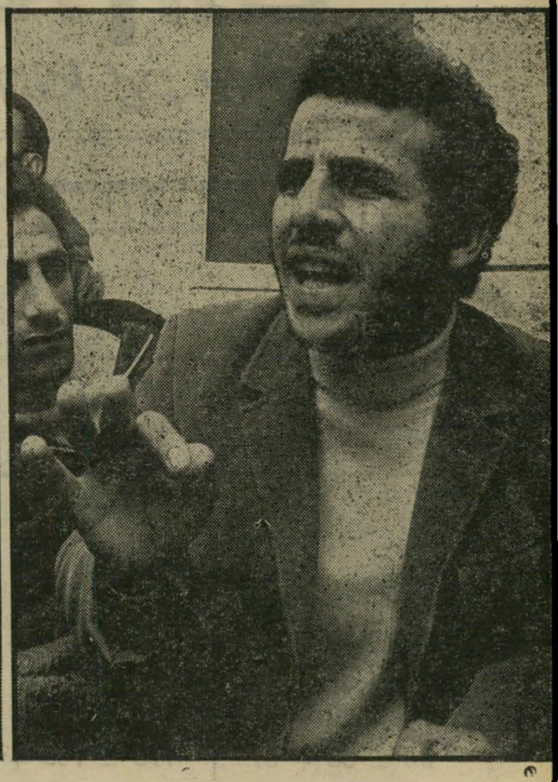

„נהיה פושעים!" מוחיר חר־צל כחלוני. „אם שום דבר לא יעזור, נפעיל אלימות. ככה לחיות — לא נמשיך! בשום אופן לא נמשיך!"

בעל הנס זכריה חראל זכה בירושה, הצליח בעזרת נס זה לצאת מהמעברה, אך נשאר לצד חבריו חוותיקים שנותרו תקועים, עומד בראש מאבקם למען תנאי דיור אנושיים יותר לתושבי חמעברה.

עלייה פנימית „כשאנחנו מרביצים ילדים, אנחנו לא עוד רים לעלייה?" מקשה חנניח אזולאי. „אז למה לעולים מגיע, ולנו לא? מח יש, אנחנו לא בני־אדם?"

הנאלצים לגור במעברה, מאיימים:

בלי ילדים, ראינו בצריף הזה התחלה לחיים משותפים. היינו אופטימיים. במו־עצה אמרו כי במשך הזמן יקימו לנו שיכון לזוגות צעירים. האמנו להם, כמו כו־לם כאן.

„היום, עם שלושה ילדים, אנחנו מרגי־שים כמו חיות בכלוב."

ליכלוך ועכברושים

צאנו החוצה. קשה היה להאמין, אבל באבן־יהודה, ב־1972, עמדת לנגד עיני, היה ונושמת, מעברה. לפני שמונה שנים, יצא ממנה אחרון העולים החדשים. היום, מאכלסים אותה צעירים ילידי הארץ. הנוף — לא נשתנה מאז שנות החמישים: על גיבעת חול הגובלת בפרדסי השרון וכביש חיפה—תל־אביב הישן ניצבים זועקים בעלבון צורב, 50 צריפוני אזבסט. דרכי עפר בוציות מסריחות בין צריף לצריף. זוהמה וליכלוך מהווים מחבוא לעכברו־שים. חבלי כביסה מתוחים בין גגון אזבסט וצריפוני פח. ילדים משחקים בינות שיחי צבר יבשים. זוגות צעירים עומדים בפתח צריפונם הדל, מביטים בשיממון בנוף ה־קודר.

„אני גרתי כאן עד לפני שנתיים," אומר זכריה. „היה לי מזל וקיבלתי ירושה, וע־ברתי לבית של ממש, בעין־יעקב, על־יד השכונה. אבל הלב שלי נשאר כאן, עם החברים. לולא נס הירושה שלי, הייתי נידון גם כן לחוסר תקווה כל חיי."

זכריה מוביל אותי, לצריף אחר. בצריפם של אבנר (24) גדסי וכוכבה (23) אשתו, התמונה דומה לזו של האידנים. צפיפות, צפיפות נוראה. לזוג שני ילדים, כוכבה ב־

נוף מול נוף

צריפים ואזבסטונים מטים ליפול, לוהטים בקיץ וקפואים בחורף — דרכי עפר החופכות לבוץ עם גשם ראשון — ערימות אשפה וקדרות — זהו הנוף במעברת אבן־יהודה. (ברקע — בניין מגורים מודרני, השייך לשכונת עין־יעקב). בתמונה מימין: הנוף האנושי. צעירי המעברה — כולם ילידי או כמעט־ילידי הארץ — מקשיבים בריכוז, בעת אסיפת ההתמרדות בשבוע שעבר. מימין: אבנר גדסי, משמאל: סלימן.

5 נפשות - ב־20 מ"ר

כולל 20 מ"ר. „כיסינו את החקירות בטאפטים," אומרת רחל, „כדי שזה ייראה כמו בית, אבל חדירה לא גדלה מזה. אנחנו מרגישים כמו בכלוב."

רפי ורחל אידן, ושלושת ילדיהם. לחמש הנפשות — צריף בן שני חדרים, ששטחו

חודש השמיני. „איפה נגדל אותם?" הם שואלים בייאוש. לאיזה חיים הולכים היל־דים שלנו? למה נותנים לעולים החדשים הכל — ואותנו דופקים?"

חומת אדישות

מ ספר זכריה: אצלנו כולנו ממשפ־חות מרובות ילדים. כשאחד עומד ל־הינשא, אין לו אפשרות לגור הלאה עם הוריו. כך בעצם הגענו לכאן. כשהמעברה עמדה לפני חיסולה פנינו למועצה וביקשנו פיתרון לזוגות הצעירים שלנו. אמרו לנו, בבקשה, בתור פיתרון זמני תוכלו לגור באזבסטונים המפונים על־ידי העולים ה־דשים. ואחר כך ניבנה לכם שיכון לזו־גות צעירים. כל פעם היתה המועצה עושה רשימה להרשמה לשיכון המובטח — אך עד היום לא הוקם השיכון. רק בזמן הא־חרון התחלנו להבין שאנו עומדים כאן בפני חומת אדישות, ואם נמשיך להאמין להבטחות — נישאר ככה כל חיינו."

אנו נכנסים לביקור באזבסטון של מש־פחת מהוד. אסתר מהוד היא בת 24, וכבר אם לשישה ילדים. משפחתה קיבלה אמנם צריף כפול — אך הבעייה רחוקה מפי־תרון. בארבעה חדרונים של 3 ממ"ר כל אחד, גרות תשע נפשות. אסתר חדלה מזמן מהנסיון לשמור על הנקיון. „שישה ילדים זה לא משחק!" היא אומרת.

הלאה: יעקב יעיש. אב לארבעה. כפועל פשוט בבית האריזה המקומי, הוא מפרנס את משפחתו בקושי. אשתו חולנית. נוסף לילדים ולבעל, עליה לטפל גם באמה הזקנה. „בעלי כל הזמן בדיכאון," היא אי־מרת. „פשוט אין לנו מזל בחיים."

הלאה: רינה (23) וחיים (26) דדוש. הורים לתאומים בני שבעה חודשים. ביתם הזעיר מסודר ונקי. שתי העריסות בחדר המיניאטורי אינן מאפשרות מקום לזוז. „האושר כשנולדו התאומים, נהפך לכאב, כשהבנו שלעולם לא נגיע לדירה של ממש," אומרים בני הזוג. רינה צברית, ממוצא תימני. חיים יליד טריפולי, שעלה ארצה כתינוק. זוג צעיר נוסף במדינת ישראל.

הלאה: רות ומשה כהן (25) נשואים שנ־תיים וחצי. ישנים על מיטה צרה בחדרון הזעיר, יחד עם שני ילדיהם הפעוטים (שנה ושלושה חודשים, ותינוק בן חודש).

הלאה: הרצל כחלוני, 23, עומד להינשא בעוד חודשיים. בינתיים, מתגורר עם חוריו ו־10 אחים ואחיות — גם הם בצריפונים.

הלאה: ציון דרכי, 29, דוחה שוב ושוב א תנישואיו לחברתו מכפר־סבא. „נפרדנו

אביב, ברחביה, או על הכרמל, הגר בדירה, לא מרווחת במיוחד, של מאה מ"ר. היא לא ניתנת לתפישה בכלל למי שלא חי בעצמו בתנאים כאלה, לא חש את המתח, שחיקת העצבים והמועקה שגורמת ה־צפיפות הפיזית הנוראה. מתח ומועקה, שכאשר הם מצטברים, יום אחרי יום, שנה אחרי שנה — ללא תקווה לשינוי, אי־פעם — הם מסוגלים להטריף דעתו של אדם.

צלב השוני

עמוד חבלי־כביסה נראה כצלב המשקיף על העוני המדכא של שכונת האזבסטונים. בצריפים פרימיטיביים אלה (בחזית: צריף שקירותיו לוחות עץ וגגו רעפים. מימין — קירות אזבסט וגג פח), שנעזבו על־ידי העולים הראשונים בישראל, מתגוררים אזרחים ילידי הארץ.

כבר 20 פעם בגלל זה. איך אפשר להתחתן ולהוליד ילדים ככה?"

„התמונה ברורה?" שואל אותי זכריה.

צדק מוזר

ן, התמונה ברורה. היא קשה קצת לתפישה, אולי, לזוג צעיר בצפון תל־

ביחוד כאשר אדם זה חוא יליד הארץ, הזוכר כי אפילו העולים שהובאו לארץ בשנות החמישים הקשות כבר אינם גרים במעברות, והרואה מה מקבל עולה חמגיע היום לארץ — בעוד שהוא ומשפחתו, בגלל צורה מסויימת של צדק מוזר שהוא אינו מסוגל להבינו, אינם מקבלים כל עזרה, נידונים, אולי לכל חייהם, להמשיך

(המשך בעמוד 28)

זה השבוע שלך, רבים סיכוייך לזכות בפרסים ובהגרלות, אם אתה מהמר. באהבה תהיינה לך הצלחות שלא פיללת לתן, בייחוד בראשית השבוע. עיסוקיך הרבים ימנעו ממך לנצל הצלחות אלו, אך תהיה מרוצה. לבת טלה, יש גם סיכויים טובים להצליח במיבחן חומרי, אך צפויות התנגשויות עם בני מזל טלה.

★ ★ ★

המסע לא יתבטל, ואם יתבטל — תבוא במקומו הבטחה קוסמת. עיסקה גדולה, אותה החמצת לבצע, תצא סוף־סוף לפועל. היא גם תישא רווחים גדולים. נסה להשתמש בכסף שתרוויח פעם נוספת, אבל בזהירות. אל תיתן להצלחה לסנוור אותך ושקול כל צעד בטרם ביצעת אותו. את, בת, שור, ערכי בשבוע זה את כל הקניות שתיכננת. במיסחר שור הרומנטי אומנם צפוייה לך הצלחה, אך היא חולפת. הרבו בנסיעות ארוכות.

★ ★ ★

תפסיק כבר! חלומות, אנחות ומכתבי־אהבה לא ישברו את הקרח. דרושה העזה ובעיקר — דרוש חוש מציאותי. בכלל, מוטב שלא תסמוך השבוע על ריגשותיך. הרבה יותר כדאי שתעשה דברים בטוחים. את תפגשי בבחורה שתפתח בך בפניך אופקים חדשים. בטחי בה — לא לגמרי. בייחוד אם היא מזל גדי.

★ ★ ★

לאחר הפסקה ממושכת, חזרת לעצמך, נצל את השלווה היחסית ממנה אתה נהנה כדי לקדם את מעמדך בעבודה. פקח עין על שותפיך ועל הכפופים לך, ואל תהסס להעיר להם כאשר הם מתרשלים. במישור הרומנטי — אל תניח ליחסים המתוחים קצת בבית להדאיג אותך. לבש ירוק.

★ ★ ★

סוף סוף מותר לך להתאהב, אך תיזהר לא לאבד את הראש. אל תחליט החלטות גורליות בעניינים כספיים, ואל תיכנס לוויכוחים מיותרים עם חבריך לעבודה. לבית — אם לא הספקת לבזבז את כל הכסף שלך במכירות סוף חונה — עשי זאת עכשיו. לא תיכשלי בקניותייך — הכוכבים בעדך.

★ ★ ★

אל תאבד את סבלנותך. עוד קצת, והכל ייפול לידיך כפרי בשל. פקח עיין על בן זוגך, ואל תיתן לו לרכב עליך. בת בתולה — אל תזניח את חיצוניותך לטעון האידיאלים. השבוע אידיאלי לקניות מרוכזות, שינוי תסרוקת ולדבר ההוא שאת דוחה זה זמן רב. הוא אוהב אותך אמנם, אך גם האהבה הלוהטת ביותר זקוקה לעידוד מסויים. מלבד זאת, יש באפשרותך לזכות ביחס חיובי גם מצד איש או אנשים, שהעניין החומרי משחק אצלם תפקיד חשוב למדי. הזהרו השבוע מבני מזל דלי.

השינוי שחל במראה פניך, בת מאזניים, יוסיף לך מבחינה חברתית. אם ברצונך לשמור על הצלחה חברתית — המשיכי לטפח את מראך. אתה בן מאזניים, מצפה להכרת־תודה מצד מעבידיך. הם לא יתנו לך אותה. אבל למרות זה הם מעריכים את עבודתך. התאזר בסבלנות. עבוד במסירות ועוד תקצור את הפירות המקווים.

★ ★ ★

שוב אינך מלא מרץ ויוזמה, ומוטב שלא תקבל על עצמך עבודות רבות השבוע. הימים הקרובים לליבך יגיש לך עזרה ממשית, יסייע לך בגילוי חיבה, ויעזור לך לעבור כמה וכמה מיכשולים קטנים. אל תדחה אותו, אפילו אם נדמה לך שהוא מעצבן אותך. קח את העניינים בידיים. שאף לשלווה ושקט נפשיים. חפעל את כל כוחותיך לחיזוק תהליכים ישנים. צא לחופשת קיץ, היא דרושה לך.

★ ★ ★

השבוע תיאלץ להיעזר בכל כשרונך הדיפלומטי. עליך לנהוג בזהירות מירבית, ויחד עם זאת להיות תקיף ולעמוד על שלך. אחרת — תחמיץ הזדמנות בלתי חוזרת להתקדם בעניין החשוב לך ביותר. סוף סוף הוא יימתר. אם עליך, ויפסיק לגרום לך שברון לב. מחזר חדש ומקסים ייכנס ה־שבוע לתוך חייך ויפצה אותך על הסבל שעבר עליך לאחרונה. מכתב מידיד וותיק ישמח אותך מאוד בתחילת השבוע הזה.

★ ★ ★

אם חשבת על עיסקה מסויימת — עכשיו הזמן. קח את עצמך בידיים, במיוחד ביום א', ותרוויח יפה. שלוט על לשונך ותן לצד חשני לדבר. היזהרי מרכילות. היא מסוכנת עבורך כרגע, בייחוד בשבוע זה. חתחשבי בו ואף תכניאת תשובותיך. פגיעה מפתיעה נכונה לך ב־יום חמישי זה שתשפיע מאוד על החמשך.

★ ★ ★

צפויים לך רווחים גדולים, אך כל זמן שהכסף אינו בידך, אל תבזבז אותו. גם כשיגיע, נהג בזהירות רבה מהרגיל אצלך. אתה נוטה להרבות מדי בויכוחים עם קרובים ובני משפחה. בגלל כוח מיוחד יתפתח טיסוך חמור עם חבר לעבודה, שאם לא תפתור אותו, יביא לאסון.

★ ★ ★

בריאותך הלקוייה לאחרונה תלך ותשתפר. אבל אל תעז לאמץ את עצמך יותר מדי. אחרת תקלקל את הכל. לך, בת דגים, צפוייה פגישה עם בן מזל אריה. פגישה זו תשפיע על מהלך חייך בעתיד. במקום העבודה תצליחו להתגבר על מיכשול רציני.

תמרורים

נחוג • יום־הולדתו ה־40 של העיתונאי־צייר **עמנואל ברי־קדמא**. יליד הארץ, בוגר התנועה המאוחדת, שירת בנח"ל, היה חבר קיבוץ נתיב הל"ה, למד סוציולוגיה ומדעי המדינה באוניברסיטה העברית, היה עורך עיתון הנוער העובד במעלה, פירסם סיפורים קצרים לילדים, עבד כעורך־לילה ביוניייטד־פרס, מ־1958

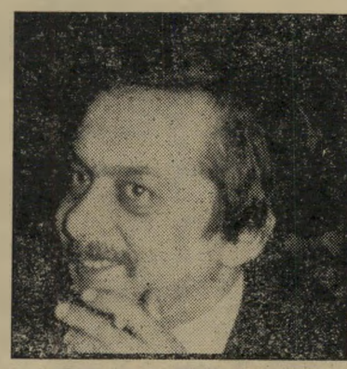

עמנואל ברי־קדמא

עורך לענייני אומנות ותיאטרון של ידיעות אחרונות, מצייר זה 15 שנה ומציג את עבודותיו בתערוכות קבוצתיות ותערוכות־יחיד.

נכחר • לשחקן הפופולרי ביותר בשלוש הארצות דוברות הגרמנית: גרמניה, אוסטריה ושווייץ, השחקן הצרפתי **אלן דילון**, בעיקבות הצלחתו הגדולה בסרט שמש אדומה.

מנהלים רומן • השחקן־זמר **פרנק סינטרה ואווה גאבור**, אחותה של השחקנית המפורסמת זאזא גאבור.

נישא להתאבד • בטוקיו, המאי היפאני הנודע **אקירה קורוסאבה** (61) שחתך את וריריו, הובא במצב קשה לבית־חולים. נחשב לאחד הבמאים הטובים בעולם, בזכות סרטיו שבעת הסמוראים ורשומון.

נפטר • בתל־אביב, בגיל 56, שבוע אחרי פטירת רעייתו, מנכ"ל שירותי פירסומת בשידור של הגל הקל, **צבי משה קנר**. יליד פולין, עלה לארץ ב־1934, היה עורך חדשות בבית השידור המנדאטורי, עורך חדשות בעברית, בקול ישראל, סגן מנהל מחלקת החדשות ואחר מנהל המחלקה. ב־1960 שימש כנציג קול ישראל בלונדון ואחר כסגן מנכ"ל קול ישראל. מ־1964 חיה מנכ"ל שירותי פירסומת בשידור בתל־אביב.

קנר

נפטר • בגיל 67, הרופא המחוזי הראשון של קופת־חולים בטבריה ד"ר **מכס בוכמן**. יליד גרמניה, עלה לארץ ב־1924 והחל עובד כרופא בטבריה, בה שימש גם כיועץ רפואי ראשי לחברת חמי טבריה.

נפטר • משטף־דם במוח, בגיל 70, בבית־החולים אסף הרופא, ראש עיריית רמלה **איהו סאלם לוי**, יליד עיראק, בוגר אוניברסיטת בגדד, עלה לארץ ב־1951, היה חבר תנועת החרות מ־1952 וב־1958 היה מנהל העיתון חרות. מ־1965 חבר מועצת עיריית רמלה, נבחר בתחילת 1971 לראש עיריית רמלה.

נפטר • בניו־יורק, בגיל 85, הנשיא לשעבר של חברת ג'נרל אלקטריק ויו־עצם של שלושה נשיאים אמריקאיים, **צ'ארלס וילסון**, שעמד במלחמת העולם השנייה בראש ועדת הייצור המלחמתי הפדרלי ולאחר המלחמה שימש כיועצו של הנשיא אייזנהואר.

נפטרה • בתל־אביב, בגיל 90, **אי־מה אלטבאואר**, אמם של אינג'ינר יוסף אלטבאואר, מי שהיה מהנדס בכיר בעיריית תל־אביב, ושל פרופסור משה אלטבאואר, מעורכי האינציקלופדיה העברית ומומחה עולמי לשפות סלביות.

„לא אשרת במילואים עד שיכירו בי כיהודי!" מכריז צעיר יוצא צה"ל:

בימים הקרובים, עלולים זוג שוטרים צבאיים חסונים להידפק על דלת דירתם של דינו וציונה צצקס, להזמין את דינו להתלוות אליהם. הוא יוכנס לג'יפ הצבאי, יועמד בפני שופט צבאי, ויישלח מן הסתם, לשלושים יום לכלא צבאי.

יהיה זה רק תחילתו של תהליך. לאחר שישוחרר דינו, יחזור הסיפור על עצמו.

דינו צצקס איננו מרגל, מחבל, או סתם עוכר ישראל. הוא אזרח ישראלי טוב, שנתן כמו כל אחד שנתיים וחצי טובות לצה"ל, ולא עבר כל עבירה.

חטאו היחיד: הוא מסרב להיות אזרח

הקורבנות דינו וציונה ו־שני ילדיהם, מרינה (8) ומאיר (3). כשיגדלו, יהיו הילדים הקורבנות האמיתיים של חוקי־תולדות הכפייה הדתית במדינת־ישראל.

סוג ב' במדינה, תובע מממשלת ישראל את הזכויות המגיעות לכל אזרח, בכל מדינה חופשית: את הזכות להינשא לאהובתו.

מאחר שהקואליציה עם הרבנים שוללת ממנו זכות זו, הכריז דינו, לאחר שנואש מכל דרך אחרת, כי יסרב להמשיך לשרת במילואים. „אם הרבנים קובעים במדינה הזאת מי הוא אזרח, שיילכו הם לשרת במילואים," הכריז.

■ ■ ■

אביו של דינו, יצחק, היה יהודי כשר, שבאילן משפחתו מופיע גם ש"י עגנון. הצרות התחילו מאמו, מרוסיה, לה נישא האב בנישואין אזרחיים. ביוגוסלביה, כבכל אירופה שלפני המלחמה, נשאו יהודים חילוניים נשים נוצריות, הולידו ילדים, וחיו כמשפחה יהודית לכל דבר.

כך גם משפחת צצקס. לזוג נולדו ארבעה בנים (דינו הוא השלישי), אך בזמן פלישת הגרמנים ליוגוסלביה — ניספו שלושה — בגלל יהדותם. דינו, הבן היחיד שנותר, עלה עם הוריו ארצה ב־1949.

מרוסיה, אשה יפהפיה ותרבותית, לא הכחישה מעולם את היותה נוצריה. היא אמנם לא היתה דתית, אך כשהגישה בקשה להעודת זהות, רשמה את דתה: נוצרית.

■ ■ ■

כדינו שהגיע תורי להתגייס," סיפר דינו, „התגייסתי בשימחה. הייתי גאה ללבוש מדים. שירתתי בצבא שנתיים וחצי, כמש"ק רפואה־מונעת בחיל־רפואה.

„מייד בתחילת השירות היכרתי בחורה, ציונה אזולאי. התאהבתי בה. חיכינו לגמר השירות שלי, ותיכננו להתחתן ביום השיחרור. לא חלמנו שיהיו לנו בעיות. אח־

תעודת הזהות של דינו צצקס. המין רווק, והלאום לא מצויין. דינו נשוי, ובעל לאום ישראלי, אולם הרבנים, הקובעים את זכויות האזרח במדינה, החליטו שהוא רווק וחסר לאום, בגלל שאמו נוצריה. אפילו לגיירו סירבו, בגלל פשע איום זה.

„שהרבנים יבנו למילואים!"

ההוכחה דינו (29) וציונה (25) צצקס מצביעים על הכתובה החוקית, ההוכחה לנישואיהם כדת וכדין על־ידי רב מוסמך. הרבנות ומשרד הפנים אינם מוכנים להכיר בנישואין אלה, למרות שנערכו בטקס חוקי.

רי הכל, כשגוייסתי לצה"ל, אף אחד לא שאל אותי לדת שלי. אף פעם מקודם לא הועלתה בכלל הבעייה של דת."

דינו וציונה תיכננו להינשא על־ידי הרב הצבאי. אז, לראשונה מאז עלותו ארצה, נשאל דינו: „מה הדת שלך?"

„אין לי," ענה בכנות. „מה פירוש אין לך דת?" דינו הסביר כי אביו יהודי ואמו נוצריה, ואילו בתעודת הזהות שלו נרשם, בעלותו ארצה, ליד המילה לאום: „לא צויין."

„עליך להתגייר ולציין דת יהודית ב־תעודת הזהות!" פסק הרב הצבאי.

„לא היתה לי שום התנגדות להתגייר," מספר דינו. „רציתי להתחתן, בבית לא עניינה אותנו מעולם הדת, וברגע בו הבנ־תי שלהתחתן מבלי להתגייר יהיה קשה, פניתי לרבנות בבקשה לגיור."

ברבנות, הבין דינו לראשונה למה ניק־לע: „אנחנו לא מגיירים בן לאם נוצ־ריה!" אמרו לו.

„לקחתי את אמא והלכנו לבקש עזרה אצל הרב אונטרמן," ממשיך דינו. „הרב אונטרמן היה יותר חריף בתשובתו. הוא אמר לנו דוגרי: „בישראל צריך להיות רק דם יהודי נקי. אנחנו לא מעוניינים לגייר בן לאם נוצריה."

אמי נעלבה ועונתה: „זה בדיוק מה ש־אמרו הנאצים בזמן המלחמה!"

■ ■ ■

דינו ואמו פנו ללישכת ראש הממ־שלה דאז, דויד בן־גוריון. בקשתם לפגישה נדחתה. דינו הפציץ במכתבים את משרדי הממשלה ו„את כל מי שהוא משהו במדינה. הם אפילו לא הגיבו."

„כך הגענו להחלטה להינשא בנישואין פרטיים, על־ידי רב פרטי," אומרת ציונה, צברית שחרחורת. שבתעודת הזהות שלה עדיין רשומה היום כרווקה, למרות היותה אם לשני ילדים. „ב־31 למרץ 1963 ערכ־נו טכס נישואין בפני הרב יצחק זבנקין. הוא אפילו לא לקח מאיתנו כסף. ערך את הטקס בהתנדבות. היו לנו שני עדים והכ־תובה נכתבה כדת וכדין. היינו בטוחים שעכשיו נגמרו הבעיות ויכירו בנו כזוג נשוי."

איפה. „הלכנו למשרד הפנים והראינו את הכתובה," ממשיך דינו. צחקו עלינו. „אתם יכולים לנגב עם זה," אמרו לנו.

„בינתיים, ביטלו ברבנות את הבקשה שלי לגיור. נשארנו בדיוק באותו המצב כמו לפני נישואינו."

בינתיים, גם נולדו לזוג שני ילדים, מרינה, כיום בת שמונה, ומאיר, בן שלוש.

„היום אני כבר לא מוכן להתגייר," קובע דינו במרירות. „הרגשת הדחייה של הרב אונטרמן לא עזבה אותי מאז. כשכל בעוד שאני נשוי — ושהלאום שלי הוא בלתי מוגדר," טוען דינו. „באיזו ארץ אחרת בעולם נחשב לאום לדת? הלאום שלי הוא ישראלי. זה שאני לא דתי, לא צריך לעניין אף אחד."

„אבל כאן מדינה של רבנות. בסופו של דבר אצטרך להחליט אם בכלל משתלם לי להישאר לחיות כאן, בתור אזרח בעל חובות בלבד."

■ ■ ■

דינו לא התייצב למילואים זה תשע שנים. בימים אלה, מתקרבים הוא וצה"ל להתנגשות חזיתית. הוא זומן לראיון אצל השליש הראשי, השמיע בפניו את סיפורו. אולם צה"ל איננו הגוף המסוגל לנקות את הבוץ שבישלה הממשלה. בעיס־קותיה עם הדתיים. צה"ל אינו יכול לשח־רר את דינו משירות.

לדינו היתה רק שאלה אחת: „מה יקרה אם אהרג במילואים? הלא אני אזרח חסר זכויות. מה יהיה על אשתי וילדי? הלא המדינה הזו איננה מכירה בהם בכלל ב־תור אשתי וילדי. אשתי, מבחינת מדינת ישראל, היא סתם רווקה, וילדי בכלל גול־דו מהשמיים."

לצה"ל, כמובן, לא היתה תשובה ל־שאלה זו.

■ ■ ■

„ויתי רוצה דווקא שיקחו את דינו בכוח לבית־הסוהר," אמרה השבוע ציונה, עם התקרב המועד שבו זומן דינו לשירות. „עד עכשיו הם רק איימו ולא עשו כלום. עכשיו כנראה מת־כוננים גם לעשות. הלוואי. זה יפתור את ההיסוסים שלנו. נקבל את ההצעה של חמתי, ונהגר ליוגוסלביה.

„שם, יכירו בנו כבעל ואשתו. שם, נהיה אזרחים שוויי־זכויות, ולילדים שלנו יהיה אבא ואמא."

„אנחנו רוצים בישראל רק דם יהודי נקי", אמר לי הרב אונטרמן. „לא נגייר אותך."

המכתבים והבקשות שלי לא נענו, הח־לטתי לא לשרת במילואים. לא מצאתי דרך אחרת להפגין. או שאני אזרח שווה זכויות במדינה הזאת או שלא. אין דרך באמצע. יש לי חברים שאפילו מייע־צים לי לדרוש פיצויים עבור השנתיים וחצי ששירתתי בצבא."

■ ■ ■

תקף בלחם סמי, חבר מסור של בני הזוג: „אני אחד מאלה שיעצו לדינו לדרוש פיצויים מהצבא. המצב שלו זה בדיוק כמו אותה הפרה שחולבים אותה בלי לתת לה אוכל. כמה אפשר ככה? זורקים לו כל הזמן חול בעיניים — ועוד רוצים שיחייך ויהיה מבסוט. לראש הממ־שלה אין זמן לענות על המכתבים שלו — אבל להשתתף בחתונות של עולי רוסיה — יש לה זמן! המדינה הזאת קמה על דם וזיעה — והיום כנראה על שחיתות. מאז־רחים סוג א' רוצים לעשות אזרחים סוג ב'."

„בתעודת־הזהות שלי כתוב שאני רווק,

(המשך מעמוד 25)

להתגורר באותה מעברה. ואפילו בתנאים חמורים יותר מאותם עולים מסכנים של שנות החמישים. להם, לפחות עזרו בשעתו הסוכנות ומשרדי הממשלה השונים.

זמניות שהיא נצח

לצעירי אכן יהודה, שנאלצו לעבור לגור במעברה, לא עזר איש. הצעירים, רובם ככולם בני משפחות יוצאי תימן, טריפולי ומרוקו, מצאו את עצמם, עם הגיעם לבגרות, במצוקת דיור. בחוזרם מצה"ל, יכלו עדיין להמשיך להתגורר בבית הוריהם, צפוף ככל שיהיה. אך ברגע שהתחתנו — נאלצו לחפש לעצמם בית משלהם.

הוריהם לא יכלו להרשות לעצמם לעזור להם. לצעירים עצמם לא היו אמצעים משלהם. הם נשאו עיניהם מסביב, גילו את מעברת האוכסטונים שליד המושבה, שהתרוקנה מעוליה, אשר הועברו למיבני־קבע.

בהסכמת המועצה המקומית ועמידר, התגבש סידור זמני: כל זוג צעיר מקומי שנישא — קיבל אוכסטון בשכירות חודשית סמלית, עד שהמועצה תבנה להם שיכונים.

אלא שהסידור הזמני הפך לניצחי. בינתיים נולדו לזוגות הצעירים ילדים. לאט לאט, גבר הלחץ — הפיזי, החברתי, הנפשי.

נמאס לשתוק

יום החמישי האחרון, החל המיכסה מתרומם מעל סיר הלחץ, והזעם גולש החוצה. באסיפה סוערת, בצריפו הדל של יהודה שוקירי, הצטופפו כסרדינים כחמישים צעירים וצעירות. הזעם עמד באוויר, דחוס ומוחשי ביותר, התבטא בקריאות מלאות מרירות: „נמאס שיעבדו עלינו עשר שנים." „לשרת בצה"ל — אנחנו טובים, אבל לגור אנחנו צריכים לגור כמו חזירים?" „אם לא נעלת על הבאריקדות — נמשיך לחיות ככה כל חיינו."

„משרד השיכון הציע לנו דירות ב־35 אלף ל"י," מסביר חנניה אזולאי. „מאיפה ניקח סכום כזה? למה רק לעולים מגיע? כשאנחנו מרביצים ילדים — אנחנו לא תורמים לעליה?"

עם תום הערב, נופלת ההחלטה: אם לא יתחילו הרשויות מ"ד בבניית השיכון המובטח זה שנים, בדמי־כניסה סבירים — יצאו הצעירים לפעולה. עד הסוף.

„הפנתרים השחורים יהיו כמו חתולים קטנים, לעומת מה שאנחנו נעשה," הבטיח אחד מהם.

טלוויזיה

תוכניות מקרי עין ואוזן

טענותיהם של מנכ"ל רשות־השידור, שמואל, אלמוג, הסמנכ"ל ארגון צוקרמן, והממונה לשעבר על הטלוויזיה, הסטודנט־הכתב בלונדון תגי פינסקר, החושבים ששילוב מחלקות החדשות של הרדיו והטלוויזיה הוא גלגל ההצלה של מחלקות אלה, איגן דבר חדש. אבל השבוע פורסם רעיון זה כהמצאה חדשה של הסמנכ"ל צוקרמן, שהובאה לדיון בוועד המנהל של רשות־השידור יחד עם סוכריה: שבתחומי המינהל תהיה הפרדה בין רדיו לטלוויזיה. ההמצאה החדשה מחניפה אומנם לאנשי

סמנכ"ל צוקרמן
תרופה לתחלואים

הרדיו המתוסכלים. אבל רעיון האינטגרציה בחדשות הוא ישן נושן. „האינטגרציה תביא לחסכון באמצעים ובכח אדם", אמר חגי פינסקר לכתב העולם הזה, עוד לפני צאתו להשתלמות ללונדון. פינסקר הציע אז את המתכונת של הבי.בי.סי. לפיה יעמוד בראש החדשות ברדיו ובטלויזיה אדם אחד. „פעמיים ביום", סיפר, „בבוקר ובערב — תתכנס באותה שעה בדיוק חבורה מצומצמת של אנשי חדשות בכירים ברדיו לחוד ובטלוויזיה לחוד לשם תכנון ותחקיר. בתום כל ישיבה יחליפו אנשי המדיומים מידע ויתכננו שיתוף פעולה בניצול כתבים מקצועיים (פרשנים וכו') או של כתבים בחו"ל, ודי בשיחה טלפונית קצרה אחת כדי שכתב רדיו בשטח יועמד לרשות הטלוויזיה ולהיפך."

האם באמת יש תרופה כה פשוטה לתחלואי הטלוויזיה? משלת ישראל התגדה לשילוב זה מחשש ריכוז עוצמת כוח גדולה מדי ביד אחת. ועל איזה חסכון מדובר? כל כתבה משותפת בשטח תבליט את חגורים בין הרדיו לטלוויזיה בכל חריפותם. „ממילא צריך יהיה לשלוח שני צוותים", הגיב השבוע מנהל חדשות הטלוויזיה בעבר, דן שילון, „כי אופי הטיפול שונה לחלוטין. הטלוויזיה צריכה לדבר אל העין ואילו הרדיו צריך לדבר אל האוזן."

נראה שאלה שמציעים את האינטגרציה, אינם מעוניינים כל כך, באיזה אבר יקלטו דבריהם. מעניין אותם רק הפה המשדר.

צלש

הישג של כבוד

אוג'ין יונסקו, מחזאי הכסאות, הצליח להפוך כסאות ריקים לגיבורי מחזה. במאי־צלם הטלוויזיה, פול סלינג'ר, הצליח להפוך את מצלמת הטלוויזיה לגיבור נוסף במחזה (במישדר חודשי מיוחד, הכסאות, יום חמישי).

זוג זקנים בודדים, בני בלי גיל, שרויים לבד בבית בודד מוקף מים, על הבמה לא ניתן היה לראות אותם מקרוב, מפגינים את בדידותם במימיקה, בג'סטיקה, בהבעות פנים זעירות וסטראגיות. זאת יכלה לעשות אך ורק מצלמת טלוויזיה רגישה ביד אמן. היתה זו ידו של סלינג'ר.

הבית היה גדוד בדלתות־מראות, בלתי מחזירות אור. הזקן, מנכ"ל הבית, היה יכול להיות מנכ"ל רמטכ"ל — חוזרת ואומרת רעייתו המתחננת, המפנקת אותו כתינוק. נדמה היה שניהם מרחפים בחלל הריק. זהו מימד נוסף, שתרמה מצלמת הטלוויזיה. למעשה המצלמה היא, שמרחפת, חוֹפֶת על פנים עגומות בחלל הריק.

בנפש הזקן חבויה בשורה עולמית. הוא עוד לא אמר את שלו. הוא החליט להזמין לביתו את כל האנשים החשובים שבעולם, על מנת להעביר אליהם את יעודו העולמי באמצעות נואם מקצועי שכיר. רובו של המחזה עוסק בקבלת האורחים הדמיוניים. הזקן, שלמה בר־שביט, פותח דלתות אפלות. הזקנה, ליא קניג, מכניסה כסאות. שניהם מפגינים מישחק וירטואוזי.

אבל על הבמה ניצבים כסאות ריקים בלבד, כי האורחים החשובים אינם אלא צללים בלתי נראים — פרי דמיונם של זוג הזקנים, המשחק ב„נדמה לי" מתפתח עד סיוף מופלט, ככל שמתברים האורחים, הם מאבדים את זהותם. הם באים בהמונים. הקצב נעשה מסורף ורצחני. הזקנה מתרוצצת. הנשימה מתקצרת. קטעי דיבורים. צפוף. מחניק. המצלמה העצבנית מצטרפת לקאקופוניה, עוברת מצד לצד.

האמצעים החיצוניים היו חזותיים ופשוטים ביותר. כי תיאטרון האבסורד של יונסקו, כאילו נולד בשביל המדיום הטלוויזיוני. במאי התיאטרון דוד לוין, שהיה נאמן לחלוטין לרוחו ולהוראותיו של יונסקו, ביים את המחזה בהבימה בחוש שישי נסתר, כאילו ידע שהמחזה יצולם לטלוויזיה. לפול סלינג'ר נותר רק לשחק עם המצלמה אנה ואנה בהתאם לרפליקה.

„הכסאות מבטאים את אי הנוכחות של בני־האדם והאלוהים," כתב יונסקו, „תנושא הוא האין". הטלוויזיה הישראלית הצליחה להביא, אולי בפעם הראשונה, את היש שבת, שהיה הפעם מעל ומעבר לכל מה שהוצג בתחום זה בתחנה הישראלית.

אחרי שיתופם של מגישים מקצועיים כמו רבקה מיכאלי וישמואל שי, החליט תאגיד יוסי צמח לנסות שחקנית מקצועית. דליה פרידלנד ינקה עוד בילדותה חלב תיאטרון: אביה היה השחקן־המאבי צבי פרידלנד ז"ל. אמה: חנה'לה הנדלר; בעלה הוא השחקן מישה אשרוב. אבל דליה לא היתה מעולם מגישה פופולארית או ילדת סלא. בגימנסיה הרצליה לא שיחקה אלא פעם אחת בשנה — בהצגת חנוכה.

מגישה דליה פרידלנד
התרגשות לוותיקה

בשרות הצבאי לא היתה בלהקה, אבל מילאה מדי פעם תפקידים קטנים בהבימה. עם תום השרות השתלמה במשחק בלונדון מאז עברה בהבימה דרך בטוחה ורצינית. זמן מה דובר על השתלבותה של דליה בתוכנית הילדים הראשונה של הטלוויזיה הישראלית אליק בליק בום. היא אפילו השתתפה בחזרות הראשונות, אולם בגלל התחייבויות קודמות לא עלה השידוך יפה. דליה טופל תפסה את מקומה. בהתאם לשיטתו של המבאי יוסי צמח, תופיע דליה בשתי תוכניות קונצרטינה, שהראשונה בהן תשודר ביום ראשון הקרוב. ● הגאון התורן של תוכנית הטלוויזיה אתמול שלשום — לא הכל עובר, אינו מופיע כלל על מסכי הטלוויזיה הישראלית. ספק אם הצופים הטורחים לקרוא את רשימת השמות המופיעה על המסך, הבחינו בשם חתולי, כאחד מכותבי הסאטירות. בתוכנית האחרונה הוא נעשה הכותב מספר אחד. שמו המלא הוא: אליהו שריבר, בן 29, יליד ירושלים, נשוי, תושב תל־אביב, שלמד מחוות ובימוי בפאקולטה לדראמה באוניברסיטה בניו־יורק. הוא בעל תואר מ.א. בדראמה וחיבר את הפארסה הקורקבן. למעשה יצא חתולי לאור מאלמוניותו בתוכנית הרדיו טיפול שורש, שנגנזה בינתיים. אולם רק עכשיו, אחרי השתלבותו המלאה בצוות לא הכל עובר, החל לעבור אל השורה הראשונה של כותבי הסאטירות בישראל. חתולי אינו מלקק חלב בתוכנית. באחת ההזדמנויות תבע חתולי מ**מרדכי קירי שנבאום**, עורך ומפיק תוכנית ליל שבת, בצורה חד משמעית: „תנו לי לכתוב עם פה פתוח." התשובה שקיבל היתה: „פה פתוח — בבקשה — אבל טקסט עם פיקוח."

תדריך

* **פרט השבוע** (יום ד' 12/1, 20.35) הורים אימוים — קומדיה צרפתית של ז'אן קוקטו על התנגשות בין צעירים לחורים. עם ז'אן מארה ומרסל אנדרה.

* **התחנה על הנהר** (יום ו' 14/1, 21.15) סידרה חדשה על פי ספרה של ג'ורג' אליוט (מחברת דניאל דירונדה) על חיי העם הבריטי בערי השדה. בפרק הראשון סוגשת מרי בבנו של עורך־דין, אויבו של אביה, ומתידדת עמו.

* **קונצרטינה** (יום א' 16/1, 21.10) דליה פרידלנד מגישה תוכנית בידור עם יהורם גאון, הפרברים, צוות הווי של חטיבת הצנחנים — המוזמן כבר פעם שניה לתוכנית, הפעם בגלל השיר סביב למדורה, ולא בגלל פרוטקציה של המבאי יוסי צמח. כן משתתפים: הזמר האלמוני הצעיר רוני בר־נוף, שלישיית אדלר בעיבודים של מוסיקה קלאסית, עופרה פוקס, שלישיית מישה סגל, שהיא האסטבלישמנט של מוסיקת פופ בארץ, והקונצרטינים.

האושר הפך לכאב

התאומים נתפך לכאב," אומרת רינה וחיים דדוש והתאומים המקסימים בני שבעת החודשים. „תאושר של לידת אפשרות לגדל אותם, בצריף חזה — ואין לנו אפשרות לצאת מכאן."

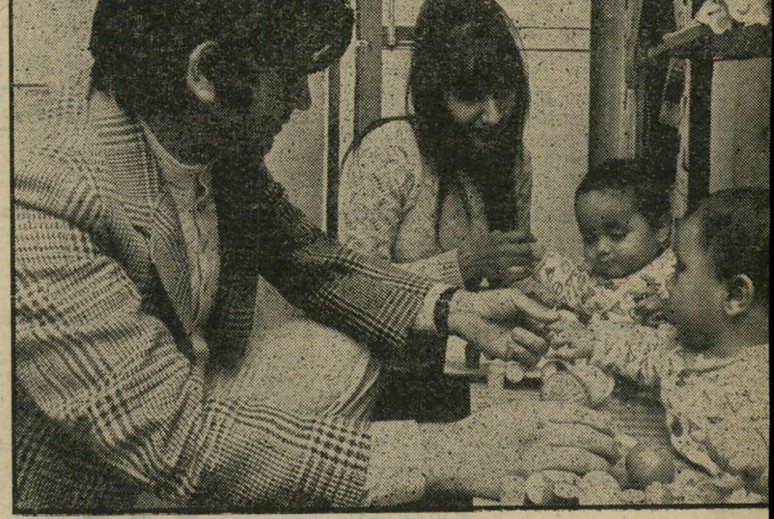

רינה חיפתיה, „כשהבנו שאין לנו

מאחורי הקלעים

פה פתוח

אבל טקסט — עם פיקוח

בהתרגשות הופיעה דליה פרידלנד כמגישת תוכנית הבידור קונצרטינה, שהוקלטה ביום חמישי באולפני הטלוויזיה.

במדינה

משפט

איך לעשות זהב מחול

יצחק גהסי שמע על עסקי היצוא ה־בלתי רגילים של ד"ר יעקב ז'ק זנטי, מרחוב האשל ברמת־יוסף, באקראי. כא־שר גילה כי ד"ר זנטי מייצא לארצות־הברית אדמת קודש מהר־ציון, התעניין אם יוכל להצטרף לעסק. לשמחתו, הסכים ד"ר זנטי. גהסי אסף את כל חסכונותיו — כעשרת אלפים לירות — והשקיע אותם בעסק.

שריפת העפר. הוא החל לעבוד ב־חנות, שהתמקמה ברחוב יפו־תל־אביב ב־תל־אביב, ואילו הד"ר זנטי נסע לארצות־הברית כדי לרכוש לקוחות. בארץ נשארה אשתו קלרה לטפל בעסקים. בחוזה בין השניים סוכם שקהסי יקבל 10 אחוזים מהרווחים, בנוסף לשכר עבור עבודתו בחנות.

ד"ר זנטי החל שולח מארצות־הברית הזמנות, באמצעות אשתו קלרה, וגהסי היה מספק את החומר — עפר שחוטא בשריפה ונארז בשקיות ניילון — על־מנת למכרם ליהודי ארצות־הברית.

גהסי הוציא על חול ושכר־עבודה, כ־2500 ל"י. במכתביו לדוקטור, היה מבקש שוב ושוב כסף על־מנת להוציא אותו מהבוץ לתוכו שקע, שכן הכספים המוב־טחים מארה"ב לא הגיעו.

במאי 1970 התקבל מיברק מהד"ר זנ־טי, בו הודיע שקיבל הזמנה ל־40,000 שקיות עפר, ביקש שגהסי ימלא אותה וה־כסף הראשון שיתקבל עבור שקיות החול, יהיה שלו.

מספרת על השתלשלות הדברים קלרה זנטי: „גהסי בא אלי וביקש כמה עש־רות לירות כדי לקנות שקיות ניילון. אמרתי לו שאין לי כסף, אז הוא הודיע לי שלא יוכל לשלוח את הסחורה. לאחר מכן הציע שאתן לו שיק לתאריך דחוי, והוא יסתדר עם הספק. נתתי לו המחאה ריקה חתומה על ידי.

למחרת בא שוב, ואמר לי שהשיק ה־קודם מולא על־סך 30 ל"י, והוא מבקש עוד שיק כדי לקנות חוטי קשירה וא־ריזה. הוא אמר לי שההוצאה לא תעלה על 10—15 ל"י. חתמתי לו על השיק כפי שביקש.

„אני הייתי בחופשה, וכשחזרתי דיברתי עם פקידת הבנק בטלפון. אז התברר לי שהשיק הזה שנתתי, מולא על סכום של 18,000 ל"י."

גירסתו של גהסי שונה. לדבריו, שני השיקים ניתנו לו באותו יום על־ידי קל־רה, בדירתו בחולון ולא בבתים כפי שקלרה טענה. שיק אחד היה על־סך 30 ל"י עבור אריזות, והשיק השני על 18,000 ל"י — לאחר שחישבו שניהם את הש־קעתו ואת שכר־עבודתו, לפי 800 ל"י ל־חודש.

תלונה למישטרה. קלרה פנתה ל־מישטרה, הגישה תלונה על זיוף שיק. גהסי נעצר. לאחר שמסר את ההסבר שלו והציג את החוזה ביגו לבין ד"ר זנטי, בוטלה התביעה נגדו. החוקרים הגיעו ל־מסקנה שהסיכסוך בין השניים הינו מס־חרי.

עקב זאת פנה גהסי לבית־המשפט־המחוזי בתל־אביב, הגיש תביעה אזרחית נגד קלרה על סך 18,000 ל"י. הנשיא ה־תורן של בית המשפט המחוזי לא האמין לגירסתו של יצחק גהסי, דחה את תביעתו.

עקב הדחייה, הגישה המישטרה תביעה נגד גהסי — על זיוף השיק. בפני שופט השלום ד"ר מגורי־כהן, תעמוד בעיה עדי־נה: אם יאמין לגירסתו של גהסי, כפי שמיוצגת על־ידי סניגורו, חיים קאזיס — הרי שיתן פסק־דין מגונד לזה של בית־המשפט המחוזי.

גם אתה יכול...

גם אתה יכול לזכות בפרסים לפי התכנית החדשה של מפעל הפיס.

מעתה הפרס הראשון
2 × 150,000 ל"י כ"א

ס"ה זכיות בכל שבוע
1,920,250 ל"י
מחיר הכרטיס – 4.ל"י

מפעל הפיס

בכל יום חמישי הגרלה

בסלון סוניה — חיפה
ב י "ס ע ר ב
לספרות נשים
שיטות חדישות ביותר, מוצרי „וולה" בלבד!
בסיום — תעודה, עבודה — מובטחת!
סלון סוניה, ככר היינריך היינה 10, הר הכרמל חיפה, טל: 81301.

ביטוח שנתי לטלוויזיה
—.30 ל"י
כולל מנורת המסך, כולל מיסים
ס י ג נ ל
אלקטרוניקה
רח' החשמל 5 תל־אביב,
טל. 625459, 615362

השבוע נפתחים הקורסים הבאים
טלויזיה שרטוט
בנין, ארכיטקטורה, כולל עיצוב פנים וריהוט
ציור אופנה
כולל גיזרה ומודליזציה
פרטים והרשמה: 1—9; 8—5
פוליטכניקום

ת"א	ת"א	חיפה	ר"ג
ברנר 17	בנין גמנסיה הרצליה	שמריהו	תלפיות
מפינת אלנבי 55	ז'בוטינסקי 106	לוין 30	19

הרשת ביניים

מאת אורי אבנרי

5 - 3 בינואר 1972

סופה של המזימה

פרשה שנמשכה למעלה מחצי שנה, ושנגעה לעצם קיומה של סיעתנו בכנסת, הגיעה השבוע לקיצה.

היא התחילה כאשר הודיע שלום כהן ליו"ר הכנסת שהוא פורש מסיעתנו ומבקש להכיר בו כבסיעת־יחיד, שתשא את השם „כוח חדש". הדבר קרה זמן קצר לפני שהיה צריך, לפי התחייבותו הפומבית ערב הבחירות, לפנות את מקומו למועמד השלישי ברשימה — עורך־הדין אמנון זכרוני.

כל שונאי סיעתנו, וכל אנשי המימסד החוששים מפניה, עטו על מציאה זו. אילו נתקבלה הבקשה, היה הדבר מקצץ אוטומטית את כל זכויות סיעתנו, בייחוד לקראת הבחירות הבאות. למשל: הדבר היה מביא אוטומטית לביטול מחצית זכויות סיעתנו ביחס למימון הממלכתי של הבחירות הבאות.

הדבר עמד להידון כבר למחרת היום בישיבת ועדת־הכנסת, שהיא המוסמכת לעניין זה, ושבראשה עומד ח"כ ישראל ישעיהו, מזכ"ל מפלגת העבודה וידיד אישי קרוב של כהן. אותי לא הזמינו אפילו לישיבה זו.

אך בבניין הכנסת קורה מעט מאוד שאיננו יודעים עליו, וכך גם נודע לנו דבר זה. הבענו מייד התנגדות — וכך החל מאבק שהוכרע רק השבוע.

■ ■ ■

היה זה מאבק קשה מאין כמוהו, כי ההכרעה היתה נתונה בידי אנשים שכולם מתנגדים לסיעתנו, ולכולם אינטרס מובהק לשבור אותנו. אחדים מהם הם אף שונאי אינו המושבעים.

לכאורה, היתה ההכרעה קלה למדי. יש בכנסת תק־דימים ברורים לגבי מעמדו של חבר־כנסת יחיד הפורש מסיעה: ניתנות לו הזכויות הדרושות לו לפעול בכנסת, כאילו היה סיעת־יחיד, אך לא ניתן לו מעמד רשמי של סיעה. כלומר: אין הוא יכול להופיע בבחירות הבאות כסיעה קיימת, אלא הוא צריך להתייצב כרשימה חדשה, לאסוף חתימות ולעבור את כל ההתליכים שקבע החוק (ושגם סיעתנו עברה אותם, בשנת 1965).

כך קרה כאשר פרש יונה כסה מסיעת מפא"י ב־1961, על רקע פרשת לבון. כך קרה כאשר פרש שלמה כהן־צידון מסיעת גח"ל, בכנסת הקודמת, כשנוכח לדעת שאין סיכוי שייכלל ברשימת־המועמדים שלה בבחירות הבאות.

אולם מתנגדי סיעתנו לא רצו להחמיץ את ההזדמנות לדפוק אותנו. הדיון נמשך מישיבה לישיבה, ובמהלכו עלה בליבו של מישהו רעיון גאוני: לקבוע שבעיקבות הפרישה חדלה סיעת העולם הזה — כוח חדש מלהתקיים בכלל, וכי גם אני מהווה ח"כ יחיד ללא זכויות סיעה. זה היה בניגוד לחוק, אבל הרעיון היה מפתה מאוד.

■ ■ ■

נאלצנו להשקיע מאות שעות־עבודה בניהול מאבק זה, בצד כל שאר פעולותינו בכנסת. במשך חצי שנה, היה זה מיטרד מתמיד ואינסופי.

תחילה הכין זכרוני כמה פעמים חוות־דעת מישפטיות מפורטות, שנתקבלו על דעת כל המישפטנים בבית. אולם המישפטנים הם מיעוט, ועסקני־המפלגות הם רוב. וכש־גולדה אומרת שהיא מוכנה „לעלות על הבאריקדות" כדי להוציא אותי אישית מן הכנסת, לא קל להתעלם מכך, ולהתחשב בחוק.

אולם בהדרגה עלו בלב כמה ח"כים, שהם דווקא מתנגדינו החריפים ביותר, מחשבות שניות. אהבתם אלינו לא גברה. אולם הם התחילו להבין שבנסיונם לדפוק אותנו, הם דופקים את עצמם.

למעשה עלו שני שיקולים:

● אם ייתן לח"כ הפורש מסיעתו ללא שום רקע אידיאולוגי וציבורי, פרס פרלמנטרי וכספי (כגון מעמד של סיעה ומימון בבחירות), יהיה זה פיתוי עצום ומתמיד לכל ח"כ אחר ללכת באותה דרך. למעשה היתה זאת הזמנה לכל חבר־כנסת, כשמתברר לו שאין סיכוי שיוצג עוד פעם ברשימת־המועמדים של מפלגתו, להשתמש ב־תקדים זה כדי לפרוש ולהקים סיעת־יחיד.

הדבר היה הופך את הכרעת הבוחרים לצחוק, פותח פתח רחב למעשי סחיטה ושחיתות, והכלנתריזם היה משתולל בכנסת, כפי שהוא כבר משתולל ברשויות המקומיות.

● הכל הבינו כי אחרי ששרף את הגשרים עם תנועתנו, לא נותר לכהן סוס לרכב עליו, מלבד הסוס העדתי. כשנודע שהוא בא בדברים עם קבוצת־שוליים של הפנתרים, היה זה ברור לחלוטין.

מותר לפנתרים להתייצב לבחירות, ולהפוך לכוח לגי־טימי. אולם מלבד כמה עסקנים עדתיים, שפרשת הפנת־רים העלתה את מניותיהם במפלגותיהם, לא היה איש מעוניין לטפח באופן מלאכותי התארגנות עדתית קיצו־נית, ללא הכרעת הבוחר, על־ידי תחבולה.

וכך, במשך חודשים ארוכים, התלבטו בכל המפלגות, ובעיקר בסיעת המערך, בין שני אלה: הרצון לדפוק אותנו ולפגוע בנו, והחשש מפני עידוד כלנתריזם בעל צביון עדתי.

■ ■ ■

בשבועות האחרונים התחילה להתגבר הנטייה ללכת בדרך החוק והסדר הציבורי, ולהחיל עלינו את התק־דימים הקודמים.

מאז נפתח מחולל־שדים, שנועד לשנות את המצב ברגע האחרון. אנשי הימין הקיצוני וכמה מחסידי דיין התחילו, בעזרת שלום כהן, להפיץ בבניין הכנסת שמועות על קונוניות נוראות שעשינו, כביכול, עם סיעות שונות, על קשרים אפלים, על הבטחות כמוסות, ועוד ועוד. הכוונה היתה להטיל טרור על חברי ועדת־הכנסת, ולמנוע מהם הכרעה עניינית.

אולם התוצאה היתה הפוכה. מול פני חרושת־השמ־צות, הבינו חברי הוועדה שיש לסיים את העניין, ול־הגיע להחלטה.

וכך, ביום השלישי האחרון, נתכנסה סוף־סוף ועדת־

יואל מרקוס ב„הארץ" (7.1.72)

הכנסת וקיבלה פה אחד את ההחלטה שהיתה צריכה להתקבל עוד לפני חצי שנה: להודות בהמשך קיום סיעתנו, ולדחות את בקשת שלום כהן להכיר בו כב־סיעה. לכהן ניתנו רק הזכויות של ח"כ בודד. הדבר מאפשר לו פעולה חופשית בכנסת, כאילו היה סיעה, אך אינו מעניק לו שום זכויות של סיעה, לקראת הבחירות.

שונאי סיעתנו לא יכלו להתאפק מלנסות לדפוק אותנו עד כמה שניתן. הם הכניסו להחלטה כל מיני ני־סוחים דו־משמעיים, שאין להם ממש, מכיוון שהחוק הוא חד־משמעי. הם גם ניצלו את ההזדמנות כדי לתת פרס לבן־תפנוקם של הקואליציה והימין, משה סנה, והקדימו אותו על פנינו בתור לנאומים, למרות שקיבל בבחירות פחות קולות מסיעתנו.

■ ■ ■

בכך נסתיימה, פחות או יותר, הפרשה העגומה. כמו כהן־צידון לפניו, נשאר כהן כמו צל בכנסת, מבלי שאיש מתייחס אליו ברצינות, ללא מישקל פוליטי וציבורי. רק בדרך אחת עוד יכול כהן למשוך אל עצמו תשומת־לב — על־ידי השמצת סיעתנו. זאת עשה ויעשה מדי פעם. אך אפילו זה חדל מלעניין את העיתונות.

סיעתנו ממשיכה לפעול כאילו לא קרה דבר — ונדמה שמעמדה הפרלמנטרי והציבורי חזק כיום יותר מכפי שהיה אי־פעם, כשגם אויביה המושבעים ביותר בעיתונות מודים בעובדה שהיא מהווה, למעשה, את האופוזי־ציה היעילה ביותר בבית.

לשטן יש שני אחוזים

באיזו מידה פגע מחולל־השדים סביב עניין שלום כהן בכוחה ובתדמיתה של סיעתנו?

זה מעניין אותנו מאוד. זה מעניין גם את כל שאר הסיעות.

אחת הדרכים לעמוד על כך היא עריכת סקר מדעי של דעת־הקהל.

לאחרונה הטילה מפלגת־העבודה על מכון ידוע לערוך בשבילה סקר כולל, שיברר מה היה קורה, אילו נערכו עכשיו בחירות חדשות.

התוצאה המעניינת אותנו: סיעתנו היתה מקבלת שני מנדאטים. זוהי עלייה, כי בבחירות האחרונות קי־בלנו, למעשה, רק מנדאט וחצי. (המנדאט השני הגיע לנו לפי חישוב של עודפים).

אילו נבחרה עתה הכנסת השמינית, היה הרכבה, לפי תוצאות סקר זה, כלהלן (בסוגריים: ההרכב הנוכחי):

המערך — 54 (56)
גח"ל — 33 (26)
מפד"ל — 11 (12)
אגו"י ופא"י — 6 (6)
ל"ע — 3 (4)
המרכז החופשי — 1 (2)
ע"מ — 2 (4)
מק"י — 1 (1)
רק"ח — 3 (3)
מיעוטים (גרורות המערך) — 4 (4)

יש להניח כי מעמדנו האמיתי חזק יותר, כי בסקרים כאלה נוטים אנשים להעלים את שייכותם לאופוזיציה אנטי־מימסדית קיצונית, בעוד שהאופוזיציה המימסדית המכובדת (הימין) מקבלת בסקרים בדרך כלל למעלה מכו־חה האמיתי ביום הבחירות.

בשבילנו זוהי זריקת־עידוד. היא מוכיחה, בין השאר, עד כמה מגוחכים כל הנסיונות לחסל אותנו בדרך „מינ־הלית", על־ידי תחבולות שונות, כמו זו שתוארה לעיל או רעיון העלאת אחוז־החסימה.

■ ■ ■

מחמאה מסוג אחר קיבלנו באותו שבוע במישאל אחר (שנערך, אגב, על־ידי אותו מכון עצמו).

מכון זה שאל דגם מייצג של ישראלים מיהו „איש השנה" של 1971, והתשובות הן שיגרתיות: הקהל אוהב מי שיש, כמו עדר המצביע בעד הרווח: 31% לגולדה, 16.6% לדיין, 1.4% לאבן, 0.7% לאלון, וכו'.

מעניין הרבה יותר מיהו, כלשון המישאל, „השטן של השנה" — האיש השנוא ביותר על הנשאלים.

כאן צועדים בראש, כמוצפה, אל־סאדאת (23.8%), קוסיגין (10%), ברז'נייב (5.4%), פינחס ספיר (5.4%), או תאנט (2.1%). אחרי חמישה אלה, יש לי הכבוד להר־פיע במקום השישי (1.7%) — לפני קדאפי, וילנר, ערא־פאת ובן־אהרון. (43.7% לא ידעו את מי הם שונאים הכי הרבה).

אני מניח שסקר זה נערך אצל כ־1200 נשאלים, כני־הוג לגבי מישאלים ישראליים. פרוש הדבר שמבין אלה, כ־20 הודיעו שהם שונאים אותי יותר מכל אדם אחר עלי אדמות.

גם זהו מחיר שאנחנו צריכים לשלם עבור מלחמתנו נגד פרות קדושות ושקרים מוסכמים, למען שינוי מוחלט של פני הדברים בחזית השלום, הפרדת הדת מן המדינה, שיוויון־הזכויות והבטחת הדמוקרטיה. מובן שכל מלחמה כזאת צריכה לעורר התנגדות עמוקה אצל אנשים ה־דבקים בקיים, הרואים בנו בוגדים ועוכרי־ישראל.

יש דין - היכן הדיין?

לפחות תוצאה מיידית אחת היתה למלחמתנו נגד הפרת־החוק השיטתית של משה דיין, כחופר וכסוחר עתיקות.

כזכור, חידשנו מלחמה זו די במיקרה, כשניתנה לנו ההזדמנות לנאום על תיקון לפקודת־העתיקות, שהובאה לכנסת לקריאה ראשונה. זאת היתה האבן הקטנה שגרמה למפולת.

אותו תיקון הועבר לוועדת החינוך של הכנסת. איני חבר בוועדה זו, אך הגשנו מייד בקשה להזמין אותי לישיבות הוועדה, בהן נדון תיקון זה. יחד עם זאת הגשנו הסתייגות, שנועדה להעלות את הקנס על הפרת־החוק ל־3000 ל"י.

אחרי דיון נרגש בוועדה, הוחלט להיענות לבקשתנו ולהזמין אותי לישיבה. הוועדה קיבלה את הסתייגותי, והעלתה את הקנס מסכום פעוט לסכום שהצעתי.

השאלה המעשית היא, כמובן, לא מה יהיה הקנס בתיאוריה — אלא אם יעז מישהו לתבוע את מפר־החוק מס' 1 במדינה לדין, אם ימשיך במעשיו הבלתי־חוקיים. לאור הנסיון עד כה, יש מקום לספק רב — מה גם שהאנשים האחראיים, ראשי אגף העתיקות במישרד החינוך והתרבות, עשו עד כה את הכל כדי לחפות על האיש, תוך מעילה בתפקידם.

השר שרף אינו ישן בלילה

אל: שר השיכון
הריני מבקש לדעת:

באסיפה בחיפה, שנערכה לפני שבוע, אמר כב' השר שאין הוא ישן בלילות, מחשש פן יתגלו פרשיות של שחיתות, אשר לעומתן הפרשיות שנתגלו לאחרונה הן כאין וכאפס.

(1) מהו הנוסח המדוייק של הדברים שאמר כב' השר בעניין זה?

(2) לאלו פרשיות שטרם נתגלו מתכוון השר — ואם הן כלולות במיסגרות שכב' השר אחראי להן כשר השיכון?

ילדים קופאים מקור בכיתות

אל: שר החינוך והתרבות

איננו רוצים במדינת משטרה – ולא במדינה ללא משטרה!

לא מכבר הרמנו בכנסת את דגל ההגנה על שלום־הציבור, ומאז אנו מעניקים עדיפות ממדרגה ראשונה למאבק נגד הבריונות והפשיעה האלימה.

המשכנו גו השבוע, אגב חדיון בהצעת־חוק של שר־המישפטים, יעקוב שמשון שפירא, שבאה להכניס תיקונים שונים לסדר הדין הפלילי. עיקר התיקונים ה־מוצעים:

- **להבא יהיה אסור לנאשם במישפט פלילי לט־עון טענה של „אליבי" (כלומר: לטעון שבעת ביצוע הפשע היה במקום אחר) אם לא טען זאת מייד עם פתיחת המישפט.**
- **להבא יוכל שופט לחתום על פקודת מעצר עוד לפני שנעצר האיש, על־ידי המישטרה, על פי עדותו בשבועה של שוטר, בהעדר החשוד.**
- **להבא חייב השופט להודיע לנאשם בפתח פסק־דינו, אם הוא יצא זכאי בדין.**

פתחנו את נאומנו על הצעה זו בהודעה עקרונית:

אורי אבנרי: אני נמצא בדילמה קשה לגבי הצעת־החוק שלפנינו, ולגבי כל הסוגייה שהצעת־חוק זו נוגעת לה.

לפני כמה ימים בלבד עמדתי על כמה זו והזעקתי את הכנסת נגד הגל הגואה של פשי־עה אלימה וכריונות, המגיע, לדעתי, למימדים של מצב־חירום חברתי.

אנחנו דורשים ארגון־מחדש של המישטרה, שינוי מהותי בכושרה, במבניה, בשיטותיה, בכוח־האדם שלה, בתקציב המוקדש לה, במשכורות השוטרים. אנו סבורים שזהו עניין בעל עדיפות חברתית עליונה, שאם לא כן, נתדרדר תוך שנים מעטות לתהום שבה כבר נמצאת החברה האמריקאית, שם חוששים אנשים ללכת ברחוב לאור היום, במרכזי עריהם.

יחד עם זה, כבוד היושב־ראש, מצווים אנחנו לשמור על עקרונות של מדינת־חוק, על אופייה של מישטרה דימוקרטית, על הגנת זכויות־האזרח, וגם האזרח החשוד בביצוע העבירה.

השאלה היא: איך מיישבים את שני ה־צרכים הנוגדים, כביכול, זה את זה?

אין באמתחתי פתרון פשוט.

אני רוצה למנוע את המצב שקיים גם בארצות־ה־ברית, שם הפך הנושא הקרוי „חוק וסדר" סלע־מחלוקת בין ריאקציונרים וליברלים. עצם הרעיון של „חוק וסדר" הפך לדגל הריאקציונרים, וככל שאדם שם הוא יותר ריאקציונר, הוא מרבה לדבר על „חוק וסדר", ואילו הלי־

נגד זה יש טענות כבדות־משקל.

קודם כל: זכות השתיקה של הנאשם, היא זכות בסיסית לגבי תפיסת החוק שלנו. אם מותר לנאשם לשתוק, כדי שלא להפליל את עצמו — מותר לו לשתוק גם לגבי האליבי. אחרי שיתקבל הסעיף המוצע, אם אין הנאשם אומר בשלב הראשון „הייתי במקום אחר" — למעשה הוא כבר מפליל את עצמו, בעקיפין.

אבל, כבוד היושב־ראש, יש גם אפשרות שניה.

נניח שאני (מוטב נאמר: נניח מישהו אחר) הולך ברחוב ליד מקום שבו בוצעה עבירה. המישטרה סבורה

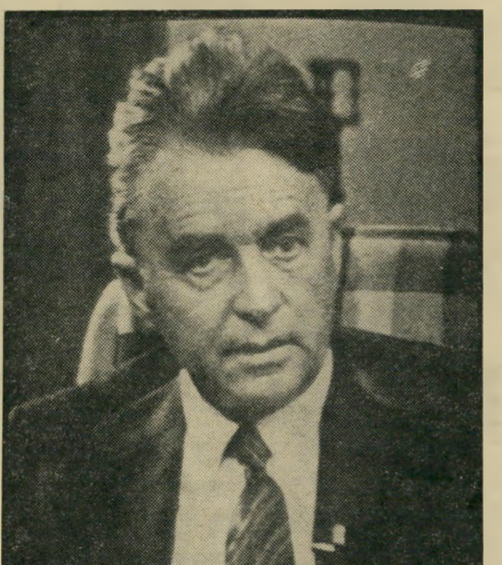

ח"כ הלוי (בטלוויזיה)

ההגנה על שלום הציבור

ברלים שם, הקמים נגד הסיסמה הזאת, חשודים כאילו הם מתנגדים לחוק ולסדר.

אני מאמין שאדם ליברלי מצווה יותר מכל אחר לצייד את החברה בכלים הדרושים לה־גנה עצמית נגד פשיעה, נגד אלימות ונגד בריונות, מפני ששום חברה דמוקרטית אינה יכולה להתקיים, ואינה יכולה להחזיק מעמד, אם הבריונות קונה לה אחיזה בתוכה.

אנו מצווים לדאוג לכך שישראל לא תהיה מדינת־מישטרה, אבל גם לא מדינה בלי מישטרה. עלינו לשפוך את המים המזוהמים של הבריונות, אך לא את הילד הרך של הדימוקרטיה.

ביקור אצל גברת

לאור עמדה עקרונית זו ניגשנו לתיקונים עצמם. תחילה טיפלנו בהצעת השר, האומרת שאסור יהיה להעלות טענת אליבי במהלכו של מישפט, אם לא נטענה הטענה בראשית המישפט:

אורי אבנרי: אני מבין מדוע מעוניינים האחראים על שמירת החוק בתיקון הזה. זה מובן מאליו.

אדם נתפס, ונאשם שהוא ביצע פשע במקום מסויים. הוא מתעטף בשתיקה. בשלב הסופי של המישפט הוא בא ואומר: הייתי בכלל במקום אחר, ויש לי העדים לכך. אז מתקשה המישטרה להפריך את האליבי הזה. זהו מצב די מקובל.

אפשר להניח שהאליבי הזה הוא מפוברק. הנאשם והפרקליט שלו ישבו עם הידידים שלו, והמציאו תוך כדי המישפט אליבי, כדי לשלוף אותו בשלב מסויים, כמו שפן מן המיגבעת. יכולה המישטרה לטעון: אם באמת היה לאיש אליבי, בתום לב — מדוע לא טען את הטענה הזאת מייד כשנתפס?

נניח שאני אכן הייתי במקום אחר, ואני יודע שהוא נמצא במקום בנסיבות חשודות, עוצרת אותו ושו־אלת „איפה היית? מנין אתה בא?"

נניח שפלוני זה בא מביקור אצל גברת, שהיא אינה אשתו, שהיא אולי אשתו של מישהו אחר. הוא לא רוצה לגלות זאת.

אולם כשהמישפט נמשך, אומר לו עורך־הדין שלו: „אדוני, אתה עומד להיות מורשע, אלא אם כן תגלה את הדבר הזה." הוא אומר: „טוב, אם כלו כל הקיצין והמצב הוא כזה — אני חדל להיות ג'נטלמן, ודואג לעורי."

זהו מצב שיכול להיות, ולפי הסעיף הזה — עצם העובדה שלא הזכיר את הדבר הזה בשלב הראשון, למעשה כבר מפלילה אותו.

הניגוד אינו כל־כך מוחלט כפי שנראה על גבי ה־נייר. במצב של היום יכול נאשם לשלוף אליבי ברגע האחרון של המישפט — אך השופט אינו חייב להאמין לו. השופט יכול לומר, פשוט: אינני מאמין לעדויות הללו. אני חושב ששופט נבון, אם מביאים לו אליבי מפוברק ברגע האחרון של המישפט — אמנם יסיק את המסקנה הזאת. לכן לא ברור לי אם התיקון כל־כך דרוש.

לעומת זאת, גם לפי ההצעה המובאת לפנינו, יש לשופט שיקול־דעת. ואם האיש יגיד: לא הבאתי את האליבי בשלב הראשון, כי היה פה עניין של גברת מסויימת וכו', והשופט מאמין לה — הוא יכול לקבל זאת. **בכל זאת הסעיף המוצע טעון מחשבה רבה,**

ואיני יודע אם הכנסת צריכה לקבל אותו כי־צורה כזאת.

מה קורה באבו־כביר?

להלן דיברנו על ההצעה העניק לשופט את הסמכות להוציא פקודת־מעצר נגד חשוד לפני שנעצר על־ידי המישטרה, על פי תצהירו של שוטר. הצענו לקבוע ב־חוק באילו נסיבות ועל אילו עבירות מותר לשופט להוציא פקודות כאלה, והוספנו:

אורי אבנרי: ...להלכה אין השוטר יכול לעצור כיום כל אדם ל־48 שעות, למרות שהציבור מאמין שזה כך, ובפרקטיקה זה באמת כך.

כך, למשל, הפרקטיקה של המישטרה בפעולה נגד הזונות היא בלתי־חוקית. מדי פעם עוצרת המישטרה את הנערות האלה, מחזיקה בהן במשך 48 שעות, ומשחררת אותן ללא אישום וללא מישפט.

אין בארץ חוק נגד הזנות. הזנות היא חוקית, אם לא הוכח שהזונה שידלה באופן פעיל לקוחות, ואם לא קיימה בית־בושת.

שר־המישטרה אמר לי, מעל דוכן זה: נכון, מה שאנחנו עושים זה בלתי־חוקי, אבל אין לי דרך אחרת. זה די מושונה לשמוע פסוק כזה מפי שר־המישטרה.

...אולם, כבוד היושב־ראש, יותר מכפי שמדאיג אותי הנוהל של הוצאת פקודות־מעצר, מדאיגים אותי תנאי המעצר עצמם.

זוהי שערוריה מתמשכת. כל אדם במדינה יודע ש־קיימת שערוריה נוראה זו. מתוך אטימות־לב, אדישות ואינרציה, כולנו נותנים למצב זה להימשך מזה שנים.

המצב בבתי־המעצר הוא שערוריה. הוא בלתי־נסבל. הוא גרוע הרבה יותר מהמצב בבתי־הסוהר, שגם בהם המצב רחוק מלהיות גן־עדן.

התנאים בבתי המעצר הם קשים ביותר. אדם נעצר, וכל עוד לא הורשע בדין, הוא זכאי. הוא נעצר כדי לאפשר המשך החקירה, או כדי למנוע חבלה בחקירה, או כדי להגן על הציבור מהתנקשות נוספת.

אמיר חביבי: אנשי רק"ח נעצרו כדי שלא יוכלו להשתתף בבחירות!

אורי אבנרי: נכון, היו מיקרים שנעצרו אנשים ערב הבחירות. נעצרו כמה מאות אנשי רק"ח, שלא יכלו להצביע, וכתוצאה מכך נבחר חבר־הכנסת שוסטק במקום המועמד הרביעי של רשימת רק"ח. אבל נוציא מהכלל את המיקרה החריג הזה.

יום יום נעצרים אנשים לא לשם עניינה, אלא לצורכי חקירה. אני חושב שאנו חייבים לאפשר להם תנאי־מעצר הוגנים. הסיוחון, הדחק והתנאים הבלתי־אנושיים ה־שוררים בבתי־המעצר, באבו־כביר ובמקומות אחרים, מחייבים טיפול נמרץ של הכנסת ושל הממשלה, על שריה השונים.

האיש שמכר את נפשו לשטן

לאחרונה טיפלנו בהצעה שתחייב את השופטים, אם כוונתם לזכות נאשם, להודיע על כך כבר בראשית פסק־דינם, ולא בסופו:

אורי אבנרי: ...אני מברך על תיקון זה.

הייתי פעם (חבל שחבר־הכנסת בנימין הלוי איננו כרגע באולם) נוכח בשעת קריאת פסק־דין היסטורי של השופט בנימין הלוי בפרשת קסטנר. ואני זוכר שישבנו חצי שעה, שעה ויותר, ולא ידענו מה תהיה התוצאה, עד שהשופט הלוי קרא את הפסוק האומלל ש„קסטנר מכר את נפשו לשטן". ניסוח שאינני חושב שמקומו בפסק־דין של בית־מישפט חילוני.

יוסף גולדשמידט: אולי זה מתאים לבית־דין רבני.

אורי אבנרי: אולי בית־דין רבני יכול לו־מר דבר כזה, אם הדת היהודית מכירה בשטן, אינני בטוח בזה. אבל תסכים אתי, חבר־הכנסת גולדשמידט, שזוהי הגדרה מוזרה בשביל שופט חילוני, אפילו כאשר הוא עצמו דתי.

אולם עד לאותו רגע שהשופט אמר זאת — וזה היה באמצע פסק־דין ארוך — לא ידענו מהו פסק־הדין. ישב הנאשם, וישב ישראל קסטנר, שבשבילו היתה זאת חריצת דין, ובמשך שעה ארוכה לא ידעו מה החליט השופט.

תיקון זה, המחייב שופט במיקרה של זיכוי לפתוח את פסק־הדין במילים: אני מזכה את הנאשם — הוא תיקון טוב.

סיעתנו מקווה שוועדת־חוקה־חוק־ומישפט תקדיש תשומת לב יסודית להצעת־חוק זו. אם היא תתקן את הסעיפים בכיוון של שמירת־יתר על זכויות הנאשמים, מבלי לחבל בכוונה היסודית לאפשר ביצוע יעיל של החוק, נתמוך בכך.

הפרופסור עזרא זוהר חוזר על אזהרותיו, שהש־מיע פעמים רבות בציבור, כי חומר ההסקה בכיתות בכל אזורי הארץ, מלבד הערבה ועמק בית־שאן, גורם לאי־יכולת הילדים להתרכז בלימודים, ופוגע קשה ברמה החינוכית של אותם ילדים הלומדים באותן כיתות.

הנני מבקש לדעת:

(1) האם בדק משרד החינוך והתרבות טענות אלה של המדען הפרופסור עזרא זוהר?

(2) או כן — האם קבע משרד החינוך והתרבות שיש להתקין הסקה בכל הכיתות?

(3) אם כן — כיצד תופעל ההחלטה אל הפועל באותן הכיתות?

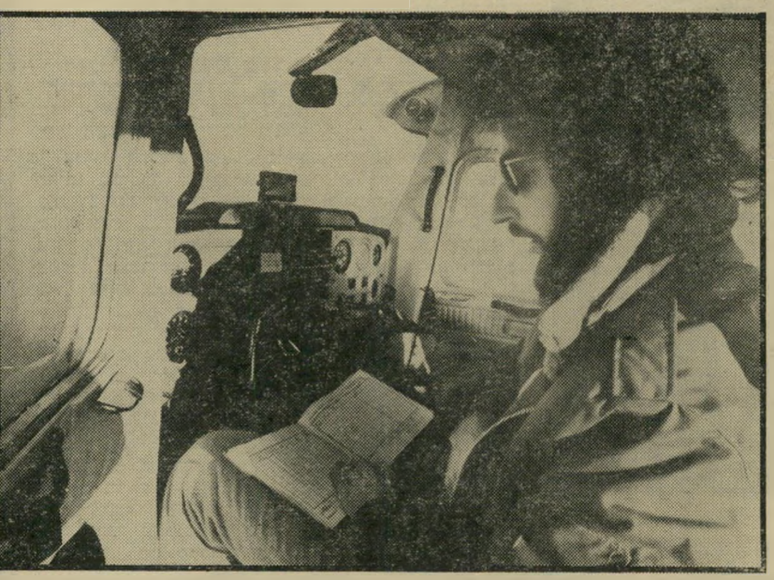

כתב **העולם הזה** קיבל לידיו מטוס להמראה - מבלי שיהיה לו רשיון לטייס ומבלי שעבר מעולם שעה אחת של לימודי טייס - והוכיח בכך כי

כל פרייאר יכול לטוס!

ידידי צחק. „אתה מתכונן כאילו למיבצע צבאי. לא יהיה לך כל צורך בכל זה.“

✶

דה־חתעופה בהרצליה. השדה שהתפרסם כאשר אייבי נתן המריא ממנו לטיסת השלום הראשונה שלו. אני נכנס בשער. אף אחד איננו מבקש ממני להזדהות. הזקיף מציץ בי, רואה את מעיל הטייס ומשקפי השמש שלי, ולא טורח לשאול פרטים.

לא ייחסתי לזה חשיבות. הייתי בטוח שהכניסה היתה חופשית בזכות ידידי שנהג במכונית, והמוכר לזקיף. טעיתי. מאוחר יותר, נכנסתי פעמים אחדות ל־שדה לבדי — ואף אחד לא בדק אותי. לכל היותר נשאלתי: „לאן אתה צריך.“ כל שם של חברת־טיס הנמצאת במקום סיפק את הזקיף. הכניסה קלה יותר מאשר לקולנוע.

חברת־התעופה הראשונה שבחרתי בה היתה כנף. נכנסתי לביתן משרדי החב־רה, במרכז השדה, וביקשתי, בצורה ה־טבעית ביותר, מטוס לשעה. ענה הצעיר שקיבל את פני — „בבקשה,“ וביקש לר־אות רשיון טייס.

„אם אינך מאמין לי, אגש לחברה אחרת,“ עניתי בקול נעלב. הפקיד הת־נצל: „מצטער, אבל אני מוכרח לבדוק את הרשיון. אינך מוכר לי.“

✶

ל צאתי החוצה מאוכזב, ודיווחתי לידידי, שהמתין במרחק מה. „אל תה רוצה לראות מה הולך ב־חברות־התעופה הפרטיות?“ שאל אותי ידידי, טייס אזרחי העובד באחת מהן, „בוא אראה לך.“

היה זה ימים מיספר לאחר ההתרס־קות השלישית של מטוסי חברת אוירובט. „אנחנו, הטייסים, מודאגים מהברדק. אנח־נו הראשונים שמסתכנים מזה,“ כך יצא־נו לדרך. „תיקח את הפלייאינג־זיאקט (מעיל טיסה) שלי, את משקפי הטייס, ותבקש מטוס. תראה מה יקרה.“ לא האמנת למישמע אוזני. בלי רשיון־טייס? למען האמת, אפילו רשיון נהיגה עוד אין לי. „אני מבטיח לך שתקבל מטוס,“ טען ידידי.

מחצית השעה לאחר מכן היינו כבר ב־שער שדה־התעופה בהרצליה. השדה ה־מרכזי בישראל לתעופה האזרחית ה־פרטית. לפני כן, תיכננו את הפרטים. למדתי מיספר מונחים מקצועיים שכל טייס מתחיל מכירם. הכנסתי לכיס, לכל צרה שלא תבוא, את רשיון הטייס של חברי. במקרה ואתבקש להציג רשיון טייס — אנסה להציג את הרשיון, סגור כמובן.

מאת

אריק לביא

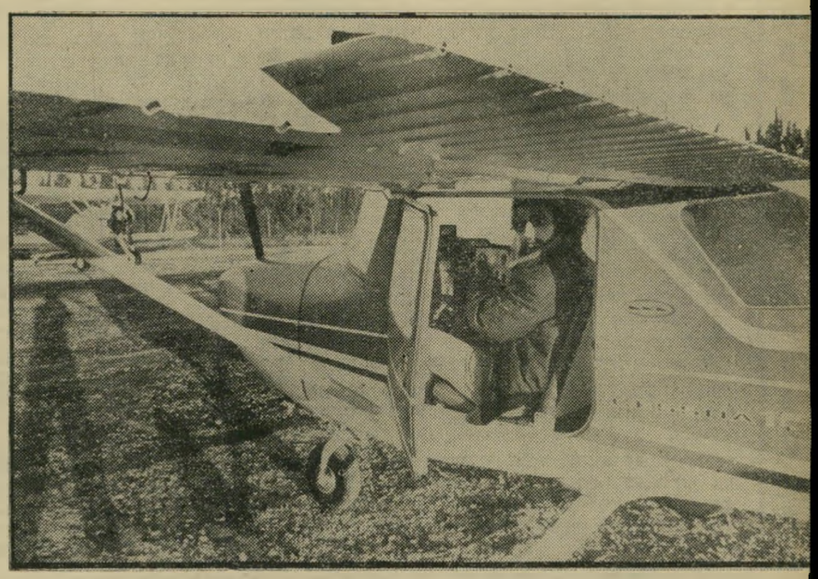

מוכן להמראה

כתב „העולם הזה“ אריק לביא במטוס. ספר המטוס כבר חתום. נותר רק לסגור את חדלת, להתניע ולבקש את רשות המגדל, ואתה באוויר — אפילו בלי רשיון. בתמונה למעלה — כתב „העולם הזה“ בדרכו למטוס של חברת „אוירובט“.

„יאוש,“ השיב בביטחון. „יש גם תופעות יוצאות דופן בהרצליה. בוא ננסה שוב.“

פניתי למשרדי חברת אוירובט, השוכ־נים בקצה מסלול השדה, מחוץ לגדר שדה־התעופה. המשרדים ממוקמים בקרון מגורים ישן, הנמצא לא הרחק ממשרדי הקלוב לתעופה.

הקרון היה ריק מאדם. הסתובבתי שעה קלה כשאני מחפש את כנען, טייס חברת אוירובט, הממונה על המשרד. לבסוף איתרתי אותו, אמרתי לו שנשלחתי על־ידי מיכה כדי לקבל מטוס: „יש לי חניך ואני צריך לקחת אותו לשיעור.“ הס־

ברחי בנימה שיגרתית. „איפוא החניך?" התעניין כנען. „ליד המגדל," השיבותי, והצבעתי לכיוון ממנו באתי. „איזה מטוס אתה רוצה?" שאל כנען. הבטתי ברשימות לעבר שלושת מטוסי החברה, ושאלתי מניה וביה: „ה־150. אר־קיי?" „מאה אחוז," השיב כנען והצביע לי לקחת את המטוס.

✶

כשאני עדיין אינני מאמין למתרחש, פניתי לעבר מטוס הסנה 150 האדום, פוסע באדישות מופגנת. קריאה פתאומית עצרה אותי. נבהלתי. הייתי בטוח שגם הפעם נכשלתי. בלב פועם המתנתי לשאלה הגורלית: „איפוא הרשיון?"

היא לא באה. במקומה, ביקש כנען בהתנצלות: „שכחתי, בוא תרשום בבקשה את הפרטים בספר הפעילות."

חזרתי לקרון. ביקשתי מכנען להשאיל לי עט, על־מנת להרוויח זמן. רציתי להציץ בספר, אותו ראיתי לראשונה בחיי, כדי להספיק להתמצא מה לרשום בו.

כנען יצא לחפש להביא עט, ואני בחנתי את הספר. תאריך הרישום האחרון היה 27 בדצמבר. המטוס האחרון של החברה, בהתאם לספר, טס לפני יומיים. מהרישומים הקודמים הבנתי מה עלי לרשום. שם — לביא, מיספר רשיון — 123, (בעמוד הקודם היה טייס בעל רשיון 125) סוג טיסה — הדרכה. מיספר מטוס — ערכתי רישום לא ברור גם לי בלועזית מסולסלת, כפי שראיתי בעמודה הקודמת. תאריך, חתימה — והפרשה נגמרה.

הצרה היחידה היתה, שבמקום עט הביא לי כנען עיפרון. הערתי לו על כך. „שטויות," הוא השיב. „אחר־כך, נעבור על הרישום בעט."

✶

פניתי לעבר המטוס כטייס ותיק ואדיש, כשאני מתעניין אצל כנען אם הדלק בסדר. כמי שמבצע את חובתו השיגרתית, ניגשתי לדלת השמאלית של המטוס, ניסיתי לפתוח אותה.

שומו שמיים — היא לא נפתחת! האם שכחתי משהו? עכשיו יגלו את הבלוף. אני פונה, בשלווה לדלת הימנית. היא נפתחת. אני נושם לרווחה. מהצד הימני של המטוס אני פותח מבפנים את הדלת השמאלית, סוגר את הימנית, וחוזר לצד השני. מרחוק אני צועק, בביטחון רב, לעבר כנען שנשאר ליד המשרד: „הדלת לא בסדר."

אני בפנים. הרישום האחרון בספר המטוס מתבצע במהירות. אני כבר מנוסה. כמי שהזמן לא דוחק לו, אני מושך את הגהי המטוס אלי. מחזיר אותם. מפנה אותם שמאלה עד הסוף, אחר ימינה עד הסוף. השתכנעתי שהכל בסדר.

אני לוחץ על שני הכפתורים האדומים, כפי שלמדתי רק חצי שעה לפני כן. לוחץ חזק על שתי דוושות העצירה. מכניס מעט פנימה את מוט הבנזין, ומסובב את המפתח.

המנוע משמיע נהמה. פעם, פעמיים — מייד יידלק. זה הדבר האחרון שאני צריך בחיים. אני דוחף פנימה את מוט הדלק, כמות גדולה של דלק מציפה את המנוע, והוא כבה. לכנען, המתקרב לעברי, אני מסביר שבגלל הכפור והגשם, המנוע לא נדלק, כנראה. „לאט לאט," הוא מציע לי. „הכל יהיה בסדר."

אני עושה עוד נסיון, למען הרושם, מנסה להתניע, ודואג שזה לא יילך לי. אחר, אני יורד מהמטוס, מציג את תעודת העיתונאי שלי בפני כנען.

✶

רגע, הוא לא מבין. „אז מה אם אתה גם עיתונאי?" הוא תוהה.

„אני רק עיתונאי," אני מסביר, „אני בכלל לא טייס."

כנען עדיין איננו מבין. הוא עומד ללא נוע, חיוור לפתע. תחילה, הוא הולך אחרי. אחר כך, הוא משנה את כיוונו לפתע, פונה לעבר הטלפון הציבורי שבמשרדי חברת כימאויר. משם, הוא מדווח על הפרשה למשרדי החברה בתל־אביב.

אני בעקבותיו, מקשיב. נחמה אחת לפחות יש לו לכנען למסור למנהל החברה, מיכה לוי. הרישום בספר הפעילות ובספר המטוס נעשו בעיפרון, הוא מגלה.

אלא שכנען לא הבחין באדם נוסף שעמד בסמוך לו, אותו רגע, ורשם את תוכן השיחה בינו לבין הנהלת החברה.

תגובתו של מיכה לוי, מנהל חברת אוירובט, משתנה מיום ליום. כאשר ביקשתי את תגובתו לראשונה, השיב שלא ידוע לו דבר: „אצלי בספרים אין כל סימן לכך שביקרת בכלל במטוס. אבל בוא ניפגש, ואז נשוחח." עד מועד הפגישה, שינה את גירסתו: „הטייס שנתן לך את המטוס צפוי לפיטורים."

ברגע האחרון החליט מיכה לוי על הגירסה השלישית: כי כלל איננו רוצה להגיב. ניתן היה אולי להבין את אי רצונו זה, נוכח העובדה כי חברת אוירובט זכתה לאחרונה לכותרות שמנות בעיתונות.

שטח מסוכן

כאן מריצים את המנועים. בגלל הדף הפרופלור, דופקות אבני החצץ את גוף המטוס. דפיקות אלה גורמות לבלאי עצום של המטוסים. בעייה אחרת: האדמה איננה כבושה. בחורף יש בוץ ושלוליות, והשטח רחוק מלהיות מישור, כנדרש.

✶

ד' לפני זמן לא רב, ניהל מיכה חברת משאיות להובלה. החברה פשטה רגל, ולוי הפך את תחביב הטייס שלו — למקצוע. הוא הצליח להתנער מהשותפים הקודמים של אוירובט, אבי המאירי, כיום טייס בארקיע, ודני רגב. שותף אחר בחברה, אבי וינר, עזב את חברת אוירובט עם כניסתו של לוי. לאחרונה, הצליח לוי לצרף משקיע חדש לחברה.

אוירובט התפרסמה בגלל שלושת התאונות שאירעו לה בחודשים האחרונים. התאונה הראשונה היתה לפני תשעה חודשים, ובה נהרג בנו של מנכ"ל

רשלנות וזילזול בנוהלים שולטים בשדה־התעופה המרכזי של התעופה הפרטית - למרות שרשרת התאונות שהגיעה השבוע לשיאה

עלית, מרק מושביץ. תאונה שנייה אירעה מיספר חודשים לאחר מכן, כאשר נפל מטוס שבו ערך מיכאל חלמיש, בוחן־טייס ממינהל־התעופה מיבחן לחניך. שניהם נפצעו קשה. בתאונה שלישית, בשבוע שעבר, היו שני הרוגים: יחיאל טופרובר (27), נווט בעל רשיון טייס פרטי, שהשקיע ב־

(המשך בעמוד הבא)

מגרש הכלבים

התפקיד העיקרי של האמבולנס בשדה התעופה בהרצליה הוא לרדוף לפני כל המראה, אחרי הכלבים המטיילים על המסלול.

סכנת מוות

„אבן זאת עלולה לגרום לתאונה חמורה," מזהיר יחזקיהו מרום, טייס בחברת „כנף". רבות מהן על המסלול.

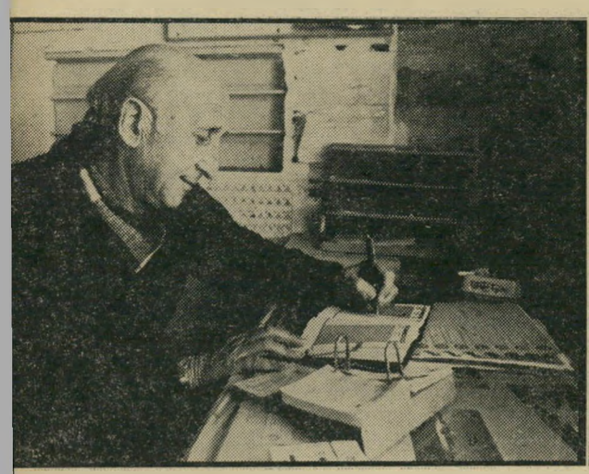

נקודה קטלנית

„פגיעה של המטוס בנקודה זו עלולה להיות קטלנית — וזאת בלי להזכיר כבר את הנזק לצמיגים," מזהירים הטייסים. מי הגשמים סחפו את הקרקע ליד המירצפות, גרמו לבור בעומק 10 ס"מ.

נדודי שינה

מנהל השדה בהרצליה, יהודה למל, לשעבר פקח טיסה בלוד, איננו מחסס לומר בגלוי: „אינני יכול לישון בלילה, בגלל מה שמתרחש בשדה. תעיד על כך אשתי."

שעות ספורות לאחר מיבצעו העיתונאי של כתב „העולם הזה", מינה משרד התחבורה, ועדת־חקירה

(המשך מהעמוד הקודם)

אוירובט סכום כסף, ושמואל טייס (50) מרמת־גן.

אחת הנקודות שוועדת החקירה, שמונה בעקבות התאונה האחרונה, תחקור, היא: כיצד זה יצא המטוס במזג־אוויר כה סוער?

שתי חברות התעופה הפרטיות הגדולות — כנף ויעף טוענות כי באותו יום הן קירקעו את המטוסים. כיצד אם כן המריא המטוס של אוירובט לדברי מיכה לוי, אף חברה לא קירקעה את מטוסיה.

כרגיל, לאחר שמתקבלים מהשירות המאזרולוגי נתוני מזג־האוויר, מחליט הטייס הראשי של החברה לקרקע את המטוסים, במידת הצורך. אך בחברות הקטנות קיים תפקיד זה, של הטייס הראשי, במידה רבה על הנייר בלבד.

בתחילה, ניסה מיכה לוי להתנער מאחריותה של חברת אוירובט בטענה שלמעשה היה המטוס שייך לשני הטייסים שנהרגו. אולם בדיקה קלה הוכיחה שלא רק שהמטוס היה רשום על שם אוירובט, אלא שמדריכי הטייס של החברה אף נהגו לתת שיעורי־טייס במטוס זה.

לא כך התקנות של חברות התעופה הפרטיות זכו להגיע לכותרות. לפני כמה חודשים נאלץ מטוס של אוירובט לנחות נחיתת אונס על כביש במדבר סיני. לוא היתה הטיסה מתבצעת בשעות הלילה, היתה הטיסה עלולה להסתיים באסון. דני הולנדר, הטייס באותה טיסה — הגדיר את הנחיתה כנחיתת זהירות. סיפר לי הולנדר: „היה לי חשש שלא אוכל להגיע לאילת עם כמות הדלק שהיתה לי. היה נדמה שמד־הדלק איננו נכון, לכן נחתתי."

בגלל נחיתת הזהירות שלו נענש הולנדר על־ידי מינהל התעופה האזרחית. העונש לא פורסם. הולנדר מוכן להגדיר אותו כ„עונש קטן".

לדברי טייסים אחרים, נחת הולנדר בגלל חוסר דלק — כלומר בגלל רשלנות מציד. וכיצד הצליח להמריא לאחר מכן? אותם טייסים טוענים, כי הולנדר שאל דלק מרכב שעבר שם — למרות שאסור להשתמש במטוסים בדלק מכוניות. הולנדר ואנשי אוירובט מכחישים גירסה זו.

גם המועד שבו נמסרה ההודעה על המקרה למינהל התעופה האזרחית היה מעבר לגדרש בחוק.

אוירובט איננה החברה היחידה שבה קורות תאונות. הסטטיסטיקה מוכיחה, כי דווקא החברות הקטנות יותר, מחזיקות בשיא התאונות. לא רק באופן יחסי, אלא גם במספרים מוחלטים.

את הסיבות לכך: מחסור בכוח אדם. מינהל התעופה האזרחית דורש שלחברה יהיה טייס ראשי, קצין מיבצעים, ובמידה והחברה עוסקת גם בהדרכה — גם מדריך ראשי. אסור שהטייס הראשי והמדריך הראשי יהיו אותו אדם.

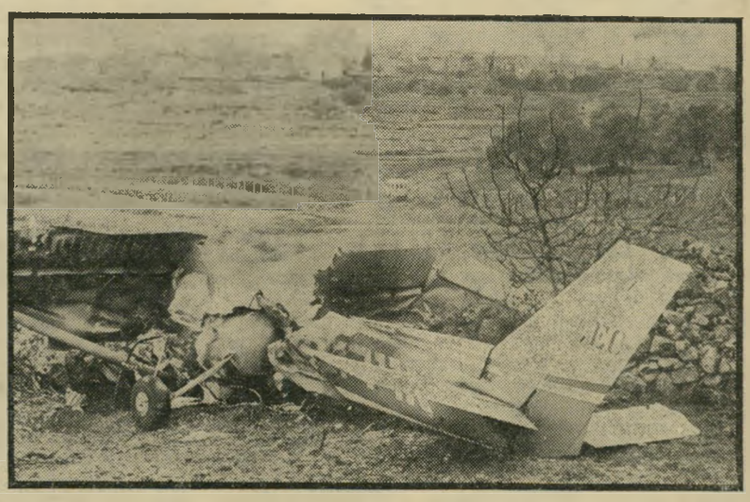

עדות המטוס זהו מטוס ה„סנה" של חברת „אוירובט", שהתרסק בשבוע שעבר בהרי יהודה. בתאונה אחרונה זו נהרגו שני הטייסים, שמואל טייס ויחיאל טופרובר. בעיקבות התאונה הוקמה ועדת חקירה.

כמעט כל החברות עוסקות גם בהדרכה — אך מתח הרווחים שלהן איננו מאפשר להן להחזיק צוות כה גדול. התוצאה: החברות מסרו למינהל שמות של קציני מיבצעים, טייסים ראשיים ומדריכים ראשיים המשרתים אצלן רק להלכה.

עד לאחרונה, העסיקה אחת החברות בראש המשרד שלה בהרצליה פקידה חסרת כל מושג בטיס: פקידה זו היתה אחראית להשכרת מטוסים, לווידוא כי הבדיקה היומית מתבצעת, ועוד.

אולם לא רק חברות התעופה אשמות במצב הבלתי נסבל בתעופה האזרחית הפרטית.

בגלל קירבתו של שדה־התעופה בהרצליה לכפר־שמריהו, הוציא בית־המשפט העליון, לבקשת התושבים, צו האוסר כיסוי המסלול באספלט ובניית כל מיתקנים שהם בשדה. עקב הוראה זו, טוענים בעלי החברות והטייסים, נגרם למטוסים נזק בל ישוער, שלא לדבר על הצד הבטיחותי.

גם מינהל התעופה תורם את חלקו: בשדה השלישי בחשיבותו אחרי לוד ושדה דוב אין מדרוזות. המינהל קנה אמנם אחד, לפני שנה וחצי — אך מאז הוא שוכב באחסנים. את עוצמת הרוח מודדים הפקחים בשדה לפי טביעת עין.

מה דוע לא הורכב מד־רוח? הילל תור, סגן־אלוף שהשתחרר לא מזמן מחיל־האוויר ומונה למפקח שדות התעופה במינהל התעופה האזרחי: „לצורך הרכבת המד־רוח, היה צורך בחפירת תעלה שתחצה את השדה ושלתוכה יוכלו להכניס צינורות. היה צורך להפסיק את הפעילות השוטפת של השדה, לכן נמשכה העבודה זמן כה רב. חיכינו עד אשר נסגר השדה לצורך שיפוצים, לפני חודש וחצי. אז ביצענו את החפירה והעברנו את הצינור."

„מדוע אי אפשר היה לחפור בלילות, כמקובל כאשר אי אפשר לסגור עורק תנועה בשעות היום?"

„אין לנו כח־אדם, כדוגמת עיריית תל־אביב, על־מנת שנוכל להכריח אותם לעבוד בלילה."

„ומדוע כעת, חודש וחצי לאחר שהצנרת הונחה כבר — לא הוצא המד־רוח מהארגזים?"

תור: „ממתינים שהמסגר יוכל לגמור את העמוד, שעליו יותקן מד־הרוח."

כמי? שנחת אי־פעם בשדה הרצליה זוכר את הקפיצות הנוראיות. השדה מכוסה כורכר, ומשובץ אבנים בגדלים שונים, חתיכות פח וגופים זרים אחרים — כמו כלבים. הכלבים, המסתובבים להנאתם במרכז המסלול, שייכים בחלקם לעובדי השדה. לפני כל המראה ונחיתה, כאשר פקח־הטיסה רואה כלב על המסלול, הוא שולח את האמבולנס כדי לגרשו.

מסביר תור: יש לנו את התקציב של 300,000 ל"י כדי לבצע את הזיפות של המסלול. אבל הצו של בית־המשפט מונע מאיתנו לבצע את העבודה. עשינו כל מה שיכולנו לפני חודש וחצי הרחבנו את המסלול."

מחדל אחר: בתאונה האחרונה, נחת מטוסו של דני מושביץ במרחק כשלושה מטרים ממגדל הפיקוח. ליד המגדל מותקן מיכל דלק מטוסים, ולידו, המוסך של חברת יעף. מתחת למגדל — משרדי הנהלה. לוא היה מטוסו של דני מושביץ נופל על המיכל — קשה לתאר מה היה קורה.

אנשי מינהל התעופה לא מצאו לנחוץ להחליף את מקומו של מיכל הדלק, יהודה למל טוען שאי־אפשר לבצע את השינוי בגלל הצו של עיריית הרצליה. אולם לדעת אחרים, העברת המיכל למקום אחר איננה „בנייה" במשמעות שעליה דובר הצו.

מחדל חמור אחר: ביום שבת הופך השדה להיות מגרש משחקים לכל ילדי השכונות הסמוכות. אנשי השדה אינם מטריחים עצמם להרחיק את הילדים. הילדים משחקים ממש מתחת לאפם של הטכנאים הממריאים. אנשי המינהל טוענים שהדבר איננו בדיוק כך, אך כל מי שהיה אי־פעם בשדה, ראה את הסכנה במו עיניו.

מי יד כאשר נודע הסיפור כיצד שכרתי את מטוס חברת אוירובט, הקים יהודה רבין, ראש מינהל התעופה האזרחית, ועדת חקירה לבדיקת העניין.

כיצד הוקמה הוועדה עוד לפני פירסום הכתבה בעיתון? בכל ארץ אחרת, בתקרית מסוג זה, היתה החברה עצמה פונה למינהל התעופה האזרחית, מודיעה לו על אשר התרחש. לא כן אצל חברת אוירובט.

טילפנתי ללישכתו של יהודה רבין, ראש המינהל, וביקשתי תגובה על המקרה. רבין לא היה בלישכתו. זה היה ביום חמישי האחרון, בשעה 11 לפני הצהריים.

ביקשתי מהמזכירה להעביר לרבין את הנושא עליו ברצוני לשוחח.

פחות משעתיים לאחר השיחה, התקשר יהודה רבין עם ארי אלוף, ראש מחלקת המיבצעים במינהל התעופה האזרחי ולשעבר קברניט באל־על, ועם ד"ר אליהו מרגליות, מרצה למשפטים ואיש המחלקה המשפטית במשרד התחבורה, מינה אותם כוועדת־חקירה שתחקור את אמיתות האסון שמותי.

הוועדה מונתה על־ידי ראש מינהל התעופה לפי חוק ועדות חקירה סעיף 10 ב. חקירה מעין זו ממנים כאשר יש חשד של הקרית. „תקרית", בהתאם לחוק, מתרחשת כאשר יש חשד שבעל רשיון מפעיל לא פעל כראוי.

מרבה ההפתעה, נודע לוועדת החקירה לראשונה רק מפי (הנחקר הראשון היה שמעון כנען, הטייס שמסר לי את המטוס) כי ערכתי שני רישומים בספרי חברת אוירובט — האחד בספר הפעילות של החברה, והשני בספר המטוס לפני ההתנעה.

בסמכות הוועדה, בתום החקירה, להעביר את המימצאים שלה למשטרה, לשלול

הכתב מעיד כתב „העולם הזה" אריק לביא (במרכז, מזוקן) מעיד, במשרדי המערכת, בפני ועדת החקירה שמינה משרד התחבורה כדי לברר כיצד קיבל אדם חסר רשיון מטוס לידיו. חברי הוועדה: משמאל, עו"ד ד"ר אליהו מרגליות, מימין ראש מחלקת־מיבצעים במינהל התעופה, ארי אלוף.

את רשיון המפעיל של החברה או להגיע אל כל מסקנה אחרת. על הוועדה גם לתת המלצות לראש המינהל, לאחר מימצאיה.

לא עברו שעות רבות מאז ביקורי, ובשטח שדה הרצליה הוטל משטר חרום. ספק אם בעת מלחמת ששת הימים היה שדה הרצליה כה סגור כפי שהיה לאחר ביקורי בשדה.

כל התנועה הועברה דרך השער הישן של השדה. דרך השער השני, שנפתח לאחר השיפוצים בשדה, לא הורשה לעבור איש. לשומר מוריס ניתנה הוראה שרק בעלי תגים מיוחדים יורשו להיכנס. נהג האמבולנס הפסיק לרדוף אחרי הכלבים. תפקידו החדש, כפי שהסביר לי ביום שבת האחרון: „להסתובב הלוך וחזור בשדה ולדאוג שאף אחד לא ייכנס." על עובדי השדה נאסר לשוחח עם זרים, שיש חשד לגביהם שהם עיתונאים. ילדי הרצליה והסביבה, שבוא כהרגלם לשחק בשדה, גילו שהם יכולים להתבונן במטוסים רק מבעד לגדרות.

נראה היה, כי לפחות בעתיד הקרוב, לא יוכל עוד כל פרייאר לטוס. לפחות, לא בלי רשיון.

קולנוע

כוכבים

מרגיזים את

ג'והן ויין

ג'והן ויין, כידוע לכל מי שמתעניין ולוא מעט ברקע הפוליטי של כוכבי הוליווד, הוא איש הימין הקיצוני שתמך בגולדווטר וצידד במלחמת ויאט־נאם עד כדי כך שהיה האדם היחידי באמריקה אשר הפיק סרט המפאר מלחמה זו, הכומתות הירוקות.

אלא שהימניות אינה תכונה חדשה אצל ויין. הוא עיקבי בהשקפתו כבר שנים רבות, וכבר בימי מקארתי היה חסיד גדול של צייד האדומים וחשיפתם בציבור בתוספת גירוש מומלץ מן התעשיה. כך, למשל, התגאה פעם ויין בראיון לירחון פלייבוי כי הוא זה שגירש את קרל פורמן, התסריטאי של בצהרי יום מהוליווד, ובאותו ראיון עצמו כאשר נשאל לדמויות הנערצות עליו, הזכיר בראש הרשימה את סר וינסטון צ'רצ'יל.

ויין מכה. ומה רוצה הגורל?

פורמן המגורש מגיע לאנגליה, זוכה שם לכבוד ולתהילה, מביים סרטי קופה כגון המנצחים ולחופש נולדה, מפיק סרטי קופה גדולים עוד יותר כמו תותחי נברון והופך תוך שנים מעטות לאישיות רצוייה ביותר בממלכה הבריטית. לכן, כאשר הגיע הזמן להסריט את חיי צ'רצ'יל הצעיר, היו כולם מרוצים מן העובדה שפורמן נטל על עצמו את המשימה.

מה חושב על־כך ויין? איש לא מעז לשאול אותו, כי כידוע כשהוא מתרגז הוא מכה, ומכה של ג'והן ויין...

תדריך

תל־אביב

*** **הלחישה שביב** (פאר, צרפת) — סרט מעודן המשחזר שלבי התבגרותו של נער במשפחה בורגנית, בצרפת לפני כחמש־עשרה שנים. מבויים היטב על־ידי לואי מאל, משוחק ברגש על־ידי לאה מאסארי.

*** **העין האכזרית** (גת, ארצות־הברית) — הבמאי־צלם האסקל וקסלר משלב בהצלחה תעודה עם עלילה, בסרט המתאר הלך־רוחות שהתלווה לפורענויות הוועידה הדמוקרטית בשיקאגו, 1968.

*** **קוראים לי טריניטי** (אסתר, איטליה) — מערבון מצחיק מאוד על שני וירטואוזים העושים חוכא ואיטלולא מכל רוצחי ואקדוחני המערב הפרוע. בלתי־הגיוני אבל משעשע אפילו נשים.

** **הטוב, הרע והמכוער** (מוגרבי, איטליה) — עוד מערבון, הפעם במימדי ענק, שבו מדגים הבמאי סרג'יו לאונה את כל מה שהוא יודע. אילו היה מקצץ יותר, היה הסרט טוב יותר, אבל זה לא הפריע אף פעם להכנסות הקופה.

**** **דקאמרון** (סטודיו, איטליה) — פאזוליני מציג את גירסתו האישית מאוד לסיפוריו הסאטיריים של בוקאצ'יו בסרט המרגיז היום, בדיוק כפי שהרגיז בוקאצ'יו או, את כל המתחסדים למיניהם. כדאי לראות.

** **החטופה** (תל־אביב, ארצות־הברית) — סרט פשע על חטיפת בת מיליונרים ועל אהבתו של חוטף מופרע אליה. אימים הנוטים בדרך כלל להגזמה, אבל עבודה טכנית ממדרגה ראשונה. הבמאי: אלדריץ'.

ירושלים

**** **7 כיות ל־7 אחים** (ארנון, ארצות־הברית) — אחד הסרטים המוסיקליים המוצלחים של הוליבוד. פיזמונים וכוריאוגרפיה ממדרגה ראשונה. כדאי לראות.

*** **האדם השלישי** (ירושלים, אנגליה) — מתחון מתרחש בוינה של אחר מלחמת־העולם־השנייה. מרתק, על־אף שנעשה לפני כ־25 שנים. עם אורסון וולס, ג'וזף קוטן וטרבור הוארד.

חיפה

*** **פאטון** (גל־אור, ארצות־הברית) — ביוגרפיה אינטליגנטית של הגנרל האמריקאי הנודע, המנסה להראות את צדדיו החיוביים והשליליים גם יחד. משחק מבריק של ג'ורג' סי סקוט. המון אוסקרים.

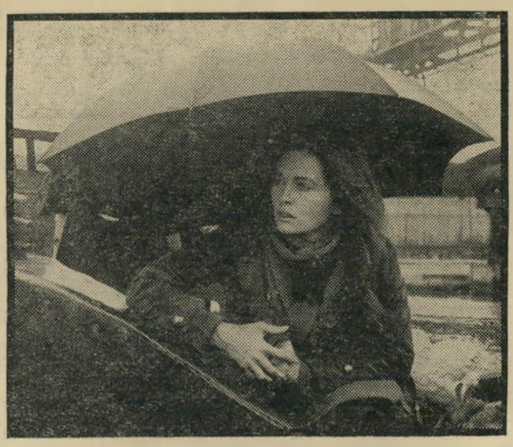

היופי הנופשיר את הנותח

מתח

1 מצויין
2 טוב
3 נכה
4 חלש
5 רע

הבית בצל העצים (גורדון, תל־אביב, צרפת) — זהו סיפור־מתח על רקע ריגול תעשייתי. מדען אמריקאי, המתגורר בפריס עם שני ילדיו ואישתו התימהונית במיקצת, הנוטה להפליג ביוזמות של רגע אחרון ולא לזכור, תמיד, את מעשייה. תכונה זו מנוצלת היטב על־ידי קבוצת־לחץ, המנסה לסחוט מן הבעל אינפורמציות סודיות, למרות רצונו.

רנה קלמן, במאי המסוגל בהחלט להטיל את הדמויות בסרטיו לתוך אימה עיוורת („נוסע עובר בגשם", „כלוב האהבה", „לעין השמש"), עושה כמיטב יכולתו כדי לנצל את כל הזדויות העומדות לרשותו בתסריט. אלא שלמרבה הצער, התסריט של סידני בוכמן ואלינור פרי („רעייתו של פרק נפרי") הוא שקוף יתר על המידה, המצבים בהם מוטלת גיבורת הסיפור הם כפויים, ועצם העובדה שהצופה יכול להקדים ולדעת את מה שקורה על הבד הרבה לפני הדמויות עצמן אינו עוזר כמובן לאווירת מתח.

לעומת־זאת, אי־אפשר שלא להתפעל מן היופי האסתטי הבלתי־רגיל של הסרט. צילומיו של אנדראס וינדינג יוצאים מן הכלל, בין אם זו סצינה ביתית־משפחתית או טיול בספינת־נהר על הסינה המערופלת. קלמן בונה כל צילום וצילום בדקדקנות של צייר, וזה בהחלט חג לעיניים. אם נצרף לזאת את נוכחותה של פיי דאנאוויי, שקיסמה האישי קורן מן הבד עד כדי כך שהוא מקלקל את המתח (מי יכול להאמין שיש משהו פגום ביצור כזה?) מתקבלת התוצאה, כסרט שיפה לראות אפילו אם אינו תמיד מעניין לראות.

פיי דאנאוויי: קסם וזכרון חלש

הבושי לבן מדי

פלי־לי

1 מצויין
2 טוב
3 נכה
4 חלש
5 רע

בלש ושמו שאפט (סינרמה, תל־אביב, ארצות־הברית) — גאוני המיסחר של התעשייה האמריקאית החליטו שהגיע הזמן לשלב שני גורמים מיסחריים מצליחים, מתוך הנחה שבמאמצים משותפים יצליחו עוד יותר: לכן לקחו את הסרט הבלשי, הפורח היום שוב, והוסיפו לו את הגורם הגזעי, שהוא כידוע מאוד באופנה, והתוצאה, סרט זה, שמבחינה מסחרית הצדיק בהחלט את עצמו.

השאלה היא אם המיסחר מצדיק את הכל. משום שאילו נמדד „בלש ושמו שאפט" רק על־פי העלילה הבלשית שבו, ספק אם היה מקסים כל־כך. בלש כושי פרטי (ריצ'ארד ראונדרטי) נישכר על־ידי מנהיג העולם התחתון הכושי בהארלם, כדי לשחרר את בתו, שנחטפה על־ידי המאפיה הלבנה. הדרכים בהם מתבצעת המשימה אינם מן המחוכמות ביותר, לא מבחינה בלשית, ולא מבחינת הניתוח הפסיכולוגי של הדמויות שבדרך.

כביטוי להיתנגשות הגזעית באמריקה, אין ספק שהסרט משקף את הבילבול הקיים ביחסים אלה, ואת חוסר הישע של לבנים ושחורים גם יחד. שאפט עצמו, גיבור הסרט, הוא כושי הנאה בכושיותו, אבל נחשד על־ידי קיצוניים שחורים שהוא לבן מדי, ועל־ידי קיצוניים לבנים שהוא שחור מדי. הוא מנצל גופים פוליטיים לשימושו האישי כדי שבסופו של דבר יצליח, בעזרתם, להשאיר את הארלם תחת שלטון המאפיה הכושית ואת השאר בידי המאפיה הלבנה. סוף.

אווירת העולם התחתון של ניו־יורק מומחשת היטב בידי הבמאי גורדון פארקס, וכמה מן הצילומים מעידים היטב על עברו המזהיר במערכת העיתון „לייף" (כצלם צמרת). אבל הריקוד הבלתי־פוסק על שתי חתונות — פשע וגזע — יוצר חורים גם כאן וגם כאן. באמריקה, זה לא הפריע לאיש. אבל אצלנו זה לא אמריקה. איש לא יטען אחרת.

ריצ'ארד ראונדרטרי: שחור מדי

דייסה סקסית לחינוך

הומור

1 מצויין
2 טוב
3 נכה
4 חלש
5 רע

סקס לארוחת הבוקר (תכלת, תל־אביב, אנגליה) — פירסומאי פוזל ושלומיאל (מרטי פלדמן) הלבוש בחליפות מטורפות וחולצות מלמלה, אבל חוץ מזה הוא בחור נורמלי לגמרי, צריך לארגן מסע פירסום סקסי לדייסות־תינוקות מתוצרת סקוטלנד. ונוסף לכך, הוא צריך גם להסתדר עם אישתו, השייכת לחוג שמרני התוקף בחריפות את כל הפירסומות הסקסיות בטלוויזיה (וכשהן לא סקסיות מחפש החוג בקדחתנות משמעויות שאינן קיימות). ואם בזה לא די, יש לו גם בן, האוסף במקום בולים תחתוני־נערות.

כל זה יחד יוצר מצחיקון מטורף למדי המצחיק בעיקר בעשר הדקות הראשונות ואחר־כך מתחיל, בשקדנות רבה, לחזור על עצמו. פלדמן שולח שוב ושוב מבטים פוזלים ותמוהים לכל האיברים (איברים יש כאן בשפע, אם כי לא כולם גלויים לעין) מנסה „לחשוב מלוכלך" כפי שמייעץ לו חבר לעבודה, ולחעניק לדייסת הילדים בה הוא מטפל את התדמית הסקסית הנועזת ביותר.

עוזרים כנגדו בכל הדייסה הזו הנורווגית ז'ולי אדג', שהיא הפצצה התורנית של אנגליה, הקומיקאי האמריקאי שלי ברמן, שנראה שיגרתי בהחלט ליד פלדמן, וג'ודי קורנוול, כאשתו למודת־הסבל, של הפירסומאי, האוהבת יותר מדי כמרים יפי־תואר.

אילו היתה זאת תוכנית של חצי־שעה בטלוויזיה, ניחא.

פלדמן ואדג': פצצות תורניות

עליה
המסוגלים העולים
להרוס את ישראל?

זה התחיל כבדיחה, אך לאחרונה, התרבו הסימנים כי לפחות במקום אחד בעולם — בקרמלין — בוחנים בדיחה זו ברצינות: האם מסוגלים העולים מרוסיה, אם יוזרמו בכמויות מספיקות, להרוס את ישראל כמדינה דמוקרטית ועצמאית?

קוסיגין מקנג'. רמז לכך, כי הרוסים לפחות מודעים לשאלה, השמיע ראש־ממשלת ברית־המועצות, אלכסיי קוסיגין, בעת ביקורו האחרון בנורווגיה. כאשר נשאל, בראיון עם גדול עיתוני נורווגיה, אפטון פוסטן, על בעיית עליית יהודי ארצו לישראל, השיב, בשמץ סרקאזם: „לאחרונה חדלנו להרגיש, בברית־המועצות, במאמצים מיוחדים מצד ממשלת ישראל לקבל תוספת מהגרים יהודים־סובייטים."

בתשובתו זו, שלא זכתה לכיסוי בעיתונות הישראלית, הצביע קוסיגין על העובדה כי זרם העלייה הקל, ששטף בשנה האחרונה, כבר היה למעלה מכושר קליטתה של ישראל — מבחינה תקציבית, ביצועית, ובעיקר חברתית.

שינוי המפה. האם עשויים הרוסים להסיק את מלוא המסקנות, לפתוח את ברז העלייה במלואו?

מבחינתם, יהיה זה נסיון להרוג שלוש ציפורים באבן אחת: גם להיחלץ מהלחץ העצום של דעת הקהל העולמית, גם להיפטר מבעייה פנימית מעיקה, וגם להטביע את ישראל תחת גל שוטף — חצי מיליון, לדוגמה — של עולים מרוסיה, העשויים לשנות את כל המפה החברתית של ישראל, להטיל עליה מעמסה כספית שמעל כוחה, ולגרום למתחים פנימיים שאת סופם אין לשור.

ההערכות, כי בשנה הבאה ימשיך זרם העלייה מרוסיה ויגדל, נוטות להצביע על כיוון זה.

מוטב להישרף. במקביל, אין הרוסים מניחים בינתיים ידם גם מהקו המסורתי שלהם, המנסה לדכא את הרצון לעלות. בכתבה בשבועון הסובייטי, ביטאון המופיע באנגליה, סופר בשבוע שעבר על צרותיהם של יהודי גרוזיה שעלו לישראל. לאחר שהוא מפרט את סיבלותיהם בארץ — הפרת הבטחות, חוסר אפשרות להשיג מישרה ללא ידיעת עברית, ומצוקות אחרות — מגלה הכתב: „למהגר מרוסיה, ארץ־ישראל היא עולם מתוך העבר הרחוק, שנמחק ברוסיה עם המהפיכה. היחסים השוררים שם בין אדם לרעהו הם ריאקציונרים ונצלניים. רק הכסף מדבר שם."

הוא יודע לצטט אחדים מהעולים. „למי שנולד בברית־המועצות, החיים בישראל הם בלתי אפשריים," כותב אחד א. ספקטור מיזור. „לוא היה כאן הכל עשוי זהב, גם אז הייתי רוצה לחזור לרוסיה," עונה לו אחר, מישה נאניקשווילי, ש„מכר את כל רכושו כדי לרכוש כרטיס טיסה בחזרה לרוסיה."

הגדילה מכולם איזו לאה אבראמס מתל־אביב, שהכריזה: „יותר טוב להישרף במחנה־ריכוז, מאשר לחיות כאן."

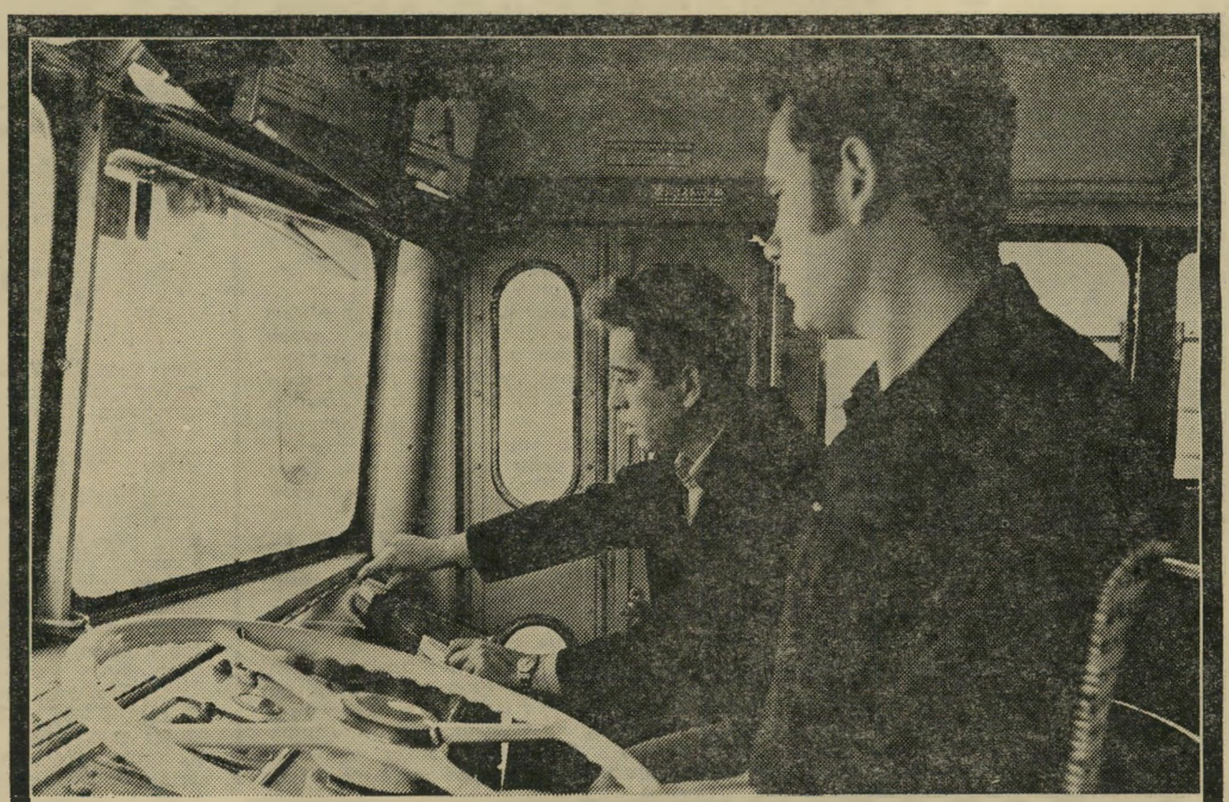

דחף

ארוכה הדרך להגה האוטובוס...

קשה לקבל רשיון נהיגה באוטובוס, אך קשה הרבה יותר לקבל רשיון נהיגה באוטובוס של "אגד". כי גם נהג מנוסה וותיק, המבקש לעבוד ב"אגד" חייב לעבור קורס השתלמות מיוחד בבית־הספר לנהיגה של הקואופרטיב.

הדרישות שלנו מנהגינו חמורות ביותר, אך התוצאות שאנו משיגים מצדיקות אותן.

מי שעבר בהצלחה את בית־הספר לנהיגה של "אגד" - אפשר לסמוך על נהיגתו ולהפקיד בידו אוטובוס על נוסעיו!

זהו אגד

חתונה בגלל אסטרולוג

מי אמר שהרומנטיקה נגמרה בארץ? אם תשאלו עליה את צפירה קינן, היא תצחק מכם. כי סיפורה של צפירה, גרושתו של רופא ואם לילד, הוא ללא ספק סיפור רומנטי בקנה־מידה ישראלי.

הסיפור מתחיל לפני שלושה חודשים. לארץ הגיע אז מדרום־אפריקה בני בוסטון, שעליו ועל כמותו חולמת כל אמא יהודיה כחתן לבתה. בן 30, יפה תואר, בעל שרשרת בוטיקים בדרום־אפריקה וחשבון שמן בבנק. ידיד משותף הפגיש בינו לבין צפירה, עשירה בזכות עצמה, או יותר נכון בזכות הירושה שהשאיר לה אביה.

שני היפים העשירים בילו יחדיו יום וחצי משגע, אחריו נאלץ בני לחזור ל־דרום־אפריקה. מאז לא חדל לשלוח טלג־רמות ולהתקשר טלפונית לארץ: „הת־אהבתי בך. בואי לכאן.״

המיברקים והטלפונים עשו משהו ללב של צפירה. היא נסעה לירושלים כדי להתייעץ עם עורך־הדין אייל בקר, שבנוסף לעיסוקיו המשפטיים הוא מת־עסק גם באסטרולוגיה ומייעץ לידידיו ה־קרובים, בנושאים שונים.

האסטרולוג־עורך־הדין חשב וחשב ויעץ לצפירה לקנות כרטיס ולנסוע לדרום־אפריקה. היא נסעה ובמשך חודשיים הכירה מקרוב את הרקע של בני. לפני שלושה שבועות חזרו השניים לארץ ב־לווית חברים ובני־משפחה של הארוס.

החתונה נערכה ברבנות בתל־אביב כשצפירה מופיעה בחליפה ורודה ובני ב־חליפה שחורה. אחרי החופה עברו הקרו־אים, 120 במיספר, למסעדת קסבה שנס־גרה לצורך האירוע לארבע שעות של זלילה כדת וכדין.

סיכם את המאורע הבמאי הילל נאמן, ידיד קרוב של הכלה: „זו הפעם הראשונה שצפירה עומדת לפני גבר והוא לא עומד לפניה.״

צפירה קינן

משפחה שכזאת

בעלת הפאב **פרדריקה סגל** רגילה לאנשים חשובים שמבקרים אצלה. אבל כששמעה שהבמאי היהודי הנודע **אוטו פרמינג׳ר** עומד לבקר במועדון, התרגשה במיוחד.

למה? מפני שפרמינג׳ר הוא לא סתם במאי מפורסם. הוא גם קרוב־משפחה של פרדי. וכשפרדי היתה ילדה קטנה, סיפרו לה הוריה כי הבמאי הוא בן־דודה. אמא של האבא שלה והאבא שלו הם בני־דודים. זה לא בדיוק בני־דודים, אבל זה באמת פרט קטן.

כשאוטו נכנס לפאב, ניגשה אליו הקרובה והסבירה לו מה בדיוק היחסים המשפחתיים שלהם. פרמינג׳ר התלהב מהראיון והזמין את קרובתו לרקוד. תוך כדי ריקוד התעניין: „את נשואה?״ כששמע שכן, שאל: „בעלך כאן?״ כשנענה בחיוב, קיבל התקפת קינאה משפחתית, ועזב את פרדי על בימת הריקודים ובלי מילת התנצלות חזר זועף וחפוי־ראש לשולחנו.

על זה נאמר: קרובים גידלתי והם פשעו בי.

הלב של עדנה לב

מה יותר טבעי מזה שזוג המסתובב שלוש שנים ואינו מתחתן, מעורר את הלשונות הרעות מתרדמתן.

זה מה שקורה בשבועות האחרונים לזו־מרת הפופולרית **עדנה לב** ולחברה מזה שלוש שנים השחקן **יהודה ברקן**. מלח־שים שהם נפרדו.

זה שמלחשים, זה באמת טבעי. ככה זה כשהופכים למפורסמים. והם מפורסמים. הם הצליחו מאוד בקאריירות האמנותיות שלהם.

יהודה ברקן

עדנה, זמרת מצליחה, גרה בדירה מש־לה ועונדת על אצבעה טבעת שקיבלה מיהודה עליה חרוט שמו.

יהודה, שחקן מצליח, מתגורר בדירה עם **ששי קשת** ו**מני פאר**. השלושה שכרו את דירתה הגדולה של **עליזה דגן**, גרו־שתו של האמרגן **דני דגן**. לכל שותף בדירה יש חדר לעצמו ובמרכז הדירה מו־צב שולחן ירוק המיועד למשחקי קלפים עליזים.

מלבד זאת מסתובב כל אחד מהם תקו־פה ארוכה עם חברה קבועה, אך הם לא מזדרזים להתחתן.

כששאלתי את יהודה, שניכווה כבר פעם בנישואים, והמתכונן להשתתף ב־שלושה סרטים, האם יש אמת בסיפורים על פרידה מעדנה, השיב כשהוא צוחק צחוק שובבני: „אני אוהב את עדנה מאוד.

עדנה לב

כל השמועות צצו כנראה בגלל שערב או שניים יצאתי בלעדיה כי היא היתה בסי־בוב הופעות. אני מוכן לגלות לך סקופ רכילותי: אנחנו עומדים להתחתן ויש לנו כבר תאריך לחתונה.״

שיהיה במזל־טוב.

משחקים אסורים

איפה, איפה הן הנערות היפות של דיזנגוף בשבועות האחרונים? אם תש־אלו את נער הזוהר התל־אביבי, ה־סטודנט **משה פרי**, הוא יגלה לכם.

בסוד, כמובן.

למשה, יחד עם עוד חבר נוסף ב־ברנג׳ה, יש דירה גדולה בתל־אביב. להם לבד, מפני שהוריו של משה נסעו לדרום־אפריקה והשאירו לו את הדי־רה. וכשיש דירה — יש מסיבות. וכ־שיש מסיבות — יש חתיכות־דיזנגוף. גם חתיכים.

בין המשתתפים הפעילים בולט ה־סטודנט למשפטים בן ה־22 **נתי סטר ליאר**, הנחשב לאחד ממקורות המ־שיכה של חתיכות אוניברסיטת תל־אביב ושל נערות זוהר כ**ציפי לוין** ודומות לה.

נתי, שמלבד היותו מקור משיכה, הוא גם ממציא, החליט לגוון את המ־סיבות של החבר׳ה. ההמצאה האחרונה שלו בשטח הבידור, הוא יויו חשמלי שבשעה שמקפיצים אותו הוא נדלק ונכבה בעזרת סוללות. היויו כבש את המסובים, וזכל הזדמנות הם מכבים את האורות ומשחקים בו.

ואתם יכולים לתאר לעצמכם מה קורה כשמתחילים לשחק בחושך.

ציפי לוין ונתי סטוליאר

מנוחת הכוכבת על חוף הים

ערב סילבסטר הגיעה נערה נמוכת קו־מה לדוכן הקבלה של הקראונים באילת ואמרה בבישנות לפקיד הקבלה: „שלום, הזמינו בשבילי מקום כאן. שמי אסתר רייכשטט.״

הפקיד עיין בניירות שלפניו, ואמר: „כן, את רשומה.״

כך, בשקט ובצינעה כשהרדיו אינו פוסק מלשדר קטעים מהקונצרט שלה בהיכל התרבות, הגיעה לארץ הזמרת שאפילו מתחריה ומתחרותיה טוענים כי היא אחת הזמרות הטובות בעולם, **אסתר עופרים**.

ומאז שהיא הגיעה, היא נמצאת באילת ומתבודדת יחפה על החוף בחברת קומץ ידידים שהביאה עימה מחוץ־לארץ. וכדי שלא תיפגם השלווה, ואסתר תוכל לשיר לגלי הים, מסתובב בסביבה אמרגנה **עדי סמל** המרחיק את הסקרנים ואת העי־תונאים שרוצים לשאול את אסתר מה שלום בעלה לשעבר **אבי עופרים**.

מאחורי ההווי המפתה והזוהר של חיי חופש ועצמאות

מסתירה הסטודנטית הישראלית עולם של חיסכול, לבטים ובדידות

ער שחור כפחם גוזש על הכתפיים. פסיכולוגיה ואנגלית שנה רביעית. סטודנטית בסוף הדרך. זהו ספורה:

בעצם רציתי להפגין משהו, בשעה שעזבתי את הבית ואת האוניברסיטה בתל־אביב, כדי לגור לבד. מרד? עצמאות? מסתבר שקשה למרוד כשההורים מסכימים, ואפילו תומכים מבחינה כלכלית. הפיתוי של נוחיות היה גדול מדי לגבי.

אני מניחה שהייתי צעירה נורמלית: רומנטית, תמימה, בורגנית קטנה עם סימפטומים של נטייה למרדנות, תוספת של ציניות, בלגן נפשי ומרוכזת מאוד בלבטי האישיים.

האם השתניתי במשך שלוש השנים בירושלים? את תמימותי ואת בתולי הסקפקתי לאבד. רק הרומנטיקה היא מהלה כרונית שלא עברה. וגם הלבטים וחיפוש הזהות. מה שבטוח הוא, שלא נהייתי עצמאית יותר. ירושלים הפכה להיות במה למשחק בעצמאות. כשההורים „לא מתערבים,“ אבל מצליחים, בדרכם המיוחדת, „למשוך בחוטים.“

■ ■ ■

ב שנה הראשונה גרתי ברחביה, בחדר שכור. בעל הבית שלי היה אלמן מזדקן. איתי בחדר גרה בחורה שהיכרתי באמצעות מודעה. היא היתה אחרי עשרים ולהוטה להינשא. הרבה נושאים משותפים לא היו לנו איפוא, שכן אני חיפשתי את חיי הסטודנטים, שעליהם שמעתי כל־כך הרבה. חיפשתי מאבקים אישיים, מסיבות פרועות, יצרים ואהבות. גם הלימודים היו חשובים. אבל תהליך הלימוד הוא תהליך שיגרתי, ואילו אני, בטוחה ביכולתי האינטלקטואלית, חיפשתי את היידע שבא מתוך התנסות אישית.

וכך הייתי הולכת כל יום לאוניברסיטה, מתלבשת יפה, ומשתוקקת מאוד ליצור קשרים ולהתיידד. זה הלך. אבל כשאני משחזרת עכשיו את אותה תקופה, נראה לי שהייתי בודדה למדי. לאט לאט התחלתי לתפוס, שאני גם משתעממת. היו בחורים, היו מסיבות, אבל הכל היה רדוד. התוצאה: למרות שהייתי בשלה כל־כך להרפתקאת־אהבים, נשארתי לא מאוהבת — ובתולה. אבל עדיין לא מיואשת, ועדיין תמימה ורומנטית.

■ ■ ■

ה בדידות בירושלים בולטת יותר מבכל מקום אחר שאני מכירה. (נו, וכמה אני כבר מכירה?) אולי היא בולטת כל־כך על רקע החלומות שמביאים אליה, ביחוד בשנה הראשונה.

בשנה הראשונה את מסתובבת לבד, מוצאת חברה לחיפושים. הלימודים, בהם חשקת כל־כך קודם, מתגלים במידה רבה כמירוץ אחרי ציונים. הרצאות רבות משעממות. יש לך תחושת תיסכול מעובדת היותך אחת מהרבה. מהרבה מאוד. חדשה.

ויש גם קפטריה. נראה לך שכולם מכירים שם את כולם, ורק אותך עוד לא מכירים. אם מבחינים במישהו, יש הזדמנות לפתח היכרות (ולדעת כמה הוא מקסים. כלומר — כמה אני נפלאה) אבל כולם נדמה, עסוקים בעצמם, ואני, מלכת הכיתה לשעבר, שעמדתי לכבוש תבל בסערה — פשוט הולכת לאיבוד.

החורפים הקרים בירושלים יכולים להיות חמים מאוד, או קרים מאוד. לאט לאט את מגלה, שהלימודים הם חממה, וחברה סטודנטיאלית היא אפילו מעייפת. יש לזה כינוי מדוייק בז'רגון של הבנות — חרות או חראים.

וישנה בעיית הגבר. הגבר תופס מקום גדול בחיי האשה. הוא עיקרי מדי בעולמה. הוא שיכול לשנות את גישתה לתבל, ו־אפילו למוג־האוויר.

■ ■ ■

ה דברים השתנו בשנה השנייה ל־לימודי. גרתי בדירת חדר עם חברה מהתיכון, שהגיעה לירושלים שנה אחרי. כעבור כמה זמן גם פגשתי את אהובי הראשון. היכרתי אותו בדיסקוטק, והתמסרתי לו בבוקר שאחרי ערב ההיכרות הראשון.

למה? קשה למצוא סיבה אחת ויחידה למעשה שאדם עושה. קצת משום שחייתי באווירה חופשית מאוד (או לפחות כך זה נראה כלפי חוץ). קצת בגלל שרציתי להתנהג בהתאם להשקפת עולמי, להתגבר בכוח על מעצורים שניקנו בשנים ארוכות של חינוך שמרני.

הייתי מאושרת מאוד באותה תקופה. גרנו יחד. נוכחותה של חברתי לא הפריעה לנו. הלילות עברו בשיטוטים ברחובות ירושלים העתיקה, במשחקי קלפים לאור נרות, בשמיעת מוסיקה, באולמות קולנוע חשוכים. בבקרים היינו ישנים. אין צורך, להדגיש שהלימודים נדחקו לקרן זוית.

כעבור כמה חודשים קרה הדבר, שכפי שאני רואה אותו היום, היה בלתי נמנע,

מרד הבתולות

המסתכל מבחוץ, רואה רק את הזוהר, העליזות, החופש מדאגות. מי שלא זכה מימיו ללמוד באוניברסיטה, אינו יכול שלא לקנא בצעירים והצעירות המבלים ארבע שנים של אושר, ללא דאגות פרנסה, מרחיבים דעת בנושאים המעניינים אותם, מסתובבים, אלגנטיים ומודרניים כפירסומות חיות בין בנייני־הפאר של הקמפוסים ברחבי הארץ.

וזוהרות מכל — הסטודנטיות. באווירה של חירות מינית וחברתית מלאה, אפופות ים של צעירים, הן יכולות לשמש נושא לקינאתה של כל ישראלית אחרת, הנושאת על כתפיה בעל, ילדים, ובית שיש לטפל בהם — או משתוקקת להגיע לכך.

אולם בשעות הערב המאוחרות, כשבחוץ משתולל חורף ירושלמי קודר, ובפנים החדר הקטן והחם המכוסה פוסטרים עליזים ומרדניים, מתפשטת האינטימיות — מוכנות הסטודנטיות העליזות לחשוף את ההיסוסים, הלבטים השאיפות והרומנטיקה שנמוגו — ובעיקר, את הבדידות והאכזבות.

■ ■ ■

„כ שהגעתי לירושלים הייתי בת 17 וחצי, לפני הצבא, בתולה וקצת נפחדת. היתה זו הפעם הראשונה שעזבתי את הבית, ואולי בגלל זה הפכה ירושלים להיות בעיני העולם הגדול, סמל העצמאות. מכיוון שהייתי צעירה, נראו לי כולם מבוגרים מאוד וחשובים מאוד.“

יעל שטיין *, היא בת 22, יפה, בעלת עינים חומות גדולות ושיי

* כל השמות בכתבה מוסווים.

„החופש המיני בין הסטודנטים הוא ביטוי לחוסר־ברירה.“

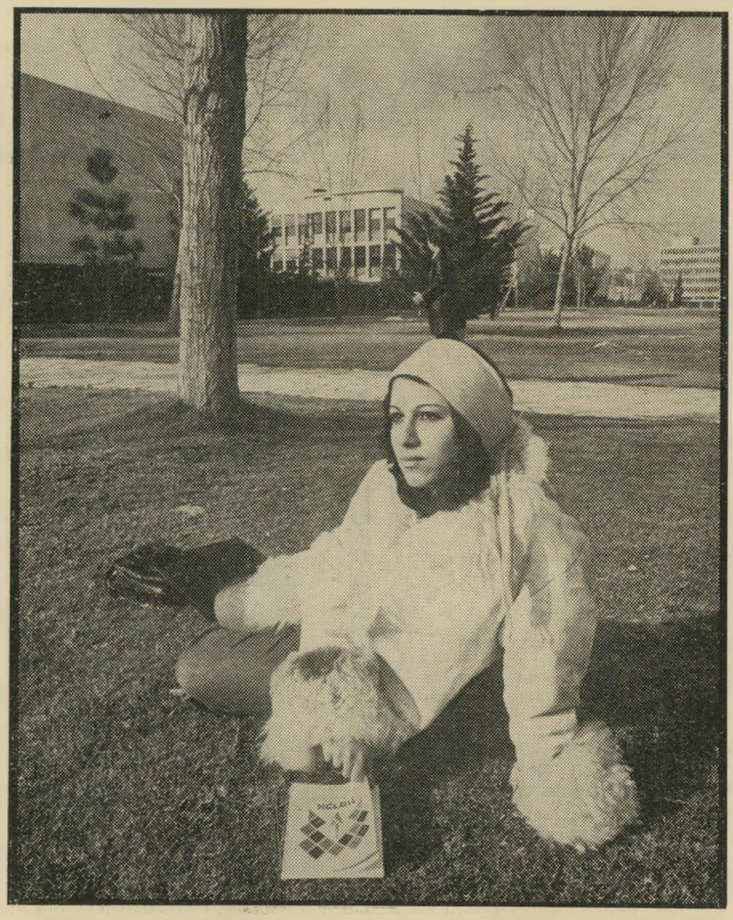

בדידות בקמפוס

סטודנטית בודדה במרחבי הדשא של הקמפוס הירושלמי. אלגנטית, זוהרת, מודרנית — אך האם גם מאושרת? למעלה: סטודנטית חייכנית באוניברסיטת ירושלים.

בצורה של היים בשלישיה. הוא שכב עם חברתי לחדר. הדבר נודע לי מפיו.

אחרי זה נמשכו החיים כסידרם. אלא שעכשיו היה ל ה בן זוג למיטה ולי לא.

■ ■ ■

ה משכתי לגור בחדר, וגם אם זה נראה מפליא, נשארנו חברות עד היום. בעיקר בגללי. לא רציתי להיכנע לקינאה. היו בעצם גם מניעים אחרים, מעורפלים יותר. היה משהו שהקסים אותי באותו מצב. לא, לא נרתעתי. דווקא נמשכתי לזה. חשבתי לעצמי: אלה הם החיים. כך זה נראה. גם בכיעור יש קסם.

הפרשה הסתיימה לקראת סוף השנה וה־יחסים עם הורי, שבמשך כל השנה הזו היו מתוחים (אלוהים יודע איך הצליחו, מביתם שבתל־אביב, לנחש את המתרחש בירושלים) התהדקו כבעבר. חזרתי ללימו־דים, והצלחתי לעבור את השנה בהצלחה. את החופש ביליתי אצל הורי.

בשנה השלישית התגוררתי שוב בדירת בית־הוריה. הן נפגשו במקרה, והתידדו. היום הן חברות טובות. שתיהן בנות 21, ומלבד תרבות אנגלית (שנה ראשונה) יש להן הרבה דברים משותפים: האהבה ל־ירושלים, המאפשרת להגיע לשלוות־נפש באווירתה המיוחדת וביופיה. הסתייגות מ־חברת הסטודנטים, והעובדה שהן מפרנסות את עצמן.

אביגיל ואיילה אינן מעורות בהווי ה־סטודנטיאלי. מרצונן. לדעתן, הסטודנטים הם חברה בורגנית מאוד, מובלטת מאוד, ולא מעניינת מאוד. „החבר'ה שמגיעים לאוניברסיטה בא־ם ללמוד מקצוע או למ־צוא חברה. הסטודנט שמגיע לכאן יודע מראש מה הוא רוצה, ולכן אינו פתוח לדברים חדשים. אין בזה כל רע, אבל אותי אישית זה לא מעניין," אומרת איילה. היא עצמה התגברה, לדבריה, על בעיית חיפוש הזהות וחוסר המנוחה מרגע שמצאה את האהבה — מחוץ לכותלי האוניברסיטה. אולם עד אז, היא מודה, היה לה די עצוב. החברה הסטודנטיאלית התגלתה כרדודה.

הכותל המערבי

קבוצת סטודנטים ליד „הכותל המערבי" של הקפטריה — מרכז העצבים של חיי החברה באוניברסיטה העברית בירושלים, בכל אוניברסיטה. התדמית של חיי חברה ערים ולבביים נכונה רק בחלקה. למרות האוסף המגוון של צעירים תוססים וחופשיים מדאגות, רבה גם הבדידות בקמפוס — בייחוד בין הבנות הלומדות בו.

חדר. הפעם — עם חברה אחרת מהתיכון, שהגיעה לירושלים אחרי שירותה הצבאי.

גם לשנה השלישית היה אופי משלה. חזרתי לשיגרה של חיים סטודנטיאליים, פחות תמימה, יותר צינית, פחות נלהבת. עדיין היו מסיבות, עשן והרבה פופ — אבל הכנפיים היו כבר קצוצות קצת. באו־תה תקופה התחלתי ללמוד בערבים צילום, לימודים שהחלטתי לממן בעצמי. וכך מצאתי את עצמי עובדת בערבים הפנויים כמגישה בבר, שבעליו היה יהודי, במזרח ירושלים. כל העניין היה מהוגן לגמרי. כל הבחורות שעבדו שם היו סטודנטיות.

■ ■ ■

כ יום אני משלימה חובות אחרונים לב. א., ואחר אני מקווה לצאת לחו"ל, להמשיך ללמוד. כן, יש לי עכשיו חבר, ואני אוהבת אותו.

אבל זה לא אותו דבר. מהו אותו דבר שהשארתי אי־שם בשלוש שנות לימודי באוניברסיטה? אשליות? אמון ללא סייג? יצאתי לדרך כילדה מתמרדת, שחשבה להשיג את עצמאותה על־ידי איבוד הבתו־לים והתרחקות מבית ההורים. והגעתי — לאן? איני בטוחה שאני יודעת.

„כל אידיום הופך לבוהמי, אם הוא יושב בקפה הנכון"

היום, אני מצפה להרבה פחות. אני יודעת הרבה יותר מה אפשר לדרוש, ומה שאפשר לקבל. אני פתוחה יותר לבעיות של חברה, ומרוכזת פחות בבעיותי האישיות.

והעתיד? אני מקווה, שאצליח להבטיח לעצמי מעמד חברתי ובסיס כלכלי, כך שלא אצטרך להתחתן בגלל חוסר־ברירה. אני מקווה, שאמצא גבר שאוכל לחיות איתו וללדת את ילדיו.

ואולי באיזו פינה נסתרת, נשארו לי עדיין החלומות המעורפלים, הבלתי מוג־דרים, של לפני ארבע שנים.

עד כאן סיפורה של יעל.

■ ■ ■

א ביגיד הגיעה לירושלים מדימונה, ואיילה היא ירושלמית שעובה את לא מספקת, ולא מסוגלת לפתור את בעיית הבדידות. ביחוד היא מתייחסת בהסתייגות לשיכבה האופיינית לכל אותם סטודנטים — לבוהמה:

„ישנו חלק שנקרא ,הבוהמה' של הסטו־דנטים," אומרת היא. „ויש לזה כללי מש־חק: התפריט מורכב מצורת לבוש, צורת דיבור, דבקות בסיסמאות מסויימות, ישיבה בקפה מסויים, והשתייכות לפלג מסויים המתנגד לדבר מסויים. כל מי שמקיים את

שותפות לגורל

ז'נט אלגרבלי משמשת פדיקוריסטית לשעה לחברתה לחדר, ז'קלין תורג'מן, שעלתה זה עתה מבין גלי האמבטיה. השתיים, שעלו לארץ לפני ארבע שנים ממרוקו, לומדות בירושלים זה השנה השלישית, שותפות לא רק לחדר, אלא גם להווי ולבעיות.

כפי שקורה להרבה סטודנטיות.

האהבה? גם היא התמסחרה, יחד עם שאר האידיאלים. יש אהבה למכוניות, יש אהבה לכסף, ויש אהבה לבחור או בחורה עם מכונית וכסף. האהבה האמיתית נגמרה בתקופת הרומנטיקה. אולי זה קורה, אבל לעיתים נדירות ביותר. איני מחפשת אוב־ייקטים לאהבה בקרב הסטודנטים, ועל אחת כמה וכמה לא בקרב אלה המכונים „בוהמה", כיוון שהם הטפוסים הקונבנציו־נליים והמשעממים ביותר. ההתחזות ה־אינטלקטואלית שלהם מעייפת עד מוות.

■ ■ ■

„ב חופש המיני", נכנסת איילה לשיחה, „כפי שהוא קיים בקרב ציבור הסטודנטים, איננו תוצאה של חופש ופתיחות. אין הוא מבטא השקפת עולם. רוב הבנות מחפשות דברים מעורפלים, רוצות להיאחז במשהו. משהו שישנה את חייהן." היא מחייכת: „לאו דווקא נישו־אין. החיפושים האלה מביאים אותן להרבה מיטות זרות, ומשם יש דרך חד־סיטרית — אל הריקנות האיומה, אל אבדן הבטחון העצמי והאמונה באהבה. דברים מתער־ערים בעולמך, כאשר מישהו ששכב איתך בלילה, מתעלם ממך ביום שאחריו.

„החופש המיני בקרב הסטודנטים, ב־ירושלים לפחות, הוא ביטוי של חוסר ברירה. הסטודנט הוא גבר רק מבחינה ביולוגית. כשיושבים בקפטריה, אפשר להרגיש במתח העצום השורר בין שני המינים, באווירה של „ציד ודפיקות". זה ריקני ומשעמם.

„כדי להשתלב בחברה הסטודנטיאלית," היא מסכמת, „צריך להיות עיוור. רק כך, אפשר אולי להאמין, כי חברה זו מעניקה לך באמת את הערכים שאת מחפשת — את החום, הידידות, הקשר עם בני־אדם."

אורח לשעה

ידיד שבא לבקר, מתקבל בסבר פנים יפות על־ידי שתי הסטודנטיות. היחסים עם המין השני הם אחת הבעיות המעיקות ביותר על הסטודנטיות מן השורה. כל התמונות בכתבה זו הן תמונות רקע בלבד, ואין לחן כל קשר לדמויות המופיעות בכתבה.

הכללים האלה, זוכה אוטומטית בכתר ה־בוהמיות, גם אם הוא האידיוט הגדול ביותר בעולם."

■ ■ ■

ב ניגוד ליעל, אביגיל קשוחה גם בהתייחסותה לתאוריים אחי־רים. מספרת היא:

לי באופן אישי לא קשה לחיות לבד, כיוון שאני רגילה לפנימיות מזה שנים. מובן שלא פעם אני רוצה בית. אבל אני כבר ילדה גדולה, ובית, בגיל זה, משמעותו — נישואין. וזה לא בא בחשבון. אני חוש־בת, שנישואין הם עניין של מצב נפשי, ולא של גיל או של מצב כלכלי. צריכים להתחתן, כשמרגישים בשלים לכך. אסור להיגרר למוסד הזה בגלל הפחד מהבדידות, מפני הישארות בשוליים החברתיים —

מספר 1793 שנה 36 כ"ח טבת תשל"ב 12.1.1972 ₪ 2.00

העולם הזה

בגלל מיבצע עתונאי זה מינה משרד התחבורה ועדת חקירה - עוד לפני פירסום הכתבה

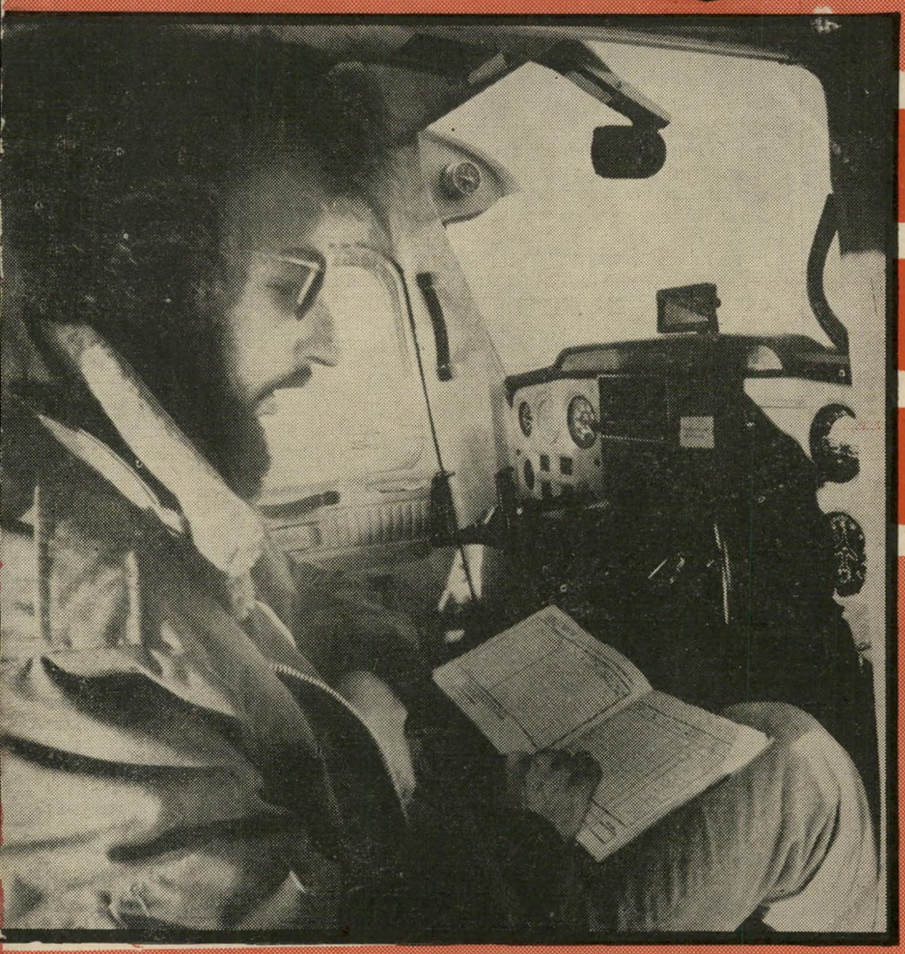

כתב **העולם הזה**
שלא למד לטרוס
מעולם מספר:

"קיבלתי מטוס להמראה!"